

קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2017

קרון החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

דוח תקופתי לשנת 2017

פרק 1 דוח תיאור עסקי התאגיד

פרק 2 דוח הדירקטוריון

פרק 3 דוחות כספיים

קרון החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

פרק 1

דוח תיאור עסקי התאגיד

תיאור עסקי התאגיד

- חלק זה כולל את תיאור עסקי החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2017 ואת השינויים שחלו בעסקי החברה בשנת 2017. הדוח נערך בהתאם לחוזר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, מיום 1 בנובמבר 2015. למעט אם צוין אחרת, המידע הכלול בדוח זה נכון ליום 31 בדצמבר 2017.
- פרק זה מהווה חלק בלתי נפרד של הדוח התקופתי ויש לקרוא את הדוח התקופתי כולו כמקשה אחת.
- פרק זה בדוח התקופתי, העוסק בתיאור החברה, התפתחותה, עסקיה ותחומי פעילותה, כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדוח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדוח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה / הקבוצה מעריכה"; "החברה/הקבוצה סבורה"; "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. מידע צופה פני עתיד המופיע בדוח זה מתייחס אך ורק למועד בו הוא נכתב. החברה אינה מתחייבת לעדכן או לשנות מידע זה ככל שמידע נוסף או שונה בקשר למידע כאמור יגיע לידיעתה.
- להסרת ספק מובהר, כי התיאור המובא בדוח לגבי תנאי מוצרי הגמל השונים הינו תיאור תמציתי לצרכי הדוח בלבד, וכי תנאיהם המחייבים הם כנקבע בחוק קופות גמל, בתקנות קופות גמל ובתקנוני קופות הגמל.

תוכן

1.1	חלק א' - פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	6
1.1	פעילות החברה ותיאור התפתחות עסקיה	6
1.2	תחומי פעילות	7
1.3	השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה	7
1.4	חלוקת דיבידנדים	7
2.1	חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות	8
2.1	מוצרים ושירותים	8
2.2	מבנה הרווחיות בתחום	8
2.3	תקנון הקופה	8
2.4	מסלולי השקעה	8
2.5	תחליפיות	8
2.6	מגמות ושינויים בתחום הפעילות	8
2.7	שינויים מהותיים צפויים בחלקה של החברה	9
2.8	מוצרים חדשים	9
2.9	מידע מרוכז לפי סוג קופה*	10
2.10	תחרות	12
2.11	לקוחות	14
3.1	חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה	15
3.1	מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה	15
3.2	חסמי כניסה ויציאה	22
3.3	גורמי הצלחה קריטיים	22
3.4	השקעות	23
3.5	הון אנושי	24

25	שיווק והפצה	3.6
26	ספקים ונותני שירותים	3.7
26	רכוש קבוע	3.8
27	עונתיות	3.9
27	נכסים בלתי מוחשיים	3.10
28	גורמי סיכון	3.11
29	הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה	3.12
30	תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה	3.13
31	חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי4
31	הדירקטורים של החברה המנהלת	4.1
35	נושאי משרה	4.2
41	מדיניות תגמול בחברה מנהלת	4.3
44	מבקר פנים	4.4
45	רואה חשבון מבקר	4.5
46	אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי	4.6
46	החלטות החברה	4.7

הגדרות

לנוחיות הקורא מובאים להלן המונחים או הקיצורים הבאים, להם בפרק זה המשמעות המובאת לצידם, אלא אם כן נאמר אחרת.

כהגדרת מונח זה בחוק הפיקוח (היינו : מבטח וחברה מנהלת).	"גוף מוסדי"
הסכומים שמפקיד עמית (או שמופקדים עבורו) בקופת גמל.	"דמי גמולים"
הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחסכון כמשמעותו בחוק הפיקוח, ובחוק קופות הגמל.	"הממונה"
הראל חברה לביטוח בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הראל השקעות והחברה האם של החברה.	"הראל ביטוח"
הראל פנסיה וגמל בע"מ, חברה בשליטה מלאה של הראל הראל ביטוח וחברה אחות של החברה.	"הראל פנסיה וגמל בע"מ"
הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.	"הראל השקעות"
הראל השקעות והחברות המוחזקות על ידה.	"הקבוצה"
חוק החברות, התשנ"ט - 1999.	"חוק החברות"
חוק הסדרת העיסוק בייעוץ השקעות, שיווק השקעות ובניהול תיקי השקעות, התשנ"ה - 1995.	"חוק ייעוץ השקעות"
חוק להגברת התחרות ולצמצום הריכוזיות וניגודי העניינים בשוק ההון בישראל (תיקוני חקיקה), התשס"ה - 2005.	"חוק ועדת בכר"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (עיסוק בייעוץ פנסיוני ובשיווק פנסיוני), התשס"ה - 2005.	"חוק ייעוץ ושיווק פנסיוני"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981.	"חוק הפיקוח"
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005.	"חוק קופות גמל"
חברה שעיסוקה ניהול קופות גמל ואשר קיבלה רישיון לכך מאת הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, בהתאם לסעיף 4 לחוק קופות גמל.	"חברה מנהלת"
כמשמעותו בחוק ייעוץ השקעות (ניירות ערך, מוצרים מובנים ויחידות השתתפות בקרנות נאמנות).	"נכס פיננסי"
כמשמעותו בחוק ייעוץ ושיווק פנסיוני (קופות גמל, קרנות פנסיה, קרן השתלמות, פוליסות ביטוח שהינן קופות גמל להון או לקיצבה, תכניות ביטוח מפני סיכון מוות או אובדן כושר עבודה הכלולה בתכניות דלעיל או נמכרות אגב אחת מהן).	"מוצר פנסיוני"

<p>נכסים הכוללים את נכסי קופות הגמל וקרנות הפנסיה, למעט קרנות ותיקות, נכסים המוחזקים על-ידי מבטח לכיסוי התחייבויות תלויות תשואה בביטוח חיים, נכסים המוחזקים על-ידי מבטח לכיסוי התחייבויותיהם לפי תכניות ביטוח חיים המעניקות למבוטח תשואה מובטחת ושהמבטח אינו זכאי בשל הכספים המופקדים בהם או בשל חלק מהם לאגרות חוב מיועדות.</p>	<p>לטווח "נכסי החיסכון ארוך"</p>
<p>פקודת מס הכנסה [נוסח חדש].</p>	<p>"פקודת מס הכנסה"</p>
<p>קופת גמל כמשמעותה בחוק קופות גמל שאינה קרן פנסיה.</p>	<p>"קופת גמל"</p>
<p>קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ. חברה בשליטה מלאה של הראל ביטוח.</p>	<p>"קחצ"ק" או "החברה"</p>
<p>תקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד - 1964.</p>	<p>"תקנות קופות הגמל"</p>
<p>בדוח "תיאור עסקי התאגיד" ובדוח "סקירת ההנהלה" פעיל הינו עמית שבאחד מחשבונותיו הופקדו דמי גמולים ברבעון האחרון שקדם למועד הדוח ושעומדת בו יתרה נכון לאותו מועד. (בהתאם להוראות חוזר 2016-9-3-9-3 "הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי השנתי של קופות גמל וקרנות פנסיה חדשות").</p>	<p>"עמית פעיל"</p>
<p>מי שאינו עמית פעיל.</p>	<p>"עמית לא פעיל"</p>

- 1.1.3 אופיו ותוצאותיו של שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים**
- החברה לא הייתה מעורבת בהליכי שינוי מבני, מיזוג או רכישה מהותיים אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.
- 1.1.4 רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל**
- החברה לא הייתה מעורבת בהליכי רכישה, מכירה או העברה של נכסים בהיקף מהותי שלא במהלך העסקים הרגיל, אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.
- 1.1.5 אופיים ותוצאותיהם של הליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה**
- החברה לא הייתה מעורבת בהליכי פירוק, כינוס נכסים, הסדר נושים וכיוצא בזה, אשר להם השפעה על פעילותה של החברה בשנת הדוח.
- 1.1.6 שינויים מהותיים שאירעו באופן ניהול עסקי החברה**
- לא חלו שינויים מהותיים באופן ניהול עסקי החברה בשנת הדוח.

1.2 תחומי פעילות

החברה הינה חברה מנהלת של קופה אחת שהינה קרן השתלמות, קופת גמל שמטרתה חיסכון לשם יציאה להשתלמות המיועדת לשמירת רמתו המקצועית של העובד כאשר סכומי החיסכון ניתנים למשיכה לכל מטרה לאחר צבירת ותק של 6 שנים.

1.3 השקעות בהון החברה ועסקאות במניותיה

במהלך השנים 2016-2017 לא בוצעו כל השקעות בהון החברה. כמו כן, אין לחברה התחייבויות להשקעות נוספות.

1.4 חלוקת דיבידנדים

לחברה אין מדיניות חלוקת דיבידנד.

למידע אודות מגבלות לחלוקת דיבידנד ודיבידנדים שחולקו, ראה ביאור 9, בדבר הון עצמי ודרישות הון, בדוחות הכספיים של החברה.

2. חלק ב' - תיאור עסקי החברה לפי תחומי פעילות

2.1 מוצרים ושירותים

קרנות השתלמות

נכון למועד הדוח, החברה מנהלת קרן השתלמות אחת, קרן החיסכון לצבא הקבע.

קרנות ההשתלמות מיועדות לשכירים ולעצמאיים.

קרנות ההשתלמות מוגדרות הן כמוצר פנסיוני (בחוק השיווק והייעוץ הפנסיוני), והן ככנס פיננסי (בחוק ייעוץ השקעות). למרות זאת, אין לקרנות ההשתלמות מוצרים תחליפיים, המאפשרים קבלת הטבות מס דומות בגין הפקדות להם.

הביקוש של קרנות ההשתלמות הינו בהתאם להטבות המס, הסדרי עבודה במשק, גובה השכר הממוצע במשק וגובה תקרת ההפקדה הזוכה להטבת מס בקרן ההשתלמות.

2.2 מבנה הרווחיות בתחום

רווחיות החברות המנהלות קרנות השתלמות נובעת מהמרווח בין דמי הניהול הנגבים מהעמיתים לבין הוצאות התפעול והשיווק של קרנות ההשתלמות.

2.3 תקנון הקופה

היחסים שבין החברה לעמיתים מעוגנים בהתאם לתקנון, ובכפוף להוראות הדין החלות על היחסים שבין החברה לעמיתים.

2.4 מסלולי השקעה

בקופה מנוהלים 3 מסלולי השקעה: קחצ"ק כללי (מסלול ברירת מחדל), קחצ"ק מסלול אג"ח ללא מניות (לשעבר- מסלול ללא מניות) וקחצ"ק מניות.

2.5 תחליפיות

התחליפיות בין מוצרי תחום הפעילות של קרנות השתלמות למוצרים פיננסיים אחרים, כגון פיקדונות, או מוצרי חיסכון והשקעה לטווח בינוני קיימת אולם ברמה נמוכה יותר, שכן מוצרים אלו אינם כוללים בדרך כלל את הטבות המס שהינו רכיב מהותי שקיים בקרנות ההשתלמות.

2.6 מגמות ושינויים בתחום הפעילות

תחום קרנות ההשתלמות מתאפיין בחוסכים לטווח הבינוני ובמובן זה מושפע רק באופן חלקי מהשינויים המקיפים שהתרחשו בתחום חיסכון ארוך טווח בשנים האחרונות. עיקר ההשפעה הינה בהגברת המודעות של הלקוחות והמעורבות שלהם בבחירת המוצרים וכן בהגברת התחרות בדרך של ניווד בין קרנות השתלמות וצמצום ניגודי עניינים פוטנציאליים בין השחקנים השונים בענף.

לעניין זה נציין כי בחודש אוקטובר 2008 נכנסו לתוקף תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (העברת כספים בין קופות גמל), התשס"ח-2008, שמטרתן לאפשר לצרכן לנייד בכל עת את החיסכון הפנסיוני שלו בין מוצרי החיסכון הפנסיוני ובכך להביא להגברת התחרות. במסגרת ההסדרה האמורה התאפשר גם ניווד בין קרנות השתלמות וניוד מקרנות השתלמות לקופות גמל לקצבה בתנאים מסוימים.

ביום 13 במרס 2016 פרסם הממונה חוזר הקובע הוראות לעניין בחירת קופת ברירת מחדל ואת התנאים הנדרשים מחברה מנהלת של קופת גמל המצרפת עמיתים בהתאם להוראות סעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל. במסגרת החוזר נקבע כי צירוף לקופת גמל ייעשה בבחירה אקטיבית של העובד בקופת הגמל או באמצעות המעסיק לקופת גמל שנבחרה על ידו בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל וככל שלא נבחרה על ידי העובד קופת גמל ולא נבחרה על ידי המעסיק קופת גמל בהתאם לסעיף 20(ב) לחוק קופות הגמל, יצרף המעסיק את העובד לקופת הגמל שתבחר על ידי הממונה. עוד קובע החוזר כי דמי הניהול שיוצעו על ידי קרנות הפנסיה הנבחרות יהיו בתוקף למשך 10 שנים ממועד

ההצטרפות לקרבן. קרנות הפנסיה ייבחרו על ידי הממונה אחת לשלוש שנים החל מיום 1 בספטמבר 2016. בנוסף, נקבע כי בחירת קופת ברירת מחדל על ידי מעסיק או ארגון עובדים תיעשה לפי הליך תחרותי בהתאם לקריטריונים שנקבעו על ידה. הסדרי ברירת מחדל קיימים יישארו בתוקף עד מרס 2019 לכל המאוחר. בחוזר לעניין בחירת קופת גמל – תיקון מיום 3 בדצמבר 2017 נקבע כי הוראת המעבר כאמור לעניין הסדרי ברירת מחדל קיימים, תתקיים רק אם שיעורי דמי הניהול שנקבעו בהסכם או נגבים מכוחו אינם עומדים על שיעורי דמי הניהול המרביים הקבועים בהוראות הדין.

ליישום החוזר עלולות להיות השלכות על החברה, בשלב זה אין ביכולת החברה להעריך את ההשפעה הכוללת של יישום חוזר זה.

2.7 שינויים מהותיים צפויים בחלקה של החברה

ככלל, מתאפיין תחום הפעילות ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הממונה. בתחום קיימת תחרות מתמדת ועזה מצד החברות המנהלות קרנות השתלמות. שוק ההון מתאפיין בתנודתיות גבוהה כתוצאה מאירועים פוליטיים וכלכליים בישראל ובעולם, המשפיעים על שערי ניירות ערך בבורסות ובשווקים המוסדרים, משפיעים על היקף הנכסים המנוהלים, וכתוצאה מכך משפיעים על תוצאות פעילות החברה, נכסיה, ותוצאותיה העסקיות.

לפירוט אודות הוראות דין נוספות שעשויה להיות להם השפעה על תחום הפעילות ראו סעיף 3.

2.8 מוצרים חדשים

לא היו מוצרים חדשים במהלך שנת הדוח.

2.9 מידע מרוכז לפי סוג קופה*

קרן השתלמות			
2015	2016	2017	
			נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח):
2,482,910	2,652,640	2,860,523	פעילים
1,969,192	2,113,460	2,389,555	לא פעילים
4,452,102	4,766,100	5,250,078	סה"כ
			נתונים תוצאתיים (באלפי ש"ח):
38,877	37,945	32,984	דמי גמולים משונתים עבור מצטרפים חדשים
488,589	491,278	497,452	תקבולים מדמי גמולים
4,361	4,037	5,363	תקבולים מדמי גמולים חד פעמיים
60,058	75,063	51,940	העברות צבירה לקרן
154,892	138,757	194,678	העברות צבירה מהקרן
			תשלומים:
298,592	271,756	258,444	פדיונות
104,998	158,170	387,708	עודף הכנסות על הוצאות לתקופה
			דמי ניהול שנגבו מנכסים (אלפי ש"ח):
14,285	14,538	15,699	פעילים ולא פעילים
			שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים):
0.26	0.26	0.26	פעילים
0.39	0.39	0.38	לא פעילים
			שיעור הוצאות ישירות ממוצע (באחוזים):
0.015	0.013	0.012	עמלת קניה ומכירה של ניירות ערך
0.005	0.004	0.004	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.002	0.001	0.002	בגין השקעות לא סחירות
0.106	0.124	0.118	עמלות ניהול חיצוני
0.00007	0.001	0.001	עמלות אחרות
0.108	0.125	0.122	הוצאות מוגבלות**

* המידע על מספר העמיתים בקרן חסוי.

** שיעור הוצאות מוגבלות הינו לידיעה בלבד, כלול בעמלות ניהול חיצוני ובעמלות בגין השקעות לא סחירות.

2.9.1 מידע בדבר עמיתים לא פעילים

להלן מידע לגבי חשבונות מנותקי קשר, כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012. הגדרת מנותק קשר הינה נכון לסוף תקופה.

חשבונות מנותקי קשר:			קרן השתלמות
2015	2016	2017	
6,743	5,142	3,143	מספר חשבונות
103,132	94,740	32,860	נכסים מנוהלים, נטו (באלפי ש"ח)
406	292	128	דמי ניהול שנגבו מנכסים (באלפי ש"ח)
0.36	0.30	0.39	שיעור דמי ניהול ממוצע שנגבו מנכסים (באחוזים)*

* שיעור דמי הניהול מוצג במונחים שנתיים וכולל גם חלקים בשנה שבהם לא חלה על העמית ההגדרה "עמית שהקשר עמו נותק". (על פי תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (איתור עמיתים ומוטבים), התשע"ב-2012.

2.9.2 שיעורי דמי הניהול בהתאם להוראות הדין

- להלן שיעורי דמי הניהול שרשאית החברה לגבות בהתאם להוראות הדין החלות עליה:

שנים 2015-2017	קרנות השתלמות
2% מנכסים	פעילים
	לא פעילים:
0.3% מנכסים	מנותקי קשר
2% מנכסים	אחר

פירוט לעניין דמי ניהול

ביום 21 ביוני 2012 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (דמי ניהול), התשע"ב - 2012, שעניינן החלת מודל אחיד לתקרת דמי ניהול במוצרי חיסכון פנסיוני על ידי גביית דמי ניהול מהפקדות שוטפות ומהצבירה. במסגרת התקנות נקבעו, בין היתר, ההוראות הבאות: (א) דמי הניהול המקסימאליים בקופות גמל לא יעלו בשנת 2013 על 1.1% (שנתית) מהצבירה ו- 4% מההפקדות ובשנת 2014 ואילך לא יעלו על 1.05% (שנתית) מהצבירה ו- 4% מההפקדות השוטפות, כאשר מקבלי קצבאות ישלמו עד 0.6% (שנתית) מיתרת התחייבויות הקופה כלפיהם; (ב) דמי הניהול בחשבונות של עמיתים שהקשר עימם נותק, בחלוף שנה לאחר ניתוק הקשר, לא יעלה על 0.3% לשנה מן היתרה הצבורה בחשבון העמית בקופת הגמל, או על השיעור החודשי שגבה הגוף במועד בו נותק הקשר או במועד שנודע לגוף המוסדי על פטירת העמית, לפי הנמוך מבניהם.

2.9.3 ניתוח התפתחויות ושינויים שחלו בקופות

הנכסים המנוהלים עבור העמיתים הסתכמו בסוף שנת הדוח לסך של כ- 5,250 מיליוני ש"ח, לעומת כ- 4,766 מיליוני ש"ח אשתקד, גידול של כ-10.2%. בין השנים 2016 ו- 2015 גידול של כ-7.1%.

יחס נכסי העמיתים פעילים מתוך סך נכסי העמיתים (הפעילים והלא פעילים) הנו כ-54% (בשנים 2016 ובשנת 2015 כ-56%).

דמי הגמולים הסתכמו לסך של כ-497 מיליוני ש"ח בשנת הדוח, גידול של כ- 1.3% לעומת 2016 (בין השנים 2016 ו- 2015 גידול של כ- 0.6%).

ניוד נטו לקרן שבניהול החברה בשנת הדוח היה שלילי והסתכם לכ- 143 מיליוני ש"ח (בשנת 2016 ו- 2015 ניוד נטו שלילי של כ-64 וכ- 95 מיליוני ש"ח בהתאמה).

פדיונות בקרן שבניהול החברה הסתכמו בשנת הדוח לכ- 258 מיליוני ש"ח. קיטון של כ-4.9% לעומת אשתקד. בין השנים 2016 ו- 2015 קיטון של כ-9% (בשנת 2016 כ- 272 מיליוני ש"ח ובשנת 2015 כ- 299 מיליוני ש"ח).

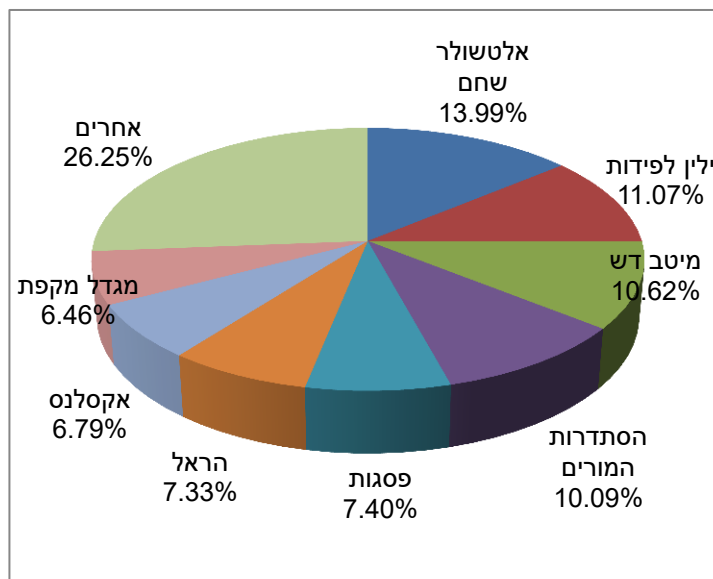
דמי הניהול שנגבו מהעמיתים בשנת הדוח הסתכמו לסך של כ- 15.7 מיליוני ש"ח, גידול של כ-8% לעומת אשתקד. בין השנים 2016 ו- 2015 גידול של כ-1.8% (בשנת 2016 כ- 14.5 ובשנת 2015 כ- 14.3 מיליוני ש"ח).

שיעור דמי הניהול שהקרן גובה מהעמיתים עמד על 0.26% מעמיתים פעילים ו-0.38% מעמיתים לא פעילים ואינו שונה מהותית משיעור דמי הניהול בגין שנים קודמות.

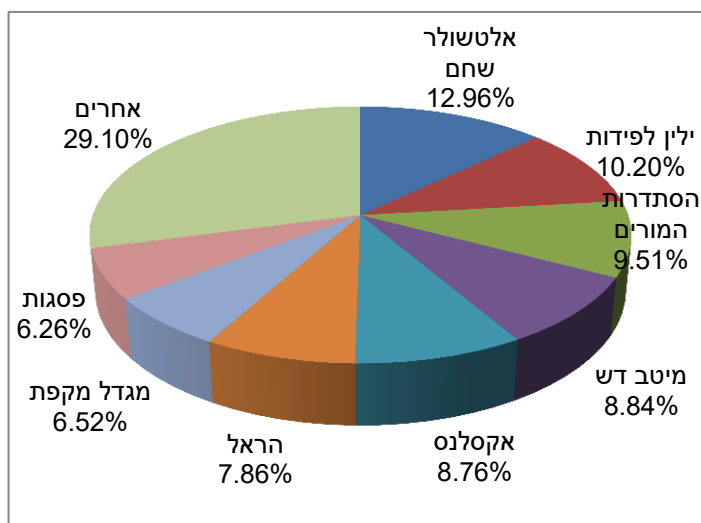
2.10 תחרות

קרנות ההשתלמות המנוהלות בקבוצה מתחרות בקרנות המנוהלות על ידי קבוצות הביטוח ובתי השקעות. התחרות העיקרית הינה, בין היתר, על רמת השירות לעמיתים, על מסלולי ההשקעה השונים, על התשואות המושגות על נכסי העמיתים בקרנות ועל דמי הניהול הנגבים מהעמיתים.

המתחרים העיקריים בשוק קופות הגמל הינם: אלטשולר שחם, ילין לפידות, מיטב דש, פסגות, אקסלנס ומגדל. להלן תרשים התפלגות נכסי קרנות ההשתלמות המנוהלות על-ידי החברות המנהלות העיקריות הפועלות בתחום (נכון ליום 31 בדצמבר 2017, בהתאם לנתונים המפורסמים באתר משרד האוצר):

להלן תרשים התפלגות נתחי שוק (באחוזים) של הפקדות שהועברו לקרנות ההשתלמות במהלך שנת 2017:

גורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה

הגורמים המשפיעים על מעמדה התחרותי של החברה בתחום ניהול קרנות ההשתלמות הינם, בעיקר: המוניטין של הקבוצה, הניסיון בתחום הפעילות, החוסן הפיננסי, תשואות הקופות ורמת השירות ללקוחות.

דרכי התמודדות החברה עם התחרותיות

ההתמודדות עם התחרות בתחום ניהול קרנות השתלמות נעשית במספר רבדים:

- פעילות לשימור לקוחות בתיק הקיים - החברה עושה מאמצים לשימור לקוחות קיימים באמצעות מערך שימור לקוחות ייעודי המטפל בלקוחות החברה בהתאם לפרמטרים שנקבעו על ידי החברה.
- סינרגיה בין חברות הקבוצה - אפשרות מתן פתרונות משולבים ללקוחות בכל אפיקי החיסכון ארוך הטווח וכן צירוף מוצרים ביטוחיים נלווים.
- התייעלות תפעולית - באמצעות שיפור תהליכי ושיטות עבודה, מערכות מחשוב ומיכון, איחוד יחידות מטה ומערכות מטה במסגרת חטיבת החיסכון ארוך הטווח תוך מיקוד בשיפור השירות, השקיפות וזמן התגובה ביחד עם חסכון בעלויות.
- שיפור השירות והקשר עם הלקוח לרבות באמצעות ממשקים דיגיטליים ואתר האינטרנט, מוקד שירות לקוחות יעיל ומהימן וכן סניפי קבלת קהל העומדים לשירות הלקוח.

2.11 לקוחות

רוב העמיתים בקרן הינם משרתים בצבא הקבע בישראל, ומהווים מעל 98% מנכסי הקרן. לעניין ההסכם בין החברה לבין חבר משרתי הקבע בצה"ל, ראה סעיף 3.12 להלן. להלן מספר מדדים הנוגעים לעניין:

שנת 2016	שנת 2017	
8.9%	9.0%	שיעור פדיונות (כולל ניוד החוצה)
33	33	גיל ממוצע של העמיתים (בשנים)
4.8	5.2	וותק ממוצע של העמיתים הפעילים (בשנים)

3. חלק ג' - מידע נוסף ברמת כלל החברה

3.1 מגבלות ופיקוח החלים על פעילות החברה

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים המשפיעים באופן מהותי על כלל פעילות הקבוצה.

פעילות הקבוצה והגופים המוסדיים בקבוצה כפופה למספר חוקים שהעיקריים שבהם הם:

- חוק ניירות ערך - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והנחיות רשות ניירות ערך;
- חוק החברות - לרבות התקנות שהותקנו על פיו;
- חוק הפיקוח - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והחוזרים שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק הפיקוח;
- חוק קופות גמל - לרבות התקנות שהותקנו מכוחו והנחיות שמפרסם הממונה מכוח סמכותו על פי חוק קופות גמל;
- חוק חוזה הביטוח, התשמ"א-1981 ("חוק חוזה ביטוח").
- בנוסף, פעילות החברות בקבוצה כפופה לחוקים נוספים שהעיקריים שבהם הם:
- חוק איסור הלבנת הון, התש"ס-2000 - לרבות הצווים שפורסמו מכוחו;
- חוק תובענות ייצוגיות, תשס"ו-2006;
- חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 - המעניק, במקרים המוגדרים בחוק, הגנה לעובד במקרה שהמעביד אינו מעביר את ההפרשות לקופת גמל כמשמעה בפקודת מס הכנסה;
- חוק הגנת הפרטיות, תשמ"א-1981;
- חוק החוזים האחדים, תשמ"ג-1982;
- חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), תשס"ה-2005;
- חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act)

ביום 18 במרס 2010 נכנס לתוקף חוק ה-FATCA (Foreign Account Tax Compliance Act), שמטרתו מניעת התחמקות מתשלום מס על ידי אמריקאים, המנהלים חשבונות פיננסיים מחוץ לארצות הברית, והגברת האכיפה והציות לדיני המס בארצות הברית. בחודש יוני 2014 חתמה ישראל על הסכם בינלאומי עם ארצות הברית, בנוגע ליישום חוק ה-FATCA אשר מכוחו חויבו גופים פיננסיים מחוץ לארצות הברית לדווח לארצות הברית על כל מי שהוא אזרח ארצות הברית או תושב ארצות הברית המחזיק אצלם חשבון פיננסי (להלן - "הסכם FATCA") והתחייבה ליישם את הוראות החוק בגופים הפיננסיים של מדינת ישראל.

במהלך שנת 2013 ו-2014 בוצע מיפוי של חברות הקבוצה והמוצרים יכללו בתחולת הסכם ה-FATCA, מופו הפעולות שתידרשנה על-מנת לעמוד בדרישות ההסכם וכן בוצע מיפוי הפעילות התפעולית והמיכונית הנדרשת מחברת הביטוח לצורך יישום הוראות ההסכם. בד בבד מונו אחראים בחברות בקבוצה, לצורך עמידה בדרישות הוראות ה-FATCA.

ביום 11 באוקטובר 2015 פרסם הממונה מכתב למנהלי הגופים המוסדיים שעניינו "היערכות ליישום הוראות הסכם FATCA", הקובע, בין היתר, סיווג ישויות וחשבונות; סיווג ישויות וסוגי החשבונות הפיננסיים שתחת פיקוח רשות שוק ההון, לעניין הוראות ההסכם (ישויות פטורות וישויות חייבות), וכן הבהרות לעניין החובות החלות על הגופים הפיננסיים מכוח ההסכם ביחס לביצוע בדיקת נאותות.

ביום 12 ביולי 2016 אושר בקריאה שניה ושלישית חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 227) התשע"ו-2016 (להלן: "תיקון 227"). תיקון 227 עיגן את ההסדרים העיקריים לשיפור ציות מס בינלאומי הנדרשים ליישומם של הסכם ה-FATCA במסגרת הדין הישראלי.

ב-4 באוגוסט 2016 אושרו תקנות מס הכנסה (יישום הסכם פטקא), התשע"ו-2016 (להלן בפסקה זו: "התקנות"). התקנות חלות על חשבונות מסוגים מסוימים ובהתאם להן, בין היתר, חברת ביטוח מחויבת לערוך זיהוי של בעלי החשבונות שבתחולה, לאסוף מידע שמתקבל אודותיהם ולנטר אינדיקציות המעידות על זיקה של בעלי החשבונות לארצות הברית ועל היותם נישומים. מידע אודות בעלי החשבונות, כאמור, מדווח לרשות המסים

בישראל אחת לשנה וזו אחראית על העברת הדיווח לגורמים הרלבנטיים בארצות הברית. אי-ציות לתקנות עלול לגרום הכרזה על הגוף הפיננסי כגוף שאינו מצייט וכן לגרור הטלת סנקציות משמעותיות.

כמו כן, תיקון 227 עיגן גם את ההסדרים העיקריים ליישום הסכמי חילופי מידע נוספים שייחתמו בעתיד, המבוססים על תקן שפרסם ארגון ה-OECD לצורך חילופי מידע אוטומטיים בין מדינות של חשבונות פיננסיים של תושבי חוץ המסדיר את העברת המידע לרשות המס כדי שזו תעביר את המידע למדינות התושבות של בעלי החשבונות (להלן: "התקן"), ובכלל זאת, מסמיך את שר האוצר להתקין תקנות הנדרשות ליישום של הסכמים כאמור.

בעת האחרונה, לצורך השלמת יישום התקן בחקיקה בישראל, פעל משרד האוצר לגיבוש טיוטת תקנות מס הכנסה (יישום תקן אחיד לדיווח ולבדיקת נאותות לשם מידע על חשבונות פיננסיים), התשע"ז-2017 (טיוטת התקנות).

בשל מורכבות להיערכות ליישום התקן ולוחות הזמנים הקצרים, פורסם ביום 1 באוקטובר 2017 מכתב למנהלי הגופים המוסדיים שעניינו "היערכות ליישום הסכם חילופי מידע אוטומטיים" בו מתבקשים הגופים המוסדיים להיערך ליישום משטר דיווחים על פי התקן כבר עכשיו עוד בטרם השלמת הליך התקנת התקנות. עד להשלמת הליך התקנת התקנות, גוף מוסדי יהיה רשאי לבקש את פרטי התיעוד העצמי הנדרשים בהוראות התקן ובכלל זה הצהרה מהלקוח על המדינות בהן הוא תושב לצרכי מס והפרטים הרלוונטיים לתיעוד עצמי בהתאם להוראות טיוטת התקנות. סירובו של גוף מוסדי לפתוח חשבון בשל חוסר שיתוף פעולה מצד הלקוח למסירת מידע לא ייחשב מבחינת הממונה כפעולה שאינה עולה בקנה אחד עם הוראות הדין.

בהמשך למכתב מיום 1 באוקטובר 2017, פורסם מכתב למנהלי הגופים המוסדיים בעניין 1 בפברואר 2018 שעניינו "טיוטת טופס הצהרה עצמית של יחיד לצרכי FATCA ו-CRS". למכתב צורפה, כנספה, טיוטה מוצעת אפשרית לטופס הצהרה עצמית של יחיד לצרכי FATCA ו-CRS אשר נועד לסייע לגופים המוסדיים בהיערכות ליישום הסכם חילופי מידע אוטומטיים וביישום של הוראות הסכם FATCA. הטופס הותאם בעיקרו לטיוטת התקנות.

להלן תמצית ההסדרים החוקיים והוראות הדין העיקריים בעלי השלכה על הדוחות הכספיים של החברה שפורסמו בשנת הדוח או אחריה - עד למועד פרסום דוח זה. להוראות אלו עשויה להיות השלכה על פעילות החברה מבחינה עסקית, מיכונית ותפעולית. לעניין הוראות דין מהותיות וההשפעה האפשרית שלהם על פעילות החברה, ראה סעיף 2.6 לעיל.

3.1.1 הוראות דין

3.1.1.1 ביום 10 בינואר 2018 פורסם תזכיר חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח)(תיקון מס') (מוסד ליישוב סכסוכים), התשע"ח - 2017. מטרת החוק היא ליעל את הליכי יישוב הסכסוכים בתחום הביטוח בישראל, באופן שיאפשר מיצוי זכויות בתחומים אלה תוך מתן טיפול הוגן, מקצועי, יעיל ומהיר. זאת, בשם לב לפערי הכוחות שבין המבקשים לממש זכויותיהם לבין חברת ביטוח. כמו כן, מהלך זה צפוי להפחית את העומס המוטל על בתי המשפט.

3.1.1.2 ביום 31 באוקטובר 2017 פורסמו תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (רכישה ומכירה של ניירות ערך) (תיקון), התשע"ז-2017. במסגרת התיקון נקבע כי מספר המציעים המינימלי בהליך תחרותי לבחירת ספקי ברוקראז' יוגדל מארבעה לשמונה; הליך תחרותי יבוצע לכל אפיק השקעה בנפרד במקום לכל סוגי ניירות הערך יחד ולכל אפיק השקעה ייבחר זוכה אחד לפחות. הוראות אלה לא יחולו לעניין רכישה או מכירה של ניירות ערך שהליך תחרותי בגינם התקיים לפני יום פרסומן של התקנות; קופת גמל ענפית שהשקעותיה מנוהלות על ידי תאגיד תהיה רשאית לרכוש או למכור ניירות ערך מהתאגיד או מצדדים קשורים לו ובלבד שסך כל העמלות בשל המכירה או הרכישה כאמור לא יעלו על 20% מסך העמלות בשל כלל הרכישות והמכירות שביצעה קופת הגמל במהלך השנה; גוף מוסדי יהיה רשאי לבצע פעולות רכישה ומכירה של ניירות ערך לביצוע עסקה אקראית בנסיבות מיוחדות שלא באמצעות מי שנבחר בהליך תחרותי בהינתן שקיים נוהל של המשקיע המוסדי לסוג התקשרות זה ושנמסר דיווח רבעוני לעניין עסקאות אלה לוועדת ההשקעות; משקיע מוסדי יקיים הליך תחרותי לצורך החזקה של ניירות ערך שיתקיים אחת לחמש שנים בין ארבעה משתתפים לפחות, אך גוף מוסדי שהתקשר עם 'גלובל קסטודיאן' לצורך החזקה כאמור יהיה פטור מעריכת הליך תחרותי. תחילת ההוראה לעניין

הליך תחרותי לצורך החזקה של ניירות ערך יהיה שנה מיום פרסום התקנות. תחילת יתר הוראות התקנות ביום פרסומן.

3.1.1.3 ביום 3 בספטמבר 2017 פורסמה טיוטת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (ועדת

השקעות), התשע"ז-2017, במסגרתה מוצעות הוראות לעניין הרכב ועדת השקעות עמיתים (ועדת השקעות של קופת גמל או ועדת השקעות תלויות תשואה במבטח) ודרכי עבודתה, מניעת ניגוד עניינים של חבריה, כשירות חבריה, דרך מינויים, משך ואופן סיום כהונתם ומגבלות על כהונתם. כמו כן, מוצעות הוראות מעבר לפיהן ההוראות לעניין הרכב הוועדה ייכנסו לתוקפן לאחר 3 שנים מיום פרסום התקנות. כמו כן, מוצע כי חבר ועדת השקעות שלא עומד בדרישות הכשירות יוכל להמשיך לכהן במשך 12 חודשים ממועד פרסום התקנות, ואם הוא נציג חיצוני יוכל להמשיך לכהן במשך 3 שנים ממועד פרסום התקנות.

ביום 18 במאי 2017 פורסם ברשומות צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור), התשע"ז-2017. בצו נקבעו הוראות לעניין חובת הכרת הלקוח במקרים של התקשרות בחוזה ביטוח חיים ובפתיחת חשבון קופת גמל; הוראות לעניין רישום פרטי זיהוי של נהנה ושל תאגיד; הוראות לעניין בקרה שוטפת על התהליכים הנדרשים ואחר פעולות מקבל השירות; דיווחים נוספים על פעילות בחשבון או בחוזה ביטוח חיים או בקשר להלוואה; חובת בדיקה אל מול הרשימה המרוכזת של ארגוני טרור מוכרים; חובת גוף מוסדי לקבוע מדיניות, כלים וניהול סיכונים בעניין איסור הלבנת הון ומימון טרור, וכן הוראות לעניין ניהול רישומים ושמירתם. תחילתו של הצו ביום 18 במאי, 2018, והוא יחול גם לעניין חשבונות קיימים וחוזי ביטוח חיים שבתוקף ביום התחילה, למעט הסייגים המפורטים בצו.

ביום 18 ביולי 2017 פורסמה טיוטת צו איסור הלבנת הון (חובות זיהוי, דיווח וניהול רישומים של מבטחים, סוכני ביטוח וחברות מנהלות, למניעת הלבנת הון ומימון טרור) (תיקון), התשע"ז-2017, במסגרתה מוצע להקדים את מועד תחילת הצו ליום 18 בפברואר 2018.

ביום 3 בספטמבר 2017 פורסם חוזר הוראות לעניין זיהוי חלופי של לקוחות גופים מוסדיים במצב חירום הקובע, בין היתר, הוראות לעניין קביעת נוהל עבודה פנימי לזיהוי ואימות של מקבל שירות במצב חירום לרבות בקרות הולמות וקביעת אמצעים חלפויים המשמים לזיהוי ולאימות במצב חירום.

ביום 1 בפברואר 2018 פורסם חוזר שעניינו ניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור בגופים מוסדיים, במסגרתו מוצע כי גוף מוסדי יקבע מדיניות לניהול סיכונים הלבנת הון ומימון טרור שתתייחס, בין היתר, לזיהוי סיכונים הלבנת הון ולאמצעים להפחתתם, יקבע נהלים וכלים לזיהוי והערכה של סיכונים הלבנת הון ומימון טרור, נקיטת אמצעים אפקטיביים להפחתתם וקיום הליכי פיקוח, בקרה ודיווח; יקבע נהלים שיתייחסו לאמצעים להפחתת הסיכון, ובין היתר, יבצע הליך הכרת הלקוח.

3.1.1.4 ביום 25 בינואר 2017 פורסמה הצעת חוק בנק ישראל (תיקון מס' 4) (הוועדה ליציבות פיננסית),

התשע"ז-2017, במסגרתה מוצע להקים ועדה ליציבות פיננסית שבראשה יעמוד נגיד בנק ישראל. הועדה תפעל במטרה לתמוך ביציבותה של המערכת הפיננסית ופעילותה הסדירה, ולשם כך תקדם תיאום ושיתוף פעולה בין רשויות הפיקוח הפיננסיות – הפיקוח על הבנקים, הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, הפיקוח על נותני שירותים פיננסיים, הפיקוח על מערכות תשלומים וניירות ערך, וכן בין לבין בנק ישראל ומשרד האוצר ותביא לשיתוף פעולה ביניהן לשם תמיכה ביציבותה של המערכת הפיננסית ובפעילותה הסדירה. הצעת החוק מפרטת את תפקידיה של הוועדה והרכבה, ומציעה לקבוע מנגנון קבלת החלטות.

3.1.2 חוזרים

3.1.2.1 ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה חוזר שעניינו קבלת מידע ואישור ממעסיקים הקובע כי גוף מוסדי לא

ידרוש ממעסיק של עמית לאשר מסמכים, להעביר מידע או לתת הסכמתו בקשר למוצר הפנסיוני של העמית, לרבות בקשת העברת בעלות, אלא אם קיימת הוראת דין מפורשת המחייבת קבלת אישור, הסכמה או מידע כאמור.

3.1.2.2 ביום 4 במרץ 2018, פורסם חוזר שעניינו אישור נושאי משרה ודיווח על בעלי תפקידים בגופים

מוסדיים, המבטל ומחליף חוזרים קודמים באותו נושא ומסדיר את קביעתם של נושאי משרה שמינויים טעון את אישור הממונה, מעדכן את המידע שיש להעביר לממונה לצורך מתן אישור כאמור וכן מסדיר דיווח אודות בעלי תפקידים משמעותיים נוספים שמינויים אינו טעון אישור הממונה.

3.1.2.3 ביום 1 במרס 2017 פורסם תיקון לנספח ה' בחוזר שעניינו מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים השוק

החיסכון הפנסיוני. בין השאר נקבע בתיקון לחזור כי שדה "מספר חשבון/ פוליסה" בממשק המעסיקים אינו רלוונטי לדיווח המעסיק ולפיכך המעסיק איננו רשאי להעביר מידה בשדה זה. מטרת התיקון להבטיח כי האחריות לפיצול כספים בין פוליסות היא על הגוף המוסדי שכן לפיצול כאמור השפעות מהותיות על זכויות המבוטח, וטעות בפיצול כאמור עלולה להביא לפגיעה משמעותית בזכויות המבוטח.

על מנת למנוע שינוי בדפוסי קליטת המידע לקראת תום שנת הכספים, פורסמה ביום 23 בנובמבר 2017 עמדת ממונה לפיה הממונה תאפשר קליטת מידע בשדה "מספר חשבון/ פוליסה" עד ליום 15.1.2018. תוך הבהרה כי אין באמור בכדי לגרוע מהאחריות המוטלת על הגוף המוסדי להבטחת תקינות פיצול הכספים.

ביום 2 ביולי 2017 פורסם חוזר "מבנה אחיד להעברת נתונים ומידע בשוק החיסכון הפנסיוני". בהתאם לחוזר, נדרש גוף מוסדי להעביר במערכת סליקה פנסיונית מרכזית את המידע העדכני ביותר הנמצא ברשותו כך שישתקף באופן מהימן ביותר את מצבו של הלקוח במוצרים הפנסיוניים ובמוצרי הביטוח. כמו כן, נדרש גוף מוסדי להשיב לכל בקשה לביצוע פעולה שהועברה באמצעות מסלוקה פנסיונית בהתאם להוראות חוזר מבנה אחיד והוראות דין נוספות הנוגעות לאותה פעולה.

בהמשך לכך, ביום 3 בדצמבר 2017 פורסם חוזר טיפול בפניות איכות מידע אשר מטרתו לקבוע הוראות לטיפול בפניית איכות מידע שמקורה בגוף המוסדי. בין השאר, נקבע בו כי גוף מוסדי ישיב לפנייה שהועברה אליה בתוך 3 ימי עסקים מהמועד שהועברה אליו הפניה וחובת הגוף המוסדי למנות מבין עובדיו איש קשר אשר יהיה אחראי מול המסלוקה הפנסיונית בכל הנוגע לבירור פניות איכות מידע וטיפול בפניה.

ביום 3 בספטמבר 2017 פורסם חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני – קידוד בממשקי המבנה האחיד שמטרתו, בין השאר, להחיל כללים לגבי שימוש בקידוד האחיד על ידי הגופים המשתמשים בממשקים אחידים שמפרסמת הרשות במסגרת חוזר "מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני".

ביום 3 בדצמבר 2017 פורסם חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני - ממשק ניוד הקובע מבנה אחיד להעברת מידע בין הגופים המוסדיים ולאפשר דיווח תקין של זכויות העמיתים במערכות המידע של הגופים המוסדיים, וזאת באמצעות דיווח ממוכן של מידע המועבר בין הגופים המוסדיים אודות כספי עמיתים שניודו.

ביום 1 בפברואר 2018 פורסמה טיוטת חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני – עדכון המציע להוסיף פעולות נתמכות נוספות על ידי המסלוקה הפנסיונית במספר ממשקים. בממשק הניוד - הודעה על בקשת לקוח להעברת כספים בין קופות גמל; בממשק האירועים - העברת מידע בגין יתרות פיצויים למעסיק או לבעל רישיון בתדירות קבועה והעברת מידע בתדירות קבועה ללקוח; וכן הוספת ממשק טיפול בפניות איכות מידע.

3.1.2.4 ביום 1 בינואר 2018 פורסם חוזר סך נכסי החיסכון לטווח ארוך. החוזר מפרט את נכסי החיסכון לטווח

ארוך ומעדכן את שווי, לצורך חישוב נתח השוק המקסימלי שרשאי אדם להחזיק בתחום החיסכון לטווח ארוך לפי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981. החוק קובע כי אדם לא יחזיק, אלא במקרים מסוימים, בהחזקה מהותית בתחום החיסכון לטווח ארוך. "החזקה מהותית" מוגדרת כשליטה בנתח שוק עולה על חמישה עשר אחוזים נסך שווי כלל נכסי החיסכון לטווח ארוך.

3.1.2.5 ביום 3 בדצמבר 2017 פרסם הממונה חוזר שעניינו הצהרה על מדיניות השקעה צפויה בגופים מוסדיים,

המתקן חוזר קודם באותו נושא וקובע על כי על גוף מוסדי להצהיר במסגרת מדיניות ההשקעה אותה הוא מפרסם, האם בקביעת מדיניות ההשקעה שלו הוא מתייחס להיבטים של "השקעות אחראיות", קרי, השקעות המתחשבות ברווחה חברתית בנוסף לשיקולי רווח כלכלי, ובכלל זה, כללי ממשל תאגידי התומכים בשמירה על איכות הסביבה, צדק חברתי ושמירה על זכויות אדם, ויפרט היבטים אלה.

3.1.2.6 ביום 1 בפברואר 2017 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל, המציעה

לקבוע כי תשלומים שהופקדו לחשבון חברה מנהלת בשל עובד שלא מילא טופס הצטרפות ושהתשלומים בגינו לא הועברו מכח הסכם ברירת מחדל בהתאם לקבוע בחוזר, יושבו למעסיק באופן מידי. כמו כן, מוצע לקבוע כי החרגת הוראות הטיוטה לגבי הסכם ברירת מחדל שהיה בתוקף במועד פרסומו של החוזר ועד לתום תקופת ההסכם אך לא יאוחר מיום 31 במרץ 2019, תחול רק אם שיעורי דמי הניהול שנקבעו

בהסכם כאמור או נגבים מכוחו לגבי עובד מסוים, אינם שיעור דמי הניהול המרביים הקבועים בהוראות הדין.

ביום 3 בדצמבר 2017 פרסם הממונה תיקון לחוזר הוראות לעניין בחירת קופת גמל, הקובע כי הסדרי ברירת המחדל הקיימים, אשר שיעורי דמי הניהול שנקבעו או נגבו מכוחם עומדים על שיעורי דמי הניהול המרביים הקבועים בדיון, יישארו בתוקף עד 31 במרץ 2018, לכל המאוחר.

3.1.2.7 ביום 8 בנובמבר 2017 פורסם חוזר שעניינו אופן הפקדת תשלומים לקופת גמל, הקובע הוראות לעניין אופן הפקדת התשלומים לקופת גמל, הפרטים שעל מעסיק למסור לחברה המנהלת בעת ההפקדה, מועדים להפקדת התשלומים ואישורים שעל חברה מנהלת להמציא לעמיתים, ולעניין עמיתים שכירים – גם למעסיקיהם, בקופת גמל שבניהולה.

3.1.2.8 ביום 1 באוקטובר 2017 פורסם חוזר חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית – עדכון במסגרתו נדחתה חובת השימוש עבור בעלי רישיון לביצוע פעולה במוצר פנסיוני המנוהל לטובת לקוח באמצעות ממשק אירועים ליום 22 באפריל 2018.

ביום 3 בדצמבר 2017 פורסמה טיוטת חוזר שענינה תשלום עבור שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית – עדכון. טיוטת החוזר מעדכנת חוזר קודם באותו נושא ומבקשת לעדכן את ההוראות לגבי דמי שימוש שאישר הממונה לגבות ממשתמשים במערכת סליקה פנסיונית מרכזית וזאת לאחר בחינת יישום החוזר בשוק ובעקבות הרחבת סל השירותים שנקבע במרכז.

ביום 1 בפברואר 2018 פורסמה טיוטת חוזר חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית – עדכון. מטרתו של החוזר לקבוע חובת שימוש במערכת סליקה פנסיונית מרכזית לעניין העברת מידע בין גופים מוסדיים לשם איתור כספים הרשומים על שמו של עמית לא מפקיד בהגדרתו בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ייעוץ, שיווק ומערכת סליקה פנסיוניים), התשס"ה-2015. כמו כן, במסגרת החוזר נדחה בשבוע מועד התחילה של חובת השימוש של בעלי רישיון במערכת סליקה פנסיונית מרכזית לצורך ביצוע פעולה במוצר פנסיוני המנוהל לטובת לקוח באמצעות ממשק אירועים.

3.1.2.9 ביום 11 בספטמבר 2017 פורסם חוזר דמי ניהול במכשירי החיסכון הפנסיוני – תיקון הקובע כי גוף מוסדי רשאי להציע דמי ניהול הנמוכים משיעור או מסכום דמי הניהול המרביים הקבועים לפי דין רק אם ההצעה האמורה תהיה תקפה במהלך חמש שנים לפחות, אלא אם התקיימו החריגים הקבועים בחוזר ואת ההודעות שיש להוציא לעמית בנושא. ההנחה תחול על כל יתרת החיסכון הצבור של העמית בקרן הפנסיה. על גוף מוסדי המבקש להעלות את דמי הניהול לשלוח הודעה על כך לעמית במסמך נפרד שתישלח לא יותר מארבעה חודשים לפני מועד ההעלאה הצפוי, כאשר תחילת ההעלאה תהיה בתום חודשיים מהמועד שבו נשלחה ההודעה או במועד שצוין בהודעה, המאוחר מבניהם. הוראות החוזר יחולו החל מיום 1 באפריל 2018.

3.1.2.10 ביום 1 בפברואר 2017 פורסם תיקון לחוזר מסמך הנמקה, בו נקבעו הוראות שונות לעניין מועדי התחילה, ובהן, כי החובה החלה על גוף מוסדי להעביר מידי שנה, עד ליום 15 באפריל, לסוכן ביטוח פנסיוני מידע על גובה התגמול שלו הוא זכאי עבור שיווק המוצרים של הגוף המוסדי, תחל מיום פרסום התיקון וכן, דחיית מועד תחילתן של ההוראות לעניין קופת גמל להשקעה ליום 1 ביולי 2017, והוראות פרטניות לעניין הליכים הנוגעים לקופת גמל להשקעה בתקופה שבין 1 בינואר 2017 ועד ליום 1 ביולי 2017.

3.1.2.11 ביום 1 בפברואר 2017 פורסם תיקון לחוזר שעניינו דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי, במסגרתו נערכו תיקונים לעניין מתכונת דוח שנתי מקוצר למבוטח בביטוח חיים ואובדן כושר עבודה שאינו כולל רכיב חיסכון (בקשר להוראות מעבר לשנת 2015), וכן לעניין אישור מס המצורף לדוח השנתי המקוצר. החוזר חל לגבי מוצרי החיסכון הפנסיוני וביטוח חיים שהיו בתוקף במהלך התקופה שבגינה מתבצע הדוח, כולה או חלקה, ותחילתו בדוח השנתי לעמית בגין שנת 2016.

ביום 10 בספטמבר 2017 פורסם תיקון נוסף לחוזר דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי וקובע, בין היתר הוראות חדשות לעניין שינוי נוסח הסכמת העמית לקבלת דואר אלקטרוני כך שיתייחס לקבלת מסמכים והודעות מטעם החברה באמצעות שירות דואר אלקטרוני ולא רק לקבלת דוח שנתי מקוצר כפי שהיה בחוזר הקודם. כמו כן, נקבעו הוראות לעניין הוספת פירוט בדוח השנתי על החוזר דמי ניהול בגין תשלום דמי סליקה על ידי המעסיק, הבהרה בדוח השנתי המקוצר כי פירוט התשואות

יהא לגבי אלה שהושגו במהלך שנת הדוח בניכוי הוצאות דמי ניהול השקעות אך ללא ניכוי דמי ניהול, שינוי אופן חישוב שיעור ההוצאות לניהול ההשקעות לכל אחד ממסלולי ההשקעה ועוד.

ביום 3 בדצמבר 2017 פורסם חוזר דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולבוטחים בגוף מוסדי - תיקון המתקן חוזר קודם באותו נושא וקובע הוראות לעניין חובת גוף מוסדי לשלוח את הדוח השנתי אל הדואר האלקטרוני או אל הטלפון הנייד של העמית, ככל שקיימים בידי הגוף והוראות מעבר לעניין זה. מטרת החוזר הינה להנגיש לחוסכים את המידע אודות מוצרי הביטוח והחיסכון הפנסיוני שברשותם, כך שהדוח ישמש כלי מעקב ובקרה יעיל לעמיתים ולבוטחים על מוצרים אלה.

ביום 4 במרץ 2018 פורסמה טיוטה תיקון לחוזר גופים מוסדיים דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי - תיקון. בהתאם לטיוטה מוצע לתקן מספר סעיפים בחוזר, לעניין אישורי המס ולעניין מסמכים חתומים על ידי מבטח שהחברה צריכה להציג בריכוז פרטי המוצרים שלו בחברה.

3.1.2.12 ביום 1 בינואר 2017 פורסם חוזר שעניינו ליווי פיננסי, אשר קובע כללים שיחולו על גוף מוסדי שמממן פרויקט בנייה בשיטת ליווי פיננסי. במסגרת החוזר נקבעו הוראות לעניין הנפקת פנקס שוברי תשלום בגין כל דירה בפרויקט אשר ישמשו לכל תשלום אותו עתיד הרוכש לשלם בגין מחיר הדירה; הוצאת ערבות בנקאית על ידי הגוף המוסדי בגין הסכום ששולם באמצעות שובר התשלום המקורי או מתן בטוחה אחרת, ופרטים שיכללו בהסכם ליווי. כמו כן, החוזר קובע כי בעסקאות בהן נטל גוף מוסדי חלק במימון פרויקט בשיטת ליווי פיננסי, תוך כדי שיתוף פעולה עם צד שלישי, רשאי הגוף המוסדי שלא לבצע את הפעולות האמורות בחוזר, ובלבד שווידא כי פעולות אלה בוצעו במלואן על ידי צד שלישי. הוראות החוזר חלות החל מיום הפרסום.

3.1.2.13 בהמשך לחוזר, ביום 30 במרץ 2017 פורסם חוק המכר (דירות) (הבטחת השקעות של רוכשי דירות) (תיקון מס' 9), התשע"ז-2017, במסגרתו נקבע כי הלוואה לרכישת דירה וליווי פיננסי יוכלו להינתן גם על ידי מבטח, וכן נקבע, בין היתר, כי הבטוחה שעל המוכר ליתן לקונה עם קבלת תשלום עבור הדירה, לא תכלול את רכיב המע"מ, וכי במקרה של מימוש הבטוחה יושב סכום המע"מ לקונה באמצעות התאגיד הבנקאי או המבטח על-ידי קרן ייעודית שתוקם לשם כך.

3.1.3 טיוטות חוזרים

3.1.3.1 ביום 4 במרץ 2018 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה "דירקטוריון גוף מוסדי", אשר מציעה לעדכן את הוראות החוזר המאוחד בנושא, בהתבסס על סטנדרטים בינלאומיים, ממצאי ביקורות הממונה וסוגיות עקרוניות שנדונו במהלך השנים. במסגרת הטיוטה מוצע לקבוע, בין היתר, הוראות לעניין הרכב הדירקטוריון, לרבות מספר החברים בו; כשירות חברי הדירקטוריון, לרבות תנאים והגבלות למינוי וכהונה של חבר דירקטוריון ויו"ר דירקטוריון; תפקידי הדירקטוריון; מומחיות הדירקטוריון; אופן התנהלותו, לרבות מועדי קיום הדיונים, וסמכויות הדירקטוריון.

3.1.3.2 ביום 4 במרץ 2018 פורסמה טיוטת חוזר תיקון הוראות החוזר המאוחד לעניין דיווחים לממונה אשר מציעה לקבוע כי דוחות "פרסום מרכיבי תשואה" ודוחות "רשימת נכסים ברמת הנכס הבודד" המפורסמים כיום באתרי האינטרנט של הגופים המוסדיים, ידווחו בנוסף לממונה.

3.1.3.3 ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה טיוטת חוזר שעניינה מרכיבי חשבון בקופת גמל, אשר קובעת הוראות לעניין רישום מרכיבי חשבון בקופת גמל, לניהול רשומות נפרדות בקופת גמל ובקרן השתלמות, רישום מרכיבי חשבון עבור עמית שכיר ועבור עמית עצמאי, והוראות לעניין רישום וייחוס תשלומים, רווחים, הפקדות, הוצאות ודמי ביטוח.

3.1.3.4 ביום 1 בפברואר 2018 פרסם הממונה טיוטת תיקון לחוזר שירות ללקוחות גופים מוסדיים, המציעה להוסיף הוראות פרטניות לעניין אופן מתן השירות הניתן על ידי הגופים המוסדיים, בין היתר, בשים לב, לערוצי השירות הישירים שבמסגרתם ניתן שירות ללקוחות, לרבות פרטי המידע שיכללו בכל הודעה שישלח הגוף המוסדי ללקוח, חובת מתן מענה ללקוח באותו אמצעי ההתקשרות באמצעות פנה, וכן הוראות לעניין מענה לפנייה טלפונית של לקוח.

3.1.3.5 ביום 6 באפריל 2017 פורסמה טיוטת תיקון לחוזר כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים, במסגרתה מוצע להרחיב את אפשרויות ההשקעה של הגופים המוסדיים ולאפשר למשקיעים המוסדיים להיכנס לתחום ההלוואות הקמעונאיות למשקי בית באמצעות השקעה בחברות העוסקות במתן אשראי למשקי

בית שהינן צדדים קשורים. חלקו היחסי של המשקיע המוסדי בשווי ההלוואות שתעמיד חברת האשראי יהיה עד 49 אחוזים, וחלקו של הגוף המוסדי לא יפחת מ-20 אחוזים, וסכום הלוואה יוגבל ל- 50,000 ש"ח.

3.1.3.6 ביום 23 באפריל 2017 פורסמה טיוטת מסמך עקרונות להערוות הציבור בעניין מתן סיוע ממשלתי להגברת התחרות בשוק האשראי הקמעונאי, לפיה מוצע לקבוע, בין היתר, כי תוקם ועדה למתן סיוע ממשלתי לבעלי שליטה בחברות שיעסקו במתן אשראי קמעונאי, אשר יינתן בדרך של הלוואה בגובה 15 מיליון ש"ח, אשר תהפוך למענק בהתקיים התנאים הקבועים במסמך ובהם עמידה בהעמדת הלוואות קמעוניות בסכומים ובמועדים הקבועים במסמך, ובהם העמדת הלוואות בסכום כולל של 600 מיליון ש"ח בתוך שנתיים, והלוואות בסך כולל מיליארד ש"ח בתוך 3 שנים.

3.1.4 הנחיות והבהרות

3.1.4.1 ביום 3 בדצמבר 2017 פרסם הממונה עמדת ממונה שעניינה איסור גביית דמי טיפול בהלוואות, המבהירה כי גבייה של דמי טיפול מלווה ספציפי, בקשר להוצאות שנגרמו מהקמת הלוואה או מהטיפול בה, אסורה בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, שכן היא מהווה קבלת טובת הנאה בקשר עם ניהול כספי החוסכים מעבר להוצאות ודמי טיפול שנקבעו בחוק. זאת, לרבות במקרה שבו לווה משלם כספים בעצמו, ישירות לצד שלישי הנותן שירותים לגוף המוסדי. במסגרת עמדת הממונה מובאת התייחסות לטיטת הכרעה עקרונית מיום 2 ביולי 2017, לעניין גביית דמי טיפול בהלוואות למבוטחים ולעמיתים במסגרתה הוצע לקבוע הוראות השבה בנושא זה, לפיה לאור זאת שמדובר בפרשנות משפטית לחוק, ובשים לב לכך שבעקבות פרסום הטיטה הוגשו בקשות לאישור תובענות ייצוגיות שטרם התבררו, תיוותר שאלת ההשבה להכרעה בתי המשפט במסגרת התובענות הייצוגיות.

3.2 חסמי כניסה ויציאה

3.2.1 חסמי כניסה

- קבלת רישיון חברה מנהלת (בהתאם לחוק קופות הגמל ולתקנות ניהול קופות גמל) - על החברה המבקשת לעמוד בדרישות של הון עצמי, מהימנות וניסיון.
- היקף נכסים מנוהלים מינימאלי - דרוש על מנת לכסות את עלויות התפעול של החברה המנהלת.
- הון עצמי מינימאלי שנקבע בדין.
- הון אנושי בעל הכשרה, ידע, ניסיון ורישיונות מתאימים לפעילויות השונות.

3.2.2 חסמי יציאה

- קבלת אישור הממונה להעברת ניהול קופות הגמל לניהול חברות מנהלות אחרות. קבלת האישור כפוף לביצוע העברת הניהול בהתאם לנהלי המפקח ולהוראות חוק קופות הגמל.
- קבלת אישור הממונה למיזוג, פיצול, הפסקת ניהול או פירוק מרצון של חברה מנהלת.

3.3 גורמי הצלחה קריטיים

- קיימים מספר גורמי הצלחה קריטיים, ביניהם:
- יכולות שיווק ומכירות - לפרטים ראה סעיף 3.6 להלן.
- איכות ניהול ההשקעות- יכולת להשיג תשואות עודפות לאורך זמן ביחס למדדי השוואה וגופים מתחרים. לפרטים אודות מדיניות ההשקעות, ראה סעיף 0 להלן.
- ניהול סיכונים פיננסיים והתאמתם למצב הקופות והשוק. לפרטים אודות גורמי הסיכון בחברה ראה סעיף 3.11 להלן.
- מצב המשק, שוק ההון, תשואות ורמת התעסוקה. לפרטים ראה סעיף 3 בדוח הדירקטוריון.
- תמהיל ומגוון מוצרים - התאמת סל המוצרים של החברה לטעמי הציבור. לפרטים ראה סעיף 2 לעיל.
- צמיחה הנובעת מגידול בלקוחות חדשים.
- שיפור מתמיד של איכות השירות ללקוח (מענה למגוון צרכים) ושאיפה להובלת השוק.
- יכולת שימור לקוחות - הצלחה בשימור תיק לקוח תוך שאיפה להגדלת מספר המוצרים של כל לקוח החברה.
- שיעור דמי ניהול. לפרטים ראה סעיף 2.9.2 לעיל.
- מיתוג ופרסום.
- הוראות הרגולציה בקשר עם מאפייני וסוגי המוצרים בתחום. לפרטים ראה 3 לעיל.

3.4 השקעות

דירקטוריון החברה מתווה את מדיניות ההשקעה הכללית של החברה, וקובע מדרג סמכויות בקבלת החלטות - בין חטיבת ההשקעות, ועדת השקעות וועדת אשראי, והדירקטוריון.

חטיבת ההשקעות של הקבוצה מבצעת את פעילות ההשקעות עבור גופי החיסכון ארוך הטווח - ביטוח, פנסיה וגמל ועבור תיקי הנוסטרו של חברות הביטוח והחברות המנהלות בקבוצה, וזאת בהתאם להנחיות מוועדות ההשקעה השונות.

פעילות ניהול ההשקעות מבוצעת בחטיבת ההשקעות של הראל ביטוח, המרכזת את פעילות ההשקעה עבור הראל ביטוח, דקלה ביטוח, EMI, קרנות הפנסיה, וקופות הגמל וקרנות ההשתלמות המנוהלות בקבוצה. חטיבת ההשקעות כוללת כ-85 עובדים ומחולקת ליחידות משנה מתמחות, הכוללות את יחידת מניות ישראל, יחידת אג"ח סחיר ישראל, יחידת השקעות חו"ל, יחידת מחקר, יחידת נדל"ן, יחידת ניהול נכסי נדל"ן, יחידת השקעות פרטיות, יחידת אשראי עסקי, יחידת ניהול תיקים, יחידת בקרה, יחידת middle office, יחידה משפטית, יחידת ניהול סיכונים (אשר כפופה לחטיבת אקטואריה בחברה), ויחידת נוסטרו (אשר מנהלת את ההשקעות הסחירות בישראל של תיקי הנוסטרו).

פעילות ניהול ההשקעות בגופים השונים של הקבוצה, הכפופים לחוק הפיקוח ו/או לחוק קופות גמל, מבוצעת בהתאם לתקנות, קובץ רגולציה והחוזרים של אגף שוק ההון במשרד האוצר, אשר מגדירות כללים, מגבלות ופרמטרים כלליים להשקעה כגון: חשיפות לתאגיד בודד ולקבוצת תאגידים, השקעה באמצעי שליטה של תאגיד, השקעה בזכות במקרקעין, השקעה בנכסים סחירים, השקעה מחוץ לישראל ועוד. עקרונות היסוד לפיהם פועלת חטיבת ההשקעות כוללים: נטילת סיכון באופן מחושב, מתוך מגמה לשפר את פרופיל התשואה של התיק, גיוון הפעילות על פני מגוון תחומי השקעה על מנת לשפר את פרופיל הסיכון בתיק, פעילות על סמך ניתוח כלכלי שעשוי, במקרים מסוימים, להכתיב פעילות כנגד מגמה, הימנעות מתזמון שוק (Market Timing), הימנעות משינויים מהירים בתיק על פני זמן קצר וניצול יתרון לגודל בהשקעות לא סחירות, תוך התאמת הפרמיה על היעדר הנזילות.

במהלך תקופת הדוח העמיקו הגופים המוסדיים בקבוצת הראל (ביניהם - החברה), את פעילות ההשקעה (בקשר עם כספי עמיתים) בשיטת "סלי השקעה" לפי סוגי ההשקעות. במסגרת זו נפתח סל חדש - סל אשראי לא סחיר מט"ח. בנוסף לסל החדש, הסלים הפעילים הינם: סל אג"ח מדינה צמוד, סל אג"ח מדינה שקלי, סל אג"ח חברות צמוד, סל אג"ח חברות בדירוג נמוך, סל אג"ח חברות שקלי, סל מניות ישראליות, סל מניות חו"ל, סל אג"ח ומט"ח חו"ל, סל אשראי לא סחיר צמוד מדד, סל אשראי לא סחיר שקלי וסל נזילות. הפעילות באמצעות סלי השקעה מבטיחה פיצול אופטימלי ושיוויוני של ההשקעות בין הקופות והמסלולים ומאפשרת ביצוע השקעות אופטימלי גם עבור קופות ו/או מסלולים בעלי היקף נכסים קטן יחסית.

חטיבת ההשקעות פועלת לפיזור ההשקעות באפיקים השונים לחו"ל, הן מטעמי פיזור והקטנת הסיכון והן משיקולי תשואה. הפעילות מתבצעת בין השאר במניות בחו"ל (לרבות פעילות בנגזרים על מדדים גיאוגרפיים וסקטוריאליים בחו"ל), באג"ח בחו"ל, בנדל"ן בחו"ל, בהשקעות בתשתיות וקרנות השקעה בחו"ל, ובאשראי בחו"ל. למרות הגידול המתמיד בחשיפה לנכסים בחו"ל, מדיניות החברה היא לבצע גידורי מט"ח על מת להתאים את חשיפת המט"ח נטו לרמה עליה מחליטה מעת לעת ועדת ההשקעות. גידורי המט"ח מבוצעים בעיקר בעסקאות פרוורד מול בנקים בישראל. בנוסף - מתבצעים גידורי מח"מ, גידורי אינפלציה ואחרים, בהתאם להחלטות המתקבלות בוועדות השקעה.

בשנת 2016 המשיכה חטיבת ההשקעות בהגדלת החשיפה להשקעות בתחומי הפעילות הלא סחירים - אשראי, השקעות פרטיות, תשתיות ונדל"ן. השקעות אלה מגדילות את הפיזור בתיקי ההשקעות, מקטינות את החשיפה לתנודתיות של שווקי ההון, ומשפרות את תוחלת התשואה לעמיתים בהינתן שיעורי הריביות הנמוכים הקיימים בשווקי האג"ח השונים בארץ ובחו"ל.

הסכם שיתוף פעולה עם בנק לאומי לישראל בע"מ- העמדת הלוואות לדיוור

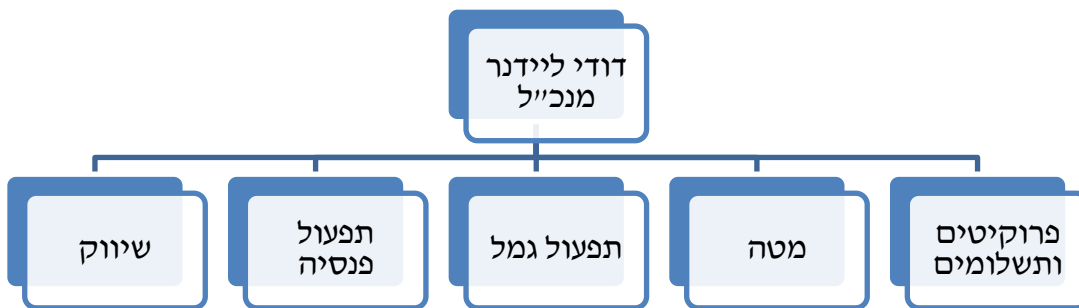
ביום 28 בפברואר 2016 התקשרו הגופים המוסדיים בקבוצה, ובהם החברה, בהסכם לשנים 2016 ו- 2017, עם בנק לאומי לישראל בע"מ ("הבנק"), וזאת לאחר שביום 14 בפברואר 2016 אישרו הדירקטוריונים של קבוצת הראל ביטוח, וביניהם החברה, ושל הבנק את ההתקשרות, לפיה הבנק וקבוצת הראל ביטוח ישתפו פעולה ביניהם, באופן שהצדדים יעמידו במשותף הלוואות לדיוור, המובטחות, בין היתר, במשכנתאות ומשכונות על זכויות חוזיות בקשר למקרקעין. שיעור ההשתתפות של קבוצת הראל ביטוח בכל הלוואה משותפת עם הבנק כאמור לא יעלה על 50%.

העמדת ההלוואות המשותפות כאמור וקביעת תנאי אישור הבקשות והתקשרות במסמכי האשראי, ייעשו על ידי הבנק לפי שיקול דעתו הבלעדי, בכפוף להוראות הדין ולתנאי סף שהוסכמו בין הצדדים. הבנק ינהל עבור הצדדים את ההלוואות המשותפות, ובתמורה תשלם קבוצת הראל ביטוח לבנק עמלת ניהול חודשית. שיתוף הפעולה בין הצדדים החל בפועל במהלך הרבעון השני של 2016, ונמשך גם בשנת 2017.

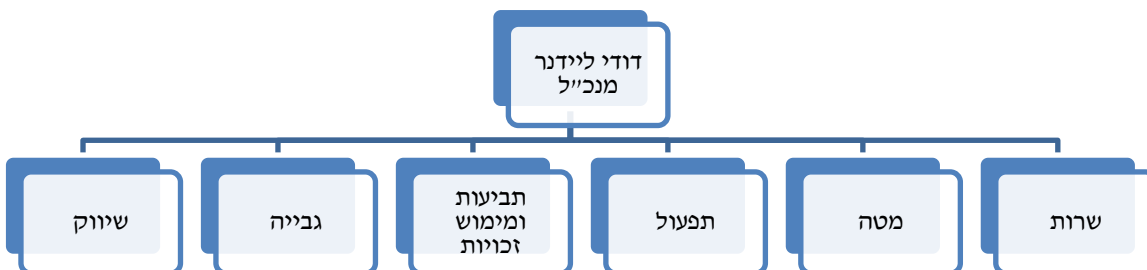
3.5 הון אנושי

בהתאם לפירוט בסעיף 3.12 החברה מקבלת את רוב שירותיה מ"הראל פנסיה וגמל בע"מ" ולפיכך הפירוט להלן מתייחס ברובו לחברת "הראל פנסיה וגמל בע"מ". עובדי החברה מועסקים במישרין על ידי הראל ביטוח או חברות אחרות בקבוצה. לכן הכוונה במונח עובדי החברה, לעיל ולהלן, הינה למעשה לעובדי החברה שמועסקים כאמור לעיל ואשר מספקים את מירב שירותיהם לחברה ולחברות המנהלות האחרות של הפנסיה והגמל בקבוצה.

תיאור המבנה הארגוני נכון ליום 31.12.2017:

לאחר מועד הדוח, חלו שינויים במבנה הארגוני כלהלן:

הנהלות החברה והקבוצה מאמינות, כי עובדיהן הינם הנכס האסטרטגי העיקרי שלהן. למרות גודלה של הקבוצה, הנהלות החברה והקבוצה עושות כל שביכולתן על מנת להקנות בקרב עובדיהן אווירה של חברה משפחתית. החברה והקבוצה משקיעות רבות בהון האנושי שלהן ודואגות ליצירת בית חם לעובדיהן.

בסוף שנת 2017 העסיקה החברה כ-265 עובדים, לעומת 235 עובדים נכון לסוף שנת 2016. לחברה אין תלות בעובד מסוים. העובדים אינם מחולקים לפי תחומי פעילות ולא חלו שינויים מהותיים במצבת העובדים במהלך תקופת הדוח. כמו כן, נכון למועד הדוח, לא צפויים קיצוצים במצבת העובדים. כל העובדים מועסקים על בסיס הסכם עבודה אישי לתקופה בלתי קצובה ולא בהסכמי עבודה קיבוציים. משכורתו של כל עובד נקבעת בהסכם ההעסקה האישי שלו.

במידת הצורך החברה שולחת את עובדיה לקורסים מקצועיים בתחומים הנוגעים לתחומי עיסוקם. החברה מפעילה מערך הדרכה הפועל לפי תכניות הדרכה קבועות ותכניות הדרכה שנתיות.

תכניות הדרכה שנתיות - מדי שנה נקבעת על-ידי החברה תכנית הדרכה שנתית, הנגזרת מתכניות העבודה של החברה לאותה שנה. ההדרכות מתחלקות לשני סוגים: (א) הדרכות בנושאים ספציפיים, כגון הדרכות מקצועיות בתחום

העיסוק של העובד, הדרכות לגבי מוצרים חדשים, רגולציה חדשה בתחומי הפעילות של החברה, הדרכות לגבי מבצעי שיווק ועוד; (ב) הדרכות בנושאים כלליים, כגון הדרכות לגבי כלי המחשוב, תוכנות מחשוב, הדרכות בנושאי שירות, הדרכות בנושא ניהול (לדרגי הביניים בחברה) ונושאים כלליים נוספים.

תכנית הדרכה קבועה - כל עובד שנקלט בחברה עובר הדרכה - "יום אוריינטציה", בה הוא מתוודע לתחומי הפעילות של החברה ושל קבוצת הראל. יום האוריינטציה נערך מעת לעת ומוזמנים אליו כל העובדים החדשים שנקלטו בקבוצה מיום האוריינטציה הקודם. בנוסף, מופעלת בנוסף לומדת "אוריינטציה" ללימוד עצמי של העובד החדש שהוקמה בפורטל הארגוני. כמו כן, עומדות לרשות העובדים תשתיות הדרכה נוספות להכרות עם הארגון ותחומי הפעילות כגון קורס להכנת עולם הביטוח המתקיים מספר פעמים בשנה.

בשנים האחרונות השקיעה החברה משאבים רבים ביישום פעילויות להדרכה ולהטמעת הוראות רגולציה. בין השאר, הופצו לכלל הארגון מספר לומדות בתחום הציות והאתיקה הארגונית, ביניהם לומדות להגברת המודעות לנושא האכיפה בתחום ניירות הערך, בתחום הפנסיה ובתחום ההגבלים העסקיים, לומדה למניעת הטרדה מינית ולומדה להטמעת הקוד האתי.

מעבר לכך, בקבוצה מונהג נוהל חניכה לפיו כלל עובד חדש שנקלט בארגון מוצמד חונך אישי מקצועי אשר תפקידו להכשיר את העובד מבחינה מקצועית, לתמוך בו מבחינה חברתית, לחשוף בפניו את המציאות הארגונית של הקבוצה, החברה וביחידה אליה העובד החדש משתייך.

תגמול עובדים

התגמול על-פי הסכמי ההעסקה הינו, בעיקרו, על בסיס משכורת קבועה ולעיתים, רכיב של תגמול על בסיס הצלחה (כמתואר להלן). בהתאם להסכמי ההעסקה העובדים זכאים לביטוח פנסיוני, במסלול שנבחר על ידם (ביטוח, קרן פנסיה, שילוב של ביטוח ופנסיה וכיוצ"ב). בנוסף, מרבית העובדים זכאים לכך שהחברה תפריש עבורם לקרן השתלמות.

החברה מתגמלת חלק מעובדיה במספר שיטות תגמול שונות, ובהן תשלום עמלות כשיעור מהכנסות עתידיות ותשלום עמלות כשיעור מהיקף הפקדות של עמיתים שגויסו או שומרו על ידי העובד.

בנוסף לתנאים המפורטים לעיל, עובדי החברה נהנים ממספר הטבות נוספות: (א) ביטוח בריאות קולקטיבי לעובדי הקבוצה, ללא תשלום פרמיה (העובד משלם רק את המס בגין שווי ההטבה). אפשרות לצרף לביטוח הבריאות הקולקטיבי את בני משפחתו של העובד; (ב) ביטוח שיניים קולקטיבי לעובדי הקבוצה (לעובד ובני משפחתו).

תגמול נושאי משרה

עובדים בכירים זכאים לשכר בסיס בתוספת תנאים נלווים כגון רכב צמוד, החזר הוצאות, אש"ל וכד'. ובנוסף זכאים לבונוס שנתי, בהתאם למדיניות שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בנוגע לתגמול נושאי משרה בכירה ולנושאי משרה שעוסקים בתחום ניהול ההשקעות כמפורט בסעיף 4.3 להלן.

3.6 שיווק והפצה

חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני, מסדיר את נושא השיווק וההפצה של מוצרים פנסיוניים. בהתאם לחוק, הגופים שיעסקו בהפצה ושיווק של מוצרים פנסיוניים יהיו: (א) סוכני ביטוח פנסיוני - סוכני ביטוח בענף ביטוח פנסיוני; (ב) סוכני שיווק פנסיוני - עובדים של גופים מוסדיים לגבי מוצרים פנסיוניים של הגוף המוסדי; (ג) יועצים פנסיוניים - בעיקר התאגידיים הבנקאיים.

הייעוץ והמשווק יהיו רשאים לבצע עסקה במוצר פנסיוני. ההבחנה בין יועץ למשווק הינה קיומה או היעדר קיומה של "זיקה" למוצר פנסיוני. לאור הבחנה זו נקבע, כי סוכנות ביטוח המוחזקת על-ידי גוף מוסדי אינה רשאית לעסוק בייעוץ פנסיוני אלא בשיווק פנסיוני. בהתאם לכך, על כלל סוכנויות הביטוח בקבוצה ועובדי הקבוצה, אשר יעסקו בשיווק מוצרים פנסיוניים, יחולו החובות המוטלות מכוח חוק הייעוץ והשיווק הפנסיוני על משווק פנסיוני.

הקופה משמשת כברירת המחדל של משרתי צבא הקבע ויכולים להצטרף אליה רק משרתי צבא הקבע וגמלאי צבא הקבע. בעקבות תיקון תקנון הקופה החל מחודש אוקטובר 2013 יכולים להצטרף לקופה גם בני זוג של עמיתי חבר. לאור כך ערוץ ההפצה העיקרי של החברה הינו באמצעות הפצה ישירה.

כמו כן, בהתאם להוראות הסכם רכישת מניות החברה, הראל ביטוח התחייבה שלא לחתום על הסכמי הפצה עם סוכנים פנסיוניים או עם יועצים פנסיוניים, אלא בכפוף לקבלת אישור חבר. נכון למועד הדוח, לחברה אין הסכמי הפצה עם סוכנים פנסיוניים או עם יועצים פנסיוניים כאמור.

שינויים מהותיים בדינים המתייחסים לעמלות/תשלומים לערוצי הפצה שתוארו בדו"ח

נכון למועד הדוח, לחברה אין הסכמי הפצה עם סוכנים פנסיוניים או עם יועצים פנסיוניים.

3.7 ספקים ונותני שירותים

החברות המנהלות בקבוצה קשורות ביניהן בהסכמים למתן שירותי תפעול שונים, תוך ניצול יתרון לגודל של חלק מן החברות המנהלות. בנוסף, הראל ביטוח מעניקה שירותים לחברות המנהלות, בעיקר בתחום ההשקעות, מערכות מידע, לוגיסטיקה, משאבי אנוש ועוד.

בנוסף, לצורך פעילותה השוטפת החברה קשורה בהסכמים עם ספקים שונים. ספקי השירותים הינם, בעיקר, בתחומים הבאים: עו"ד, יועצי מס, בתי דפוס ודיור לצורך משלוח דברי דואר הנדרשים על-פי דין, שירותי מחשב, באמצעות הראל המשמר מחשבים בע"מ, חברה בת בבעלות מלאה של הראל השקעות, ובאמצעות חברות נוספות עימן התקשרה הראל המשמר מחשבים בע"מ.

בנוסף, קיים לחברה הסכם בנוגע לשירותי ברוקרז' - החברה משתמשת בשירותי המסחר של מספר רב של חברי בורסה. הבחירה אצל איזה חבר בורסה לבצע את הפעילות נעשית על בסיס מספר פרמטרים ובהם: איכות הביצוע, עלות הפעולה, איכות המחקר, רעיונות ההשקעה שמציע הברוקר ואיכות ההצעה לפעולה הסטנדרטית). בכדי ליהנות מהיתרונות לגודל שיש לפעילות כלל הגופים בקבוצת הראל, הוחל בשנת 2007 בביצוע של הליך תחרותי משותף לשירותי ברוקרז' לכל גופי החיסכון ארוך הטווח בקבוצת הראל. במסגרת זאת נעשתה פניה למרבית הבנקים והברוקרים הפעילים בישראל, התקבלו מהם הצעות מחיר ונחתמו הסכמי ברוקרז' בהתאם להצעות שהתקבלו.

להראל פנסיה וגמל בע"מ קיים הסכם עם לאומי שירותי שוק ההון בע"מ, לפיו מעניקה לאומי שירותי שוק ההון בע"מ שירותי תפעול עבור קחצ"ק. למידע נוסף אודות ההסכמים, ראה סעיף 3.12 להלן.

מלבד הסכם שירותי התפעול האמור, לחברה אין תלות בספק זה או אחר, באופן שאובדנם עשוי לגרום לחברה תוספת עלות מהותית כתוצאה מהצורך להחליפם, שכן קיימים ספקי שירותים חליפיים עימם ניתן להתקשר בהסכם לרכישת שירותים בלוח זמנים קצר, בהתחשב בסוג השירותים שנרכשים.

3.8 רכוש קבוע

משרדים ונכסי מקרקעין

אין לחברה רכוש קבוע מהותי. משרדיה הראשיים של הקבוצה ממוקמים ב"בית הראלי" וב"בית המ.א.ה" הנמצאים במתחם הבורסה על גבול רמת-גן תל-אביב. כמו כן, לקבוצה משרדים (בנכסי מקרקעין אשר בבעלותה ובבעלות חברות קשורות בבעלות מלאה שלה) ב"בית הראלי" בירושלים, בתל אביב, בחיפה, בפתח תקווה (שם גם ממוקדם מרכז לוגיסטי של החברה), ובמקומות נוספים ברחבי הארץ.

מערכות המיכון וניהול המידע

הראל משמר המחשבים, חברת בת של הראל השקעות, אחראית על מתן שירותי המיכון השונים לרוב חברות הקבוצה, והיא אשר מפעילה במידת הצורך, ספקים וחברות תוכנה לצורך שירותי המחשוב אותם היא מספקת לחברות הקבוצה.

הקבוצה רואה חשיבות רבה ביכולת הטכנולוגית שלה, כך שתוכל לתמוך ביעדי הקבוצה, והיא שמה לעצמה מטרה להוביל את השימוש במערכות מתקדמות בתחומי פעילותה השונים.

3.9 עונתיות

ענף ניהול קופות הגמל מתאפיין בעונתיות מסוימת, שכן חלק גדול מהפקדות העמיתים לקרנות השתלמות ולקופות גמל (עצמאים בעיקר) מתבצע לקראת סוף השנה.

להלן הצגה רבעונית של דמי הגמולים והפדיונות בקרו בשנת הדוח ובשנה שקדמה לה:

אוקטובר - דצמבר		יולי - ספטמבר		אפריל - יוני		ינואר - מרס		נתונים באלפי ש"ח
2016	2017	2016	2017	2016	2017	2016	2017	
125,165	126,620	123,108	129,376	119,805	119,130	123,200	122,302	דמי גמולים
59,422	53,230	64,160	69,362	72,991	54,360	75,183	81,492	פדיונות

3.10 נכסים בלתי מוחשיים

החברה משתמשת לצורך פעילותה בלוגו, שלא נרשם כסימן מסחרי. בנוסף משתמשת החברה במוניטין שנצבר במהלך השנים.

החברה הינה בעלת רישיון שימוש (באופן ישיר או באמצעות הראל המשמר מחשבים בע"מ, שאמונה על פעילות המחשוב של החברות בקבוצת הראל) בתוכנות שונות, המשמשות לפעילותה ע"פ הפירוט הבא:

- מערכת "בנפיט" - מערכת CRM לטיפול בלקוחות החברה (שירות, שימור, שיווק).
- מערכת "סאפ" - מערכת ERP כוללת, המשמשת בעיקר לניהול הנהלת חשבונות.
- מערכת דנאל - מערכת ניהול נכסים.
- מערכת דימות - ארכיון ממוחשב וניהול תורי עבודה.
- מערכת ניוד - ניהול תהליך העברות (פנימה והחוצה).
- מערכת קופה - תהליך קליטה ופיזור כספים.
- מערכת נפטרים - מערכת שמטפלת בנושא איתור מוטבים ונפטרים.
- בנוסף החברה עושה שימוש במערכות לניהול זכויות עמיתים בשיטת "לשכת שירות" (ASP) של מתפעלים חיצוניים:
 - מערכת נגה (לאומי שרותי שוק ההון).
 - מערכת דנאל (לאומי שרותי שוק ההון).

בשל ההיקף הגדול של פעילות החברה וכמות הלקוחות הגדולה, שמהם נגזרת כמות גדולה של פניות, ולנוכח החובות הרבות המוטלות על החברה מכוח הוראות רגולטוריות, ישנה חשיבות רבה לקיומן של מערכות ותוכנות מחשוב מתקדמות לטובת מענה ללקוחות. החברה עושה שימוש במספר מאגרי מידע בהם נשמר מידע אודות עמיתים קופות הגמל השונות, שהינם בבעלותה ו/או בניהולה. כמו כן, חלקן מן המאגרים מוחזקים בנוסף על ידי צדדים שלישיים אשר נותנים לחברה שירותי תפעול וניהול זכויות עמיתים ביחס לקופות הני"ל. מאגרים אלו מאפשרים לחברה, בין היתר, תמחור נכון יותר של המוצרים ומאפשרים טיפול טוב יותר בלקוחותיה.

בתחום ההשתלמות חלק מן המאגרים מוחזקים בנוסף על ידי צדדים שלישיים אשר נותנים לחברה שירותי תפעול וניהול זכויות עמיתים ביחס לקופות הני"ל. מאגרים אלו מאפשרים לחברה, בין היתר, תמחור נכון יותר של המוצרים ומאפשרים טיפול טוב יותר בלקוחותיה.

3.11 גורמי סיכון

להלן גורמי בסיכון המשפיעים על רווחיות החברה ויציבותה וכן גורמי סיכון במוצרים שבניהולה של החברה בעלי השלכה מהותית על תוצאות החברה:

דרכי התמודדות	מידת ההשפעה של גורם הסיכון על החברה המנהלת			גורם הסיכון	סוג הסיכון
	השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה		
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים	✓	✓ ✓	✓	סביבת הריבית הנמוכה סיכוני שוק האטה כלכלית בישראל סיכוני אשראי	סיכוני מאקרו
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים	✓	✓ ✓	✓ ✓	שינויים רגולטורים ניוד החיסכון הפנסיוני/ביטולים סיכונים אסטרטגיים סיכון נזילות תקדימים משפטיים	סיכונים ענפיים
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים		✓ ✓ ✓ ✓	✓ ✓	סיכונים תפעוליים סיכוני סייבר ואבטחת מידע סיכוני טכנולוגיות מידע תובענות ייצוגיות והליכים משפטיים מהותיים סיכון ציות סיכון מוניטין	סיכונים מיוחדים לחברה המנהלת
ראה ביאור ניהול סיכונים סעיף ב' - תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים			✓	סיכוני השקעות	סיכונים של הקופות בעלי השפעה מהותית על החברה

3.12 הסכמים מהותיים והסכמי שיתוף פעולה

הסכם מיום 31 במאי 2009 בין הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים לבין החברה:

על פי הסכם בין החברה לחברה קשורה, משלמת החברה לחברה קשורה סך של 3% מדמי הניהול שגובה החברה מקופות הגמל שבניהולה, וזאת בתמורה לשירותי ניהול וייעוץ בתחומי שיווק פיננסיים, תכנון עסקי, השתתפות בדירקטוריונים ותחומי ניהול נוספים. תוקף ההסכם מיום 1 בינואר 2009, והוא ניתן לביטול בתום כל שנה קלנדרית.

הסכם משנת 2007 בין הראל גמל והשתלמות בע"מ לבין החברה:

לשם ניצול של "יתרון לגודל" ועל מנת למנוע חיסרון לקוטן שקיים לחברה, על מנת לחסוך בעלויות תפעול שוטף, לחברה הסכם עם הראל פנסיה וגמל בע"מ (לשעבר הראל גמל והשתלמות בע"מ) בדבר קבלת שירותי תפעול וניהול. עם מיזוג "הראל גמל והשתלמות בע"מ" לתוך "הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ", קיבלה על עצמה החברה הממוזגת, "הראל פנסיה וגמל בע"מ" את הזכויות וההתחייבויות של "הראל גמל והשתלמות בע"מ" על פי הסכם זה.

שירותים אלו כוללים, בין היתר, שירותי מחשוב, ניהול סיכונים ואקטואריה, ניהול השקעות וביטוח דירקטורים. מטרתו של הסכם זה הינה ליצור שיטת חיוב עבור שירותים שונים שמעניקה הראל פנסיה וגמל בע"מ לחברה, תוך שהחברה מנצלת את היתרון לגודל של הראל פנסיה וגמל בע"מ ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול. בהתאם להוראות הסכם זה, החברה משלמת להראל פנסיה וגמל בע"מ דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת החברה מהקופה שבניהולה. התמורה דלעיל כוללת תשלום עבור שירותים שונים שרוכשת הראל פנסיה וגמל בע"מ עבור הקופה שמנוהלת על ידה והחברה לא תחויב בתשלום נוסף בקשר עם השירותים כאמור.

הסכם משנת 2014 למתן שירותי תפעול מלאומי שירותי שוק ההון לכל קופות הגמל המנוהלות על ידי הראל גמל

והשתלמות ולחברות להן היא מעניקה שירותי ניהול

על פי הסכם בין "הראל גמל והשתלמות בע"מ" (שמוזגה ל"הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ" ונקראת "הראל פנסיה וגמל בע"מ") לבין לאומי שירותי שוק ההון, תעמיד לאומי שירותי שוק ההון שירותי תפעול לקחצ"ק.

עם מיזוג "הראל גמל והשתלמות בע"מ" לתוך "הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ", קיבלה על עצמה החברה הממוזגת, "הראל פנסיה וגמל בע"מ" את הזכויות וההתחייבויות של "הראל גמל והשתלמות בע"מ" על פי הסכם זה.

הסכם משנת 2008 בין הראל ביטוח לארגון חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ

ביום 28 ביולי 2008 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל ביטוח, מאת חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ (להלן: "חבר") תמורת סך של 10 מיליון ש"ח, את מלוא הון המניות המונפק של החברה. בהתאם להוראות ההסכם, הראל ביטוח התחייבה, כי דמי הניהול השנתיים, במשך חמש שנים מיום הרכישה, יהיו בשיעור של 0.26% מהצבירות בקרן. בהסכם נקבע, כי חבר תהיה רשאית, בתום 5 שנים ממועד חתימת ההסכם, להורות להראל ביטוח להעביר את הממכר לצד ג', ללא תמורה, למעט החזר השקעת ההון העצמי המזערי הנדרש.

ביום 25 באפריל 2013, נחתמה תוספת להסכם מיום 28 ביולי 2008, לפיה הוארכה, ללא תמורה, תקופת הזמן שלאחריה תהא חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ רשאית להורות להראל ביטוח להעביר לצד ג' את מלוא הון המניות המונפק של החברה מחמש שנים לעשר שנים. בנוסף סוכם בין הצדדים כי תקנון הקרן יתוקן, בכפוף לאישור הממונה, באופן שבני זוג של עמיתי חבר יהיו רשאים להיות עמיתים בקרן ויהיו זכאים להנחה בדמי ניהול השנתיים שהם משלמים כך שהם יעמדו על שיעור של 0.55%.

3.13 תחזיות אחרות והערכות לגבי עסקי החברה

כחלק מתפיסתה בדבר חשיבות השירות ללקוחות החברה ולנוכח השינויים הרגולטוריים, כפי שפורטו לעיל, תמשיך החברה להשקיע במערכות המיכון ובמתן מענה דיגיטאלי כדי לשפר את השירות הניתן לגורמים אלה ועל מנת לעמוד בדרישות הרגולטוריות החלות עליה.

בכלל זה תוסיף החברה להשקיע בהרחבת מעגל המשתמשים בשירותי האינטרנט שהיא מספקת בקרב המבוטחים והמעסיקים ולפעול להעניק להם שירות טוב יותר ורחב יותר באמצעות אתר האינטרנט.

במהלך השנה הקרובה צפויה החברה להשלים את יישום ההערכות והכניסה לתוקף של שורה של הוראות דין ובהן שלב נוסף בתקנות התשלומים לקופות גמל כמו כן החברה עשויה להיות מושפעת מההוראות בעניין הצטרפות לקופת גמל בדרך של ברירת המחדל (ראה סעיף 2.6). בשלב זה, לא ניתן להעריך את השפעת ההוראות האמורות על החברה.

החברה ממשיכה ליישם את תכנית האכיפה שאושרה על ידי דירקטוריון החברה בהתאם להוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון (תיקוני חקיקה), התשע"א - 2011.

4. חלק ד' - היבטי ממשל תאגידי

4.1 הדירקטורים של החברה המנהלת

שם:	מישל סיבוני
מספר ת.ז.:	027065697
תאריך לידה:	9.4.1959
מען להמצאת כתבי בי-דין:	רח' העבודה 23, כפר-סבא
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	לא
דירקטור חיצוני:	לא
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	כן. יו"ר דירקטוריון בהראל פנסיה וגמל בע"מ, מנכ"ל הראל ביטוח, מנכ"ל הראל השקעות, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל, חבר ועדה לניהול סיכונים של קבוצת הראל ודירקטור בחברות נוספות בקבוצת הראל.

מועד תחילת כהונה:	26.2.2006 וכיו"ר הדירקטוריון מיום 14.7.2009
השכלה:	תואר ראשון במדעי הטבע פסיקה ואטמוספירה מהאוניברסיטה העברית ולימודי תעודה בתחום מנהל עסקים למהנדסים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה בחברות בקבוצת הראל כמפורט לעיל.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא

שם:	ליאורה קבורס הדר
מספר ת.ז.:	55600159
תאריך לידה:	18.12.1958
מען להמצאת כתבי בי-דין:	האשל 8 א', הרצליה
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	לא
דירקטורית חיצונית:	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובדת של התאגיד, חברה בת חברה קשורה או של בעל ענין:	לא
מועד תחילת כהונה:	19.11.2007
השכלה:	בוגרת הפקולטה למשפטים (LLB) באוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	דירקטורית בהראל ביטוח, דירקטורית בהראל פנסיה וגמל בע"מ, דירקטורית בענטל חברה לניהול וסחר בע"מ ודירקטורית בהראל השקעות (עד 2014).
האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא

שם:	מרים מילה
מספר ת.ז.:	3419488
תאריך לידה:	17.2.1942
מען להמצאת כתבי בי-דין:	רחוב כרמל 31, ראש העין
נתינות:	ישראלית
חברות בועדת דירקטוריון:	כן. חברת ועדת ביקורת.
דירקטורית חיצונית:	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:	לא
האם עובדת של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או בעל עניין:	לא. דירקטורית בהראל ביטוח, דירקטורית בהראל פנסיה וגמל בע"מ, דירקטורית בלעתיד, דירקטורית בחברת אי.אם.איי- עזר חברה לביטוח משכנתאות בע"מ, דירקטורית בקרן מ.א.ה מיסודם של מרגוט וארנסט המבורגר (חל"צ).
מועד תחילת כהונה:	19.11.2007
השכלה:	ניהול בביטוח, אוניברסיטת תל-אביב.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה כדירקטורית בחברות בקבוצת הראל, כמפורט לעיל.
האם בת משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא
שם:	דורון גינת
מספר ת.ז.:	022757231
תאריך לידה:	8.5.1967
מען להמצאת כתבי בי-דין:	מושב עין ורד
נתינות:	ישראלית
חברות בועדת דירקטוריון:	לא
דירקטור חיצוני:	לא
בעלת מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או בעל עניין:	כן, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת חיסכון ארוך טווח בהראל ביטוח.
מועד תחילת כהונה:	15.7.2009
השכלה:	תואר ראשון בכלכלה, תואר שני בכלכלה התמחות משנית במימון, אוניברסיטת תל-אביב.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	כהונה בחברות בקבוצת הראל, כמפורט לעיל.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא

שם :	עמוס אפשטיין
מספר ת.ז. :	00394510
תאריך לידה :	4.11.1942
מען להמצאת כתבי בי- דיין :	קיבוץ כפר עזה
נתינות :	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון :	כן. חבר ועדת ביקורת
דירקטור חיצוני :	כן
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית :	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	לא. דירקטור בלעתי, בהרל פנסיה וגמל בע"מ, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל וחבר ועדת תגמול משותפת של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית :	כן
מועד תחילת כהונה :	18.12.2011
השכלה :	תואר ראשון בכלכלה מהפקולטה לחקלאות ברחובות, האוניברסיטה העברית
עיסוקים בחמש שנים אחרונות :	יו"ר ועדת השקעות וועדה לניהול סיכונים בלאומי פרטנר בע"מ (עד 2013), דירקטור בצינורות המזרח התיכון בע"מ, דירקטור בדרך ארץ היוויז (1997) בע"מ, דירקטור בנתיבי היובל בע"מ, דירקטור ב"ויה מאריס"- מתקן המים בפלמחים, דרך הים התפלה בע"מ, דירקטור בקופת חולים לאומית בע"מ, אחזקות מעיינות עדן בע"מ. כהונה בחברות בקבוצת הראל, כמפורט לעיל.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד :	לא
החברה רואה את מר אפשטיין כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות וכן כבעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הפנסיה והביטוח בהתאם לתקנה 2(2) (א) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו).	
שם :	גילי כהן
מספר ת.ז. :	22648786
תאריך לידה :	25.8.1966
מען להמצאת כתבי בי- דיין :	עמוס 10, רמת גן
נתינות :	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון :	כן. חבר ועדת ביקורת
דירקטור חיצוני :	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה קשורה או של בעל עניין	כן, דירקטור בהראל פנסיה וגמל בע"מ, חבר ועדת השקעות עמיתים של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית :	כן.
מועד תחילת כהונה :	24.1.2012
השכלה :	תואר ראשון (בהצטיינות) בכלכלה וגיאוגרפיה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. תואר שני במנהל עסקים מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות :	דירקטור בהכשרת היישוב בע"מ, דירקטור Bioblast Ltd (עד 1/2017), דירקטור בחני"ל ים המלח בע"מ (עד 2017). כהונה בחברות בקבוצת הראל, כמפורט לעיל.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד :	לא

החברה רואה את מר כהן כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות וכן כבעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הפנסיה והביטוח בהתאם לתקנה 22(א) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו).

שם:	אפרים דרור
מספר ת.ז.:	071443444
תאריך לידה:	24.6.1946
מען להמצאת כתבי בי-דין:	קדושי השואה 18 תל-אביב
נתינות:	ישראלית
חברות בוועדת דירקטוריון:	כן. יו"ר ועדת ביקורת
דירקטור חיצוני:	כן
האם עובד של התאגיד, חברה בת, חברה לא. דירקטור בהראל פנסיה וגמל בע"מ, דירקטור בהראל ביטוח, חבר קשורה או של בעל עניין:	לא. דירקטור בהראל פנסיה וגמל בע"מ, דירקטור בהראל ביטוח, חבר ועדת השקעות נוסטרו של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל, חבר ועדה לניהול סיכונים של קבוצת הראל.
בעל מומחיות חשבונאית ופיננסית:	כן
מועד תחילת כהונה:	1.4.2013
השכלה:	בוגר לימודי תעודה בראיית חשבון מהאוניברסיטה העברית בירושלים.
עיסוקים בחמש שנים אחרונות:	דירקטור בדקלה חברה לביטוח בע"מ (עד ליום 1.4.2016) דירקטור בקרדן רכב בע"מ (עד ליום 28.12.2016). כהונה בחברות בקבוצת הראל, כמפורט לעיל.
האם בן משפחה של בעל עניין אחר בתאגיד:	לא

החברה רואה את מר דרור כבעל מומחיות חשבונאית ופיננסית לצורך עמידה במספר המזערי של דירקטורים בעלי מומחיות חשבונאית ופיננסית שקבע הדירקטוריון לפי סעיף 92 (א) לחוק החברות וכן כבעל מומחיות מוכחת ומובהקת בתחום הפנסיה והביטוח בהתאם לתקנה 22(א) לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו).

4.2 נושאי משרה

<p>דודי לייזנר 029423381 19.8.1972 17.1.2010 מנכ"ל בחברה, מנכ"ל הראל פנסיה וגמל בע"מ ומנכ"ל לעתיד. לא</p> <p>תואר ראשון ושני בכלכלה מהאוניברסיטה העברית בירושלים. מנכ"ל בהראל גמל והשתלמות (עד ליום 5.10.2016), מנכ"ל בהראל עתידית גמל (עד ליום 31.12.2015), מנכ"ל מנוף פנסיה (עד ליום 12.2015).</p>	<p>שם : מספר תעודת זהות : תאריך לידה : תאריך תחילת כהונה : התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו : האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו : השכלה : עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
<p>רם גבל 024960593 12.3.1970 23.6.2008 סמנכ"ל כספים בחברה ובחברת הראל פנסיה וגמל ולעתיד, חבר ועדת השקעות נוסטרו של גופים המוסדיים בקבוצת הראל. לא</p> <p>תואר ראשון במנהל עסקים, בעל רישיון רואה חשבון מהמכללה למנהל. מנהל כספים בהראל גמל והשתלמות (עד ליום 5.10.2016), מנהל כספים בהראל עתידית גמל (עד ליום 31.12.2015), מנהל כספים במנוף פנסיה (עד ליום 12/2015). דח"צ ויו"ר ועדת ביקורת בסאטקום מערכות בע"מ (עד 11/2015).</p>	<p>שם : מספר תעודת זהות : תאריך לידה : תאריך תחילת כהונה : התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו : האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו : השכלה : עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>

<p>אופיר רוטשילד</p> <p>31837990</p> <p>26.12.1974</p> <p>11.11.2007</p> <p>יועץ משפטי, סמנכ"ל, יועץ משפטי של חברות נוספות בחטיבת חסכון ארוך טווח בהראל ביטוח.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון במשפטים וכלכלה באוניברסיטה העברית.</p> <p>יועץ משפטי בחברות אחרות בקבוצת הראל.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
--	---

<p>זודי שראק</p> <p>24930034</p> <p>18.1.1970</p> <p>1.9.2012</p> <p>סמנכ"ל גבייה בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון בחשבונאות וכלכלה באוניברסיטת בן גוריון, תואר שני במשפטים באוניברסיטת בר אילן.</p> <p>בעל רישיון רו"ח.</p> <p>מנהל תפעול במנוף ניהול קרנות פנסיה בע"מ (עד ליום 31.12.2015), מנהל תפעול בהראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ ומנהל תפעול בלעתיד.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
--	---

<p>יונית שוויד</p> <p>025386392</p> <p>29.8.1973</p> <p>1.9.2012</p> <p>סמנכ"לית ומנהלת מטה בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון בניהול וביטוח במסלול האקדמי של המכללה לביטוח, MBA במנהל עסקים, התמחות בשיווק.</p> <p>סמנכ"לית ומנהלת מטה בהראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ, במנוף חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ ובלעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
--	---

<p>מיטל בישיץ</p> <p>28017226</p> <p>26.10.1970</p> <p>1.1.2010</p> <p>סמנכ"לית שירות ושיווק פרט בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים מאוניברסיטת בר אילן, בעלת רישיון לשיווק פנסיוני.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p>
<p>אפרת שפסר</p> <p>053052742</p> <p>12.2.1982</p> <p>1.8.2016</p> <p>סמנכ"לית ומנהלת תחום תביעות ומימוש זכויות בחברה, בהראל פנסיה וגמל ובלעתיד.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון בחשבונאות ומזרח אסיה ותואר שני במנהל עסקים.</p> <p>מנהלת בקרה בהראל חברה לביטוח אגף ביטוח חיים.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>
<p>מוטי לוי</p> <p>059750968</p> <p>1967</p> <p>12.2008</p> <p>סמנכ"ל בהראל פנסיה וגמל בע"מ ובלעתיד.</p> <p>לא</p> <p>תואר ראשון במנהל עסקים ומדעי המדינה מהאוניברסיטה העברית ותואר שני במנהל עסקים ממכללת רמת גן.</p> <p>סמנכ"ל שיווק במנוף פנסיה (עד ליום 31.12.2016), סמנכ"ל שיווק בקרן הפנסיה גילעד, מפקח רכישה באיילון.</p>	<p>שם :</p> <p>מספר תעודת זהות :</p> <p>תאריך לידה :</p> <p>תאריך תחילת כהונה :</p> <p>התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p> <p>השכלה :</p> <p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>

<p>אריה זהבי 55512644 3.12.1958 4.2005 סמנכ"ל שיווק בהראל פנסיה וגמל בע"מ ובלעתיד</p>	<p>שם : מספר תעודת זהות : תאריך לידה : תאריך תחילת כהונה : התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו : האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :</p>
<p>צחי דברת 028833697 1.3.1972 1.8.2007 סמנכ"ל תפעול בחברה, בהראל פנסיה וגמל בע"מ ובלעתיד</p>	<p>שם : מספר תעודת זהות : תאריך לידה : תאריך תחילת כהונה : התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו : האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו : השכלה :</p>
<p>תואר ראשון בכלכלה וניהול, תואר שני במנהל עסקים באוניברסיטת תל אביב.</p>	
<p>סמי בבקוב 58378985 10.9.1963 2007 מנהל תחום השקעות בקבוצת הראל, משנה למנכ"ל ומנהל חטיבת השקעות בהראל ביטוח (החל מיום 1.12.2016).</p>	<p>שם : מספר תעודת זהות : תאריך לידה : תאריך תחילת כהונה : התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו : האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו : השכלה :</p>
<p>מוסמך מנהל עסקים אוניברסיטת בר אילן. בוגר כלכלה אוניברסיטת תל אביב. מנכ"ל הראל פיננסים (עד 30.11.2016), מנכ"ל הראל פיא (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל ניהול השקעות (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל סל (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל סל מטבעות (עד 30.11.2016), יו"ר דירקטוריון הראל מוצרים פיננסים (עד 30.11.2016).</p>	<p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>

נטלי משען - זכאי	שם :
31781180	מספר תעודת זהות :
8.9.1974	תאריך לידה :
20.8.2014	תאריך תחילת כהונה :
ממונה על ציות ואכיפה בחברה, יועצת משפטית ומשנה למנכ"ל הראל ביטוח.	התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :
תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב, תואר שני במשפט מסחרי מאוניברסיטת תל אביב, תכנית תל אביב – ברקלי.	השכלה :
שותפה במשרד פישר בכר חן וול אוריון ושות' מינואר 2008 (עורכת דין ממאי 2000).	עיסוקים בחמש השנים האחרונות :
אפרת אולברג - גרטל	שם :
28727600	מספר תעודת זהות :
30.6.1971	תאריך לידה :
1.12.2006	תאריך תחילת כהונה :
ממונה על פניות הציבור בחברה ובחברות בקבוצת הראל.	התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :
תואר ראשון במשפטים מאוניברסיטת תל אביב ממונה על פניות הציבור, ממונה על מניעת הטרדה מינית, ממונת אכיפת הקוד האתי ומניעת מעילות והונאות בחברה ובחברות בקבוצת הראל.	השכלה :
	עיסוקים בחמש השנים האחרונות :
אדזה ענבר	שם :
22167530	מספר תעודת זהות :
23.2.1966	תאריך לידה :
30.5.2012	תאריך תחילת כהונה :
מנהלת סיכונים בחברה ובחברות אחרות בקבוצת הראל.	התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין בו :
לא	האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו :
תואר ראשון ושני בכלכלה מאוניברסיטת תל אביב. מנהלת הסיכונים בחברות בקבוצת הראל.	השכלה :
	עיסוקים בחמש השנים האחרונות :

<p>אייל אפרת 038459269 7.3.1976 16.1.2018 מנכ"ל הראל משמר המחשבים</p>	<p>שם : מספר תעודת זהות : תאריך לידה : תאריך תחילת כהונה : התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין : בו : האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו : השכלה :</p>
<p>לא</p> <p>תואר ראשון במנהל עסקים, התמחות המערכות מידע ושיווק בקריה האקדמית ותואר שני במימון במכללה למנהל.</p> <p>עד לחודש ינואר 2018, מנהל אגף מיכון ומידע עסקי בהנהלת החטיבה לחיסכון ארוך טווח.</p>	<p>עיסוקים בחמש השנים האחרונות :</p>

נושא משרה אשר סיים כהונתם נכון למועד פרסום הדוח :

<p>משה ניסן 054226584 20.10.1956 1.4.2002 מנהל מערכות מידע בחברה ומנכ"ל הראל המשמר מחשבים בע"מ.</p>	<p>שם : מספר תעודת זהות : תאריך לידה : תאריך תחילת כהונה : התפקיד בתאגיד בחברה בת של התאגיד או בבעל עניין : בו : האם בן משפחה של נושא משרה בכירה אחר בתאגיד או בבעל עניין בו : השכלה :</p>
<p>לא</p> <p>תואר ראשון במדעי המחשב ולימודי אי"י מאוניברסיטת בר אילן, תואר שני מנהל עסקים אוניברסיטת תל אביב.</p>	<p>מועד סיום כהונה :</p>

4.3 מדיניות תגמול בחברה מנהלת

מאחר שתכנית התגמול נקבעה במשותף לכלל הגופים המוסדיים בקבוצת הראל, ההתייחסות להלן הינה לתכנית המשותפת להראל השקעות, ובין היתר לחברה.

בעקבות חקיקת תיקון 20 לחוק החברות, ועדת התגמול של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ ("הראל השקעות") קיימה במשך מספר חודשים דיונים לאימוץ מדיניות תגמול לנושאי משרה עבור הראל השקעות והחברות הבנות שלה. במדיניות התגמול של הראל השקעות נקבע שהיא תשמש גם כמדיניות מנחה עבור החברות הבנות של הראל השקעות, בשינויים הנדרשים.

מדיניות התגמול נועדה לשמש לצורך הנעת המנהלים הבכירים והכוונתם בהתאם ליעדי החברה ותכניתה האסטרטגית, מתוך דגש על הגברת התחרותיות בגיוס ובשימור כוח אדם איכותי בתפקידי ניהול בכירים בקבוצה. כל זאת, במטרה ליצור ערך כלכלי ארוך טווח לחברה ולבעלי מניותיה. מדיניות התגמול נערכה בהתחשב, בין היתר, בגודל החברה ואופי פעילותה, בקידום מטרות החברה, האסטרטגיה, תכנית העבודה לטווח הארוך ומדיניות ניהול הסיכונים, וכן בתנאי ההעסקה והמענקים שהיו נהוגים בחברה לנושאי המשרה בשנים קודמות, רמות שכר ותנאי כהונה והעסקה המקובלים בתאגידי ביטוח ופיננסיים בישראל ובבנקים הגדולים בישראל, וכן על בסיס שיקולים ארגוניים ובכלל זה עלויות השכר של קבוצות עובדים שונות ופערי השכר הרצויים ביניהם.

מדיניות התגמול מתייחסת לסוגים שונים של נושאי משרה, ביניהם גם לאופן התגמול של הדירקטורים המכהנים בחברה.

מדיניות התגמול עוסקת במכלול תנאי ההעסקה של נושאי המשרה שאינם דירקטורים ובכלל זה ברכיבים הבאים:

(א) התגמול הקבוע שייקבע לגבי כל נושא משרה בהתאם לוותק, הידע, הניסיון, הכישורים שלו והתרומה שלו לתוצאות של הקבוצה, ובהתבסס על קבוצת ההשוואה שנקבעה; (ב) נקבע כי יישמר פער בין השכר של מנכ"ל החברה לשכר של יתר נושאי המשרה שכפופים למנכ"ל; (ג) נקבעו יחסים מינימאליים בין הרכיבים הקבועים בתנאי ההעסקה לבין סך תנאי ההעסקה; (ד) נקבע כי ניתן לשלם רכיב שכר קבוע שאינו מזכה בתנאים סוציאליים; (ה) נקבעו הוראות לעניין המענקים השנתיים מותני הביצועים, לרבות היקף מקסימאלי של מענקים לגבי המנכ"לים ולגבי נושאי המשרה הכפופים למנכ"לים; (ו) נקבעו הוראות לעניין אפשרות לתשלום של מענקים מיוחדים, שאינם קשורים למענקים השנתיים, וזאת עבור ביצועים יוצאים מן הכלל בפרויקטים ייחודיים. מענקים מיוחדים כאמור מיועדים לנושאי משרה שאינם המנכ"ל ואינם בעלי השליטה והם מוגבלים בתקציב בסכום שאינו מהותי; (ז) נקבעו הוראות לעניין מענק הוני, שיכול שיינתן אך ורק למנכ"לים; (ח) נקבעו הוראות לעניין ביטוח ושיפוי לנושאי משרה ודירקטורים; (ט) נקבעו הוראות לעניין סיום תנאי העסקה, הכוללות התייחסות לרכיבים הבאים: (i) פיצויים, שיהיו בשיעור מקסימאלי של עד 200% (100% מעבר למתחייב על פי דין), בכפוף להשלמת ותק ותנאים נוספים. (ii) תקופת הודעה מוקדמת שלא תעלה על 6 חודשים. (iii) מענק הסתגלות של עד 6 משכורות. (iv) תגמול עבור התחייבות לאי תחרות. נקבע, כי התקשרות בהסכם אי תחרות תיעשה במקרים חריגים בלבד ובכפוף לתנאים שנקבעו במדיניות התגמול.

פרטים לגבי המענקים השנתיים: נקבעו הוראות לפיהן תשלום מענקים מותני תוצאות ייעשה רק בשנים בהן השיגה החברה תוצאות משביעות רצון. כמו כן, על מנת למנוע נטילת סיכונים קצרי טווח, הוגבל היקף המענקים מותני התוצאות, לפי מכפלה של משכורות. בנוסף נקבע, כי המענקים יחושבו לפי עמידה ביעדים ארוכי טווח ולא חד פעמיים של השנה השוטפת בלבד. לשם כך נקבע בתכנית התגמול, כי הפרמטרים השונים יחושבו בנפרד לגבי השנה השוטפת ולגבי השנתיים שקדמו לה, כאשר משקל הפרמטרים השונים בגין השנה השוטפת, בקביעת הציון הכולל לשם חישוב המענק השנתי, יהיה 50%, משקל השנה שקדמה לה יהיה 30% ומשקל השנה שקודמת לה יהיה 20%. עוד נקבעו הוראות מעבר לגבי נושאי משרה בעת החלת תכנית התגמול לראשונה.

במסגרת המענק השנתי תלוי התוצאות קיים רכיב של שיקול דעת, שהינו מוגבל ל- 20% לגבי המנכ"ל ולגבי נושאי המשרה האחרים (למעט לגבי נושאי משרה בתפקידי בקרה ופיקוח).

במסגרת מדיניות התגמול נקבעה הוראה, לפיה ככלל החברה תכבד הסכמים קיימים, אפילו במקום שבו הם סוטים ממדיניות התגמול, אלא אם כן נקבעה הוראה מפורשת שונה במדיניות התגמול.

מדיניות התגמול המעודכנת של הראל השקעות מפורסמת באתר האינטרנט של הראל:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/investor-relations/Pages/remuneration-policy.aspx#מדיניות-תגמול---הראל-השקעות>

מדיניות תגמול של הגופים המוסדיים בקבוצת הראל

הראל ביטוח והחברות הבנות שלה, שהינן גופים מוסדיים ("הגופים המוסדיים"), אימצו בנובמבר 2013 מדיניות תגמול המבוססת על מדיניות התגמול של הראל השקעות המפורטת לעיל.

ביום 10 באפריל 2014, פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון חוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" ("החוזר").

בהתאם להמלצת ועדת התגמול ולאחר שוועדת התגמול קיימה התייעצויות עם ועדת הביקורת, ועדת ניהול סיכונים וועדת השקעות עמיתים, אישרו בחודש יולי 2014 הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים עדכונים למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, וזאת לאחר קבלת המלצה לכך מאת ועדת התגמול של הגופים המוסדיים.

ביום 7 באוקטובר 2015, פרסם הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון חוזר "מדיניות תגמול בגופים מוסדיים-תיקון" ("החוזר המתוקן"). בהתאם להמלצת ועדת התגמול, בחודשים פברואר ומרץ 2016 אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים את התאמת מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים להוראות החוזר המתוקן וכן עריכת מספר עדכונים נוספים.

העדכונים העיקריים במדיניות התגמול היו: (א) הוספת התייחסות לתגמול לדירקטור וליו"ר הדירקטוריון, שאינו מאפשר תגמול משתנה, כולל לתקופות המעבר הקבועות בחוזר; (ב) הוספת התייחסות ליחס ההכפלה הראוי לשכר יו"ר הדירקטוריון, ביחס לשכר דח"צ; (ג) הוספת התייחסות לשכר דירקטור, שיהיה בהתאם לתקנות הגמול לדירקטורים, בהתאם לקבוע בהוראות החוזר המתוקן; (ד) הוספת סעיפים המאפשרים לחברה לתבוע השבה של סכומים מתוך התגמול המשתנה ששולם לבעל תפקיד מרכזי, במקרים חריגים הכלולים בחוזר המתוקן; (ה) הוספת התייחסות עדכנית לתזכיר חוק הגבלת שכר נושאי משרה בכירים בגופים פיננסיים; (ו) הוספת התייחסות לחוזר המתוקן בסעיפים המחייבים גוף מוסדי לשאת בהוצאותיו עבור העסקת נושאי משרה ודירקטורים בו; (ח) עדכון מדדי התגמול המשתנה של בעלי התפקיד המרכזי בחטיבת ההשקעות.

בנוסף, ביום 22 בספטמבר 2016, אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, לאחר שאישרו זאת ועדות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, עדכון מדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, זאת בעקבות הוראות חוק תגמול נושאי משרה וכן במקביל לעדכון מדיניות התגמול לנושאי המשרה שאומצה על ידי הראל השקעות.

השינויים העיקריים במדיניות התגמול של הגופים המוסדיים, לעומת זו שהיתה בתוקף קודם לכן, הינם: (א) הוספת התייחסות למגבלת עלות העסקה מקסימלית של נושאי המשרה של הגופים המוסדיים בקבוצה, בהתאם להוראות חוק תגמול לנושאי משרה; (ב) שינוי מבנה השכר של מנכ"ל הראל ביטוח, אשר שכרו יכול רכיבים קבועים בלבד; (ג) קטימת המענק למנכ"ל הראל השקעות ככל שידרש בהתאם למגבלת עלות העסקה מקסימלית כאמור.

בנוסף, בחודש מרץ 2017, אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, לאחר שאישרו זאת ועדות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, עדכונים לא מהותיים למדיניות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, ביניהם הצורך בנימוקים מיוחדים במקרה של עדכון השכר השנתי לבעל תפקיד מרכזי, מעל לשיעור ריאלי של 10%.

בחודשים אוקטובר- נובמבר 2017, אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, לאחר שאישרה זאת ועדת התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, עדכון לשיטת החישוב של המדדים הליניאריים, המשמשים לקביעת החלק הכמותי בתגמול המשתנה של נושאי משרה בחברה.

בנוסף, בחודש ינואר 2018, אישרו הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה, לאחר שאישרו זאת ועדות התגמול של הגופים המוסדיים בקבוצה, עדכון לסעיף המענקים המיוחדים במדיניות התגמול.

מדיניות התגמול המעודכנת של הגופים המוסדיים מפורסמת באתר האינטרנט של הראל:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/investor-relations/Pages/remuneration-policy.aspx#מדיניות-תגמול--גופים-מוסדיים-בקבוצת-הראל>

בהתאם להסכם השירותים בין החברה להראל פנסיה וגמל בע"מ (ראה סעיף 3.12 לעיל), לפיו כלל שירותי הניהול והתפעול ניתנים לחברה על ידי הראל פנסיה וגמל בע"מ, הרי שנושאי המשרה של החברה הינם נושאי המשרה הרלוונטיים בהראל פנסיה וגמל בע"מ.

4.4 מבקר פנים

החל מיום 31 במרס 2006, מכהן בתפקיד מבקר הפנים מר שי לוטרבך, רו"ח.

מבקר הפנים אינו מחזיק בניירות ערך של החברה או של גוף קשור אליה וכן אינו בעל קשרים עסקיים מהותיים אחרים מלבד היותו מבקר הפנים של חברות אחרות בקבוצה.

מבקר הפנים אינו עובד החברה ומעניק שירותי ביקורת פנים חיצוניים באמצעות עובדי משרדו. מבקר הפנים של החברה משמש גם כמבקר הפנים של החברות "הראל פנסיה וגמל" ו-" לעתיד חברה לניהול קרנות פנסיה בע"מ", חברות בתחום הפנסיה והגמל בקבוצה.

היקף הביקורת הפנימית נקבע בתחילת השנה במסגרת אישור תכנית הביקורת. בשנת 2017 בוצעו במסגרת פעילות הפנסיה והגמל בקבוצה 6,101 שעות ביקורת (בשנת 2016 בוצעו 6,959 שעות ביקורת). במסגרת שעות הביקורת שצוינו נכללות שעות ביקורת בגין נושאים רוחביים הרלוונטיים לפעילות הפנסיה והגמל והמבוצעות באופן שוטף על ידי עובדי מערך הביקורת הפנימית בהראל חברה לביטוח בע"מ. היקף שעות ביקורת אלו הסתכמו בשנת 2017 ל- 1,821 שעות (בשנת 2016 ל- 1,829 שעות).

היקף שעות הביקורת נקבע על בסיס תכנית ארבע שנתית שבמסגרתה אמורים להיות מבוקרים כל הנושאים הנוגעים לפעילותה של החברה. בהתאם לתכנית הרב שנתית נקבעת תכנית הביקורת השנתית ובהתאם נקבע היקף השעות הנדרשות לצורך ביצועה.

הצעת תוכנית העבודה הרב שנתית של המבקר הפנימי נערכת על ידו תוך התייעצות עם הנהלת החברה, וזאת על מנת שהביקורת תקיף את כל המערך התפעולי שבאחריותם. הצעת התוכנית מוצגת גם למנכ"ל ויו"ר הדירקטוריון של החברה. התכנית כוללת את הנושאים הנבדקים ותדירות בדיקתם ובנוסף בדיקת מעקב אחר תיקון ליקויים שעלו בדוחות ביקורת בתדירות שנתית. מהתכנית הרב שנתית נגזרת הצעה לתכנית העבודה השנתית שמובאת אף היא בפני הגורמים שצוינו לעיל.

הצעת תוכנית הביקורת הרב שנתית מוגשת לוועדת הביקורת של החברה, אשר הינה הגורם הדר בתכנית הביקורת ומאשר אותה, כמתחייב מסעיף 149 לחוק החברות (או מהוראות המפקח, לפי העניין).

תכנית העבודה נקבעת באופן המאפשר למבקר הפנימי לסטות ממנה, בדרך של הרחבת או הוספת ביקורות, וזאת הן באמצעות קביעת נושאי ביקורת כלליים בתוכנית הביקורת, הן בבדיקות אד הוק שנערכות על ידי המבקר הפנימי, והן בהפעלת שיקול דעת תוך עדכון הגורמים הרלוונטיים, כאשר אגב עריכת ביקורת המבקר הפנימי סבור כי יש לבקר נושאים שהתגלו במהלך ביצוע הביקורת.

תגמול והתייחסות הדירקטוריון

תגמול המבקר הפנימי נעשה בדרך של תעריף המורכב מעלות לשעת עבודה, מוכפל במספר השעות שהושקעו בפועל.

לדעת הדירקטוריון, שיטת התגמול של מבקר הפנים, המבוססת על היקף שעות עבודה בפועל, מונעת חשש לפגיעה בשיקול הדעת המקצועי של מבקר הפנים או לפגיעה באי התלות. מסגרת שעות העבודה שמוקדשות לביצוע הביקורות מבוססת על תכנית הביקורת השנתית שמאושרת מראש על-ידי ועדת הביקורת והדירקטוריון וכך מובטח, כי עבודת הביקורת תיעשה במלואה ובהיקף שנקבע על-ידי הדירקטוריון.

4.5 רואה חשבון מבקר

4.5.1 פרטי רואה חשבון מבקר

שם המשרד : משרד סומך חייקין KPMG.

מועד תחילת כהונה : 31 בינואר 2008.

שם שותף המטפל בחברה : מר אברהם פרוכטמן, רו"ח.

4.5.2 גילוי בדבר שכר רואה חשבון מבקר

להלן פירוט השכר לו זכאי רואה החשבון המבקר, באלפי ש"ח (כולל מע"מ), עבור שירותים שניתנו על ידו בשנים 2016-2017 (מייצג חלק המיוחס לחברה משכר טרחה כולל בגין פעילות הגמל בקבוצה) :

שנת 2017				
שירותי ביקורת	שירותים לקשורים	שירותי מס מיוחדים	אחר	סה"כ
72	-	-	-	72
שנת 2016				
שירותי ביקורת	שירותים לקשורים	שירותי מס מיוחדים	אחר	סה"כ
82	-	-	-	82

חוות דעתו של רואה החשבון המבקר הינה ללא כל הסתייגות ו/או מניעה. עם זאת היא כוללת הפנית תשומת לב לביאור בנושא התחייבויות תלויות (ביאור 18 בדוחותיה הכספיים של החברה).

4.6 אפקטיביות הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי ועל הגילוי

4.6.1 בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

4.6.2 בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

4.7 החלטות החברה

4.7.1 ביטוח אחריות דירקטורים ונושאי משרה

פוליסת ביטוח אחריות דירקטורים חלה על נושאי משרה ודירקטורים בחברה ובחברות בקבוצת הראל, המכהנים כיום וכן שיכהנו בחברה ו/או בחברות בקבוצת הראל מעת לעת (לרבות נושאי משרה בחברות בקבוצה הנחשבים לבעלי שליטה או קרוביהם וכן לרבות נושאי משרה שבעל השליטה בחברה עשוי להיחשב כבעל עניין אישי בהענקת כתבי השיפוי להם).

ועדת התגמול והדירקטוריון אישרו, בהתאם להוראות מדיניות התגמול של החברה, את חידוש פוליסת אחריות דירקטורים ונושאי משרה החל מיום 1 באוקטובר 2017, למשך שנה, כך שסכום הביטוח יעמוד על 200 מיליוני דולר ארה"ב וסכום הפרמיה לא יעלה על 1 מיליוני דולר ארה"ב.

הנימוקים העיקריים של ועדת התגמול והדירקטוריון היו: (א) הפרמיה נקבעה לפי עלות ביטוח המשנה של הראל ביטוח, אליה מועבר הסיכון הביטוחי, ולכן בהגדרה היא משקפת תנאי שוק; (ב) רכישת הפוליסה כאמור הינה לטובת החברה, שכן היא מצמצמת את החשיפה של החברה בשל כתבי השיפוי שניתנו לדירקטורים ולנושאי המשרה והיא מאפשרת לנושאי המשרה למלא את תפקידם כראוי ולטובת החברה, בהתחשב בסיכונים הכרוכים בכך ובאחריות המוטלת עליהם על פי דין; (ג) הפוליסה, מעניקה כיסוי סביר בנסיבות העניין, בהתחשב בגודלה של החברה, היקפי ותחומי פעילותה ותכניתיה העסקיות; (ד) כיסוי ביטוחי כאמור נעשה במהלך העסקים הרגיל של החברה והינו מקובל בחברות ציבוריות בישראל בכלל ובחברות שעיסוקן בתחומי הביטוח והפיננסים בפרט; (ה) רכישת הפוליסה כאמור תואמת את מדיניות התגמול של החברה; (ו) ההתקשרות הינה בתנאי שוק ואינה עשויה להשפיע באופן מהותי על רווחיות החברה, רכושה או התחייבויותיה.

קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול
קופות גמל בע"מ

פרק 2

דוח הדירקטוריון

תוכן עניינים

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי.....2
2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת2
3. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה4
4. אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה.....9

דו"ח דירקטוריון

קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

דוח הדירקטוריון כולל גם מידע צופה פני עתיד, כהגדרתו בחוק ניירות ערך, התשכ"ח-1968. מידע צופה פני עתיד הינו מידע בלתי וודאי לגבי העתיד, המבוסס על אינפורמציה שקיימת בחברה במועד הדו"ח וכולל הערכות של החברה או כוונות שלה, נכון למועד הדו"ח. התוצאות בפועל עשויות להיות שונות באופן מהותי מן התוצאות המוערכות או המשתמעות ממידע זה. במקרים מסוימים, ניתן לזהות קטעים המכילים מידע צופה פני עתיד על-ידי הופעת מילים כגון: "החברה/הקבוצה מעריכה", "החברה/הקבוצה סבורה", "צפויה" וכדו', אך ייתכן, כי הופעת מידע צופה פני עתיד יופיע גם בניסוחים אחרים. החברה אינה מתחייבת למסור עדכונים לגבי שינויים שיחולו באשר למידע צופה פני עתיד.

1. מצב עסקי החברה המנהלת, תוצאות פעילותה והונה העצמי

דוח על המצב הכספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכם בכ - 16,107 אלפי ש"ח. לעומת כ- 14,717 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016, גידול של כ- 9.4% הנובע בעיקרו מגידול ביתרת נכסי חוב סחירים. ההון ליום 31 בדצמבר 2017 הסתכם ב- 11,420 אלפי ש"ח בהשוואה ל- 11,320 אלפי ש"ח ליום 31 בדצמבר 2016, גידול של כ- 0.9%. הגידול בהון בסך של 100 אלפי ש"ח, נובע מגידול בקרן הון בסך 152 אלפי ש"ח, שמקורה מנכסים פיננסיים זמינים למכירה שקוזז על ידי הפסד בסך של 52 אלפי ש"ח. בשנת 2017 הסתכמו ההכנסות מדמי ניהול בסך של 15,699 אלפי ש"ח, בהשוואה ל- 14,538 אלפי ש"ח בשנת 2016, גידול של כ- 8%. הגידול בדמי הניהול נובע מגידול בנכסים הממוצעים של הקופה. בשנת הדוח לא חלו שינויים מבניים בחברה, ראה בנוסף סעיף 1.1.3 בפרק תיאור עסקי התאגיד בדוח התקופתי.

2. היקף הנכסים המנוהלים על ידי החברה המנהלת

2.1. להלן פירוט היקף הנכסים נטו המנוהלים על ידי החברה נכון ליום 31 בדצמבר 2017:

שם הקופה	היקף נכסים (אלפי ש"ח)
קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי	4,999,094
קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול ללא מניות	108,356
קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול מנייתי	142,628
סה"כ	5,250,078

היקף הנכסים המנוהלים ליום 31 בדצמבר 2017 גדל בסך של 484 מיליוני ש"ח, ביחס ליום 31 בדצמבר 2016, גידול של כ- 10.2%. הגידול בהיקף הנכסים נבע מצבירה נטו חיובית ומתשואה חיובית בקופה.

ניתוח התשואה שהשיגה קרן ההשתלמות בשנת הדוח

תשואה נומינלית ברוטו לשנת 2017 באחוזים	שם הקופה
8.36	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי
3.92	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול ללא מניות
13.80	קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול מנייתי

התשואה בקופה נבעה בעיקר מתשואה חיובית בנכסי חוב סחירים בשוק המניות ובנכסים לא סחירים, כגון נדל"ן והשקעות פרטיות.

3. התפתחויות בסביבה המקרו כלכלית של החברה

ככלל, מתאפיין תחום חיסכון ארוך הטווח במסגרתו פועלת החברה, ברגולציה רבה, והוא מושפע מהחלטות הממונה. לפרטים נוספים ראה סעיף 3.1 בפרק הראשון - תיאור עסקי החברה.

מגמות והתפתחויות במשק ובשוק ההון

תוצאות הפעילות של הקבוצה מושפעות באופן מהותי מהתשואות המושגות בשוק ההון ומהמצב הכלכלי, הפוליטי והביטחוני בארץ ובעולם. להלן התייחסות לגורמים המרכזיים בסביבה המקרו-כלכלית, אשר משפיעים על פעילות הקבוצה:

3.1. כללי

בשנת 2017 הצמיחה העולמית האיצה ל-3.7%, לעומת 3.2% בשנת 2016. זהו הקצב המהיר ביותר מאז שנת 2011 כאשר צמיחה מהירה מהצפי באירופה, ארה"ב ואסיה תרמו לכך. הסחר העולמי התחזק במהלך שנת 2017, דבר שתרים לגידול בהשקעות - בפרט בשווקים המפותחים, ולשיפור בענפי התעשייה - בפרט באזור אסיה.

ארה"ב: בשנת 2017 קצב הצמיחה האיץ ל-2.3%, לעומת 1.7% בשנת 2016, כאשר גם השנה הצריכה הפרטית המשיכה להוביל את הצמיחה לצד שיפור בהשקעות. שיעור האבטלה המשיך לרדת במהלך השנה, והוא קרוב לרמתו הנמוכה ביותר מתחילת המאה, וסנטימנט החברות ומשקי הבית נותר גבוה מאוד במהלך כל השנה. הבנק המרכזי העלה את הריבית 3 פעמים במהלך השנה עד לטווח של -1.25% 1.5% בסוף שנת 2017. בשלהי שנת 2017 אושרה רפורמת מס מקיפה לחברות ומשקי הבית. לפיה, משקי הבית ייהנו בין היתר, משיעורי מס נמוכים לצד הכרה גדולה יותר בחלק מההוצאות, והחברות האמריקאיות ייהנו בין היתר, ממס נמוך יותר (מ-35% ל-21%), פחת מואץ על השקעות, ותמריצים נוספים על הגדלת ייצור, השקעות והעברת רווחים מחברות בנות בעולם לארה"ב. הרפורמה צפויה לתמוך בהתרחבות ההשקעות וביצועי החברות, בצריכה הפרטית ובצמיחה. קרבן המטבע העריכה כי הרפורמה צפויה לתרום כ-1.2 נקודות אחוז לצמיחה בארה"ב בשנים הקרובות. התוצר צמח ב-2.6% בשיעור שנתי ברבעון הרביעי של שנת 2017, לעומת 3.2% ברבעון הקודם.

גוש האירו: בשנת 2017 קצב הצמיחה האיץ ל-2.4%, לעומת 1.5% בשנת 2016, מהיר בהרבה מההערכות המוקדמות. הסיכון הפוליטי פחת במהלך השנה לאור תוצאות הבחירות בהולנד, צרפת וגרמניה, דבר שבא לידי ביטוי בין היתר בירידת פערי התשואות בין גרמניה לבין מדינות אחרות בגוש. שיעור האבטלה המשיך לרדת לרמתו הנמוכה ביותר מאז שנת 2009, כאשר השונות הגבוהה בין מדינות הגוש הצטמצמה מעט. הבנק המרכזי צמצם את גודל ההרחבה הכמותית שלו במהלך השנה, אך הותיר את ריבית ההלוואות על אפס וריבית הפיקדונות על מינוס 0.4%. התוצר צמח ב-2.3% בשיעור שנתי ברבעון הרביעי של שנת 2017, לעומת 2.9% ברבעון הקודם.

במדינות מתפתחות ובשווקים המתעוררים הצמיחה בשנת 2017 עמדה על 4.7%, לעומת 4.4% בשנת 2016, כאשר עיקר השיפור נבע מצמיחה חיובית (אך מתונה) של רוסיה וברזיל, שהתכווצו בשנה הקודמת. הצמיחה בסין עלתה קלות ל-6.8% במהלך שנת 2017, מעל לצפי, דבר שתרים גם לשיפור בסחר העולמי. העלייה במחירי הסחורות לתעשייה תרמו לצמיחה בשווקים המתעוררים, והעלייה במחיר הנפט תרמה לצמיחה ברוב יצואניות האנרגיה.

3.2. התפתחויות במשק הישראלי

הנתונים הראשונים לרבעון האחרון של שנת 2017 היו טובים, והצביעו על צמיחה של 3.6 אחוזים בשיעור שנתי, וזאת לאחר עדכון כלפי מעלה של הרבעון הקודם ל-3.9 אחוזים. עקב זאת, הצמיחה השנתית בשנת 2017 עודכנה כלפי מעלה ל-3.3 אחוזים, לאחר צמיחה של 4.0% בשנת 2016. הובילה את הצמיחה בשנת 2017 הצריכה הפרטית עם גידול של 3.3%, לצד עלייה של 2.7% בהשקעות בנכסים קבועים ו-3.2% גידול ביצוא הסחורות והשירותים.

גם הנתונים משוק העבודה מוסיפים להצביע על רמת פעילות גבוהה וממשיכים לתמוך בהערכה שהוא קרוב לתעסוקה מלאה (קרוב לשפל בשיעור האבטלה ורמות שיא של שיעור התעסוקה). שיעור האבטלה ירד ל-4.2% בשנת 2017, לעומת 4.8% בשנת 2016.

3.3 שוק המניות

שווקי המניות העולמיים רשמו עליות יוצאות דופן במהלך שנת 2017; צמיחה טובה מהצפי ומתואמת במרבית מדינות העולם, בשילוב הצפי להפחתת מיסים בארה"ב, מדיניות מוניטרית שנתורה ברובה מרחיבה לצד אינפלציה מתונה - תרמו לכך. בשווקים המתעוררים העלייה הייתה מרשימה עוד יותר, בתמיכת היחלשות הדולר בעולם והעלייה במחירי הסחורות.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2017 מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) עלה ב-5.6% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה ב-7.5%. בישראל מדד ת"א 12- (שהחליף את מדד ת"א 100 ב-9 בפברואר השנה) עלה ב-5.6% עם עלייה של 6.2% במדד המעו"ף ו-4.5% במדד ת"א 90.

בסיכום שנת 2017 מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) עלה בשיעור מרשים של כ-23% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה בשיעור חד של 38%. בישראל, מדד ת"א 125 (שהחליף את מדד ת"א 100 ב-9 בפברואר השנה) עלה ב-6.4%, עם עלייה מתונה בלבד של 2.7% במדד ת"א- (בשל חולשה בענף הפארמה) ועלייה מרשימה של 21.2% במדד ת"א 90 (בתמיכת עליות בענפי הבנקים, הנדל"ן והביטוח).

מחזור המסחר היומי הממוצע במניות והמירים עמד על 1.2 מיליארד ש"ח במהלך הרבעון הרביעי, ירידה של כ-7% בהשוואה לרבעון המקביל אשתקד. בשנת 2017 מחזור המסחר היומי הממוצע עמד על 1.4 מיליארד ש"ח, עלייה של כ-10% בהשוואה למחזור הממוצע בשנת 2016, אך זאת בעיקר בשל השינוי המשמעותי שנעשה בהרכבי מדדי המניות העיקריים בבורסה (בתחילת פברואר).

3.4 שוק איגרות החוב

שוק האג"ח המקומי רשם עליות נאות במהלך שנת 2017, בתמיכת ריבית בנק ישראל שנתורה נמוכה, והצפי שתיוותר בעינה גם בשנה הקרובה, עקב האינפלציה הנמוכה וחוזקו של השקל. בלטו במיוחד האפיקים הקונצרניים, בהם במהלך השנה נמשכה הצטמצמות מרווחי התשואות מול האג"ח הממשלתיות המקבילות.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2017 מדד האג"ח הכללי עלה ב-1.3%, באותה התקופה מדד האג"ח הממשלתיות עלה ב-1.1% ומדד האג"ח הקונצרני עלה ב-1.7%. בסיכום שנת 2017 מדד האג"ח הכללי עלה ב-4.7%, עם עלייה של 3.5% במדד אג"ח ממשלתיות ועלייה מרשימה של 6.4% במדד אג"ח קונצרני.

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2017 מחזור המסחר היומי באג"ח עמד על 3.5 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-4% בהשוואה למחזור ברבעון המקביל אשתקד. בשנת 2017 מחזור המסחר היומי הממוצע עמד על 3.6 מיליארד ש"ח, ירידה של כ-3% בהשוואה למחזור הממוצע בשנת 2016.

3.5 קרנות נאמנות

ברבעון הרביעי של שנת 2017 קרנות הנאמנות רשמו גיוסים נטו של כ-6.1 מיליארד ש"ח. בלטו לחיוב גיוסים בקרנות הנאמנות המתמחות באג"ח (6.5 מיליארד ש"ח) והקרנות המתמחות בחו"ל (1.2 מיליארד ש"ח). מנגד, נמשכו הפדיונות נטו (כבר 12 רבעונים רצופים) בקרנות הכספיות (מינוס 725 מיליון ש"ח).

בסיכום שנת 2017 ענף קרנות הנאמנות השלים גיוס נטו של כ-19.1 מיליארד ש"ח, זאת לאחר שנתיים של פדיונות (מינוס 19.5 מיליארד ב-2016 ומינוס 33.8 מיליארד ב-2015). בלטו לחיוב גיוסים בקרנות הנאמנות המתמחות באג"ח (20.6 מיליארד ש"ח) והקרנות המתמחות במניות (3.6 מיליארד ש"ח). מנגד, נמשכו הפדיונות נטו, שנה רביעית ברציפות, בקרנות הכספיות (מינוס 3.5 מיליארד ש"ח).

3.6 מוצרי מדדים

על פי איגוד תעודות הסל, סך הנכסים המנוהלים בתחום עמד בסוף שנת 2017 על 97.2 מיליארד ש"ח, עלייה של 1.1% בהשוואה לסוף שנת 2016. בלטו לשלילה מתחילת השנה, תעודות הסל על מדדי המניות בארץ שרשמו פדיונות של 6.3 מיליארד ש"ח. מנגד, במהלך שנת 2017 נרשמו גיוסים של כ-1.3 מיליארד ש"ח בתעודות הסל על מדדי המניות בחו"ל.

3.7. שוק המט"ח

במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2017 השקל התחזק ב-1.1% מול סל המטבעות הנומינלי של בנק ישראל; 1.8% פיחות מול הדולר (לרמה של 3.467 דולר-שקל), 1.7% פיחות מול היין (לרמה של 3.0803 יין-לשקל), 1.1% פיחות מול הפאונד (לרמה של 4.6819 פאונד-שקל) ונותר כמעט ללא שינוי מול האירו (לרמה של 4.1526 אירו-שקל).

במהלך שנת 2017 השקל השלים ייסוף של 4.2% מול סל המטבעות, וזאת לאחר ייסוף של 4.8% במהלך שנת 2016. במהלך השנה התחזק השקל בשיעור ניכר של 9.8% מול הדולר, ב-6.3% מול היין היפני וב-0.9% מול הפאונד הבריטי, אך נחלש ב-2.7% מול האירו.

התחזקות השקל בשנת 2017 נתמכה מהמשך העודף הגבוה בחשבון השוטף במאזן התשלומים, גידול בהשקעות הזרות הישירות, וזאת למרות עליות הריבית בארה"ב והאצה ברכישות המט"ח של בנק ישראל בהשוואה לתקופה אשתקד.

3.8. אינפלציה

על פי המדד האחרון הידוע בסוף שנת 2017, במהלך הרבעון הרביעי מדד המחירים לצרכן עלה ב-0.1%. במהלך הרבעון, סעיפי ההלבשה וההנעלה והדיור היו הגורמים העיקריים שתרמו לעלייה במדד, שקוזזו חלקית עם ירידה במדד החינוך-התרבות.

לאחר 3 שנים של אינפלציה שנתית שלילית, בסוף שנת 2017 נרשמה אינפלציה חיובית מתונה של 0.3%, אך עדיין נמוכה מתחום יעד בנק ישראל. סעיף הדיור היה גם השנה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי הנפט. מנגד, הגורמים שהעיקריים שתמכו בירידה במחירים, היו המשך הייסוף בשקל (שהוזיל את מחירי היבוא, הרכבים ההלבשה וההנעלה והנסיעות לחו"ל), המשך התחרותיות הגבוהה (בעיקר בענפי התקשורת, המזון וטיסות-החסף) והמשך התערבות ממשלתית (כגון הוזלת מחירי המים).

3.9. ריבית בנק ישראל

ריבית בנק ישראל נותרה על 0.1% גם במהלך הרבעון הרביעי של שנת 2017 ולמעשה נותרה כך מאז שהופחתה בפברואר 2015. הנימוקים להותרת הריבית ללא שינוי היו האינפלציה - שנותרה נמוכה מתחום יעד בנק ישראל, חוזקו של השקל והפעילות הריאלית החיובית. בפרט, לאור סימני ההתייצבות שניכרים בשוק הדיור.

לאור ההתפתחויות הכלכליות במשק ננקטו מצד החברה הפעולות הבאות:

תיאור פעולות החברה	נושא
<p>לאחר 3 שנים של אינפלציה שנתית שלילית, בסוף שנת 2017 נרשמה אינפלציה חיובית מתונה של 0.3% (מדד ידוע נובמבר 2017), אך עדיין נמוכה מתחום יעד בנק ישראל. סעיף הדיור היה גם השנה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי הנפט. מנגד, הגורמים שהעיקריים שתמכו בירידה במחירים, היו המשך הייסוף בשקל (שהוזיל את מחירי היבוא, הרכבים ההלבשה וההנעלה והנסיעות לחו"ל), המשך התחרותיות הגבוהה (בעיקר בענפי התקשורת, המזון וטיסות-החסף) והמשך התערבות ממשלתית (כגון הוזלת מחירי המים).</p> <p>בסיכום 2017 הציפיות לאינפלציה ירדו בטווח של מעל ל-10 שנים, אך עלו בטווחים שמתחת ל-10 שנים. לאור הערכה כי סביבת האינפלציה תישאר נמוכה גם בשנה הקרובה - פעלה חטיבת ההשקעות במהלך השנה לצמצום צמודי המדד במסלולים המנוהלים.</p>	<p>השינוי במדד המחירים התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד</p>
<p>במהלך 2017 השקל השלים ייסוף של 4.2% מול סל המטבעות, וזאת לאחר ייסוף של 4.8% במהלך 2016. במהלך השנה התחזק השקל בשיעור ניכר של 9.8% מול הדולר, ב-6.3% מול היין היפני וב-0.9% מול הפאונד הבריטי, אך נחלש ב-2.7% מול האירו. התחזקות השקל ב-2017 נתמכה מהמשך העודף הגבוה בחשבון השוטף במאזן התשלומים, גידול בהשקעות הזרות הישירות, וזאת למרות עליות הריבית בארה"ב והאצה ברכישות המט"ח של בנק ישראל בהשוואה לתקופה אשתקד.</p> <p>לאור ההערכה כי גורמי המקרו התומכים בהתחזקות השקל בטווח הארוך יימשכו, כאשר מנגד – בטווח הקצר תתחזק השפעת הגידול בפערי הריביות (בעיקר מול הדולר), הוגדלה חשיפת המט"ח הכוללת נטו (לאחר גידורים) בתיקים.</p>	<p>שער החליפין של השקל</p>
<p>ריבית בנק ישראל נותרה על 0.1% גם במהלך 2017 ולמעשה נותרה כך מאז שהופחתה בפברואר 2015. הנימוקים להותרת הריבית ללא שינוי היו האינפלציה - שנתורה נמוכה מתחום יעד בנק ישראל, חוזקו של השקל והפעילות הריאלית החיובית. בפרט, לאור סימני ההתייצבות שניכרים בשוק הדיור.</p> <p>בסיכום שנת 2017, נרשמה ירידה בעקום התשואות הממשלתי השקלי והצמוד לאורך כל אורכו.</p> <p>במהלך השנה שמרה חטיבת ההשקעות על מח"מ קצר יחסית בתיק הממשלתי בארץ ובאג"ח בחו"ל (בהתחשב בנגזרי הריבית), ומח"מ ממוצע בינוני בתיק הקונצרני.</p>	<p>התפתחות ריבית שעורי</p>
<p>הגירעון התקציבי במהלך 2017 עמד על כ-2.0% תוצר (על פי האומדן הראשוני), נמוך מיעד הגירעון של 2.9%. הגירעון הנמוך יותר השנה הוא תוצאה של הכנסות גבוהות בהרבה מהצפי; רובו נובע מרווחי הון ממכירת חברות ישראליות (מובילאיי ועודי), ובשל מבצע הפחתת שיעור המס על דיבידנדים לבעלי עניין (מבצע ההנחות במס לבעלי "חברות-ארנק").</p> <p>זאת למרות הגידול בהוצאות משרדי הממשלה ב-2017 בהשוואה לאשתקד. מימון הגירעון באמצעות הנפקות ומיחזור החוב הממשלתי בוצעו בתנאי ריבית נוחים יחסית לתקציב המדינה, מגמה שצפויה להימשך גם במהלך השנה הבאה.</p>	<p>ניתוח בתקציב ומימונו הגרעון המדינה</p>

<p>שווקי המניות העולמיים רשמו עליות יוצאות דופן במהלך 2017; צמיחה טובה מהצפי ומתואמת במרבית מדינות העולם, בשילוב הצפי להפחתת מיסים בארה"ב, מדיניות מוניטרית שנותרה ברובה מרחיבה לצד אינפלציה מתונה - תרמו לכך. בשווקים המתעוררים העלייה הייתה מרשימה עוד יותר, בתמיכת היחלשות הדולר בעולם והעלייה במחירי הסחורות. בסיכום 2017 מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) עלה בשיעור מרשים של כ-23% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה בשיעור חד של 38%. בישראל, מדד ת"א-125 (שהחליף את מדד ת"א-100 ב-9 בפברואר השנה) עלה ב-6.4%, עם עלייה מתונה בלבד של 2.7% במדד ת"א- (בשל חולשה בענף הפארמה) ועלייה מרשימה של 21.2% במדד ת"א 90 (בתמיכת עליות בענפי הבנקים, הנדל"ן והביטוח). במהלך השנה גדלה רמת החשיפה הכוללת למניות (כאשר הגידול התבטא בעיקר במניות בחו"ל), וזאת לנוכח נתוני המקרו החיוביים, הצמיחה הכלכלית המתואמת במרבית מדינות העולם, ואופטימיות לשיפור ברווחיות החברות.</p>	<p>שוק המניות</p>
<p>מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות בארץ קטנו במהלך השנה (בדומה למגמה בחו"ל). במהלך השנה נמשכה מגמת צמצום החשיפה לאג"ח קונצרני סחיר בארץ ובחו"ל, וגידול בהשקעה באשראי לא סחיר, תוך הקפדה על בחינת הסיכון והתשואה, מגבלות החשיפה לתאגיד, לקבוצת תאגידיים ולקבוצות דירוג ומגבלות נוספות אשר אושרו בדירקטוריון החברה.</p>	<p>אג"ח קונצרני ומוצרי חוב</p>
<p>החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידי החברה וניירות שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.</p>	<p>מוצרי מדדים</p>
<p>החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות ההשקעה, לניהול יעיל של החשיפות בחו"ל ללא חשיפת המטבע.</p>	<p>נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים</p>
<p>במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים למציאת השקעות ישירות באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.</p>	<p>השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות</p>

4. אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה

בתקופת הדוח לא היו אירועים החורגים ממהלך העסקים הרגיל של החברה.

5. תיאור האסטרטגיה העסקית של החברה ויעדיה העיקריים

לעניין זה, ראה סעיף 3.13 לדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה.

דירקטוריון החברה מודה לעובדי החברה והנהלתה על המסירות והתרומה לפעילותה של החברה.

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

דודי לייזנר
מנכ"ל

תאריך: 19 במרס, 2018

הצהרה (certification)

אני, דודי לייזנר, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

אני, רם גבל, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרו החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי, תוצאות הפעולות, השינויים בהון העצמי ותזרימי המזומנים של החברה המנהלת למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של החברה המנהלת; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לחברה המנהלת, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידע סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (IFRS) ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של החברה המנהלת והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון של החברה המנהלת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

19 במרס, 2018

רם גבל, סמנכ"ל כספים

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לענין בקרה פנימית על דיווח כספי - הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

הנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה המנהלת") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של החברה המנהלת תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

הנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות הנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, הנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

נהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, הנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2017, הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון : מישל סיבוני

מנכ"ל : דודי לייזנר

סמנכ"ל כספים : רם גבל

תאריך אישור הדוח : 19 במרס 2018

**קרן החיסכון לצבא הקבע -
חברה לניהול קופות גמל בע"מ**

**דוחות כספיים
ליום 31 בדצמבר 2017**

תוכן העניינים

עמוד

2	דוח רואי החשבון המבקרים
3	דוח רואי החשבון המבקרים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי
	דוחות כספיים
4	דוחות על המצב הכספי
5	דוחות רווח והפסד
6	דוחות על הרווח הכולל
7	דוחות על השינויים בהון
9	דוחות על תזרימי המזומנים
10	ביאורים לדוחות הכספיים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן - "החברה") לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת דוחות רווח והפסד, הדוחות על הרווח הכולל, הדוחות על השינויים בהון והדוחות על תזרימי המזומנים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של החברה. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג - 1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מדגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שישומו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של החברה לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת תוצאות פעולותיה, השינויים בהון ותזרימי המזומנים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ובהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 19 במרס 2018 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של החברה.

מבלי לסייג את חוות דעתנו הנ"ל, אנו מפנים את תשומת הלב לאמור בביאור 18א' לדוחות הכספיים בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

19 במרס 2018

דוח רואי החשבון המבקרים לבעלי המניות של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן החסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן: "החברה") ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן: "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של החברה אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של החברה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-Public Company Accounting Oversight Board (PCAOB) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לתקני דיווח בינלאומי (International Financial Reporting Standards), ובהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון. בקרה פנימית על דיווח כספי של חברה שהיא גוף מוסדי כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי החברה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לתקני דיווח בינלאומיים (International Financial Reporting Standards), ובהתאם להנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ושקבלת כספים והוצאת כספים של החברה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי החברה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקרות תהפוכנה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של החברה לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה בהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 והדוח שלנו, מיום 19 במרץ 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב בדבר התחייבויות תלויות.

סומך חייקין
רואי חשבון

19 במרץ 2018

2016	2017	ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
52	-	10	נכסים
91	471		נכסי מיסים נדחים
1,260	1,355	6	נכסי מיסים שוטפים
		7	חייבים ויתרות חובה
8,930	9,701		השקעות פיננסיות
			נכסי חוב סחירים
4,384	4,580	8	מזומנים ושווי מזומנים
<u>14,717</u>	<u>16,107</u>		סך כל הנכסים
		9	הון
*-	*-		הון מניות
8,100	8,100		פרמיה על מניות
147	299		קרנות הון
3,073	3,021		עודפים
<u>11,320</u>	<u>11,420</u>		סך כל ההון
		10	התחייבויות
-	23		התחייבויות בגין מיסים נדחים
3,397	4,664	11	זכאים ויתרות זכות
3,397	4,687		סך כל ההתחייבויות
<u>14,717</u>	<u>16,107</u>		סך כל ההון וההתחייבויות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים: 19 במרס 2018.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2015	2016	2017	ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
14,285	14,538	15,699	12 (ב)	הכנסות
37	43	178	14	דמי ניהול מקופת גמל
352	173	-		רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון
14,674	14,754	15,877		דמי טיפול - הקמת הלוואות
				סך כל ההכנסות
13,720	13,956	15,930	15	הוצאות
2	3	-		הנהלה וכלליות
13,722	13,959	15,930		מימון
				סך כל ההוצאות
952	795	(53)		רווח (הפסד) לפני מסים על הכנסה
(367)	(272)	1	10	מסים על הכנסה
585	523	(52)		רווח (הפסד) לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2015	2016	2017	ביאור
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
585	523	(52)	רווח (הפסד) לשנה
			פריטי רווח (הפסד) כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(5)	60	264	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(47)	(4)	(36)	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
21	(16)	(76)	10 מסים על הכנסה בגין פריטי רווח כולל אחר שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועברו או יועברו לרווח והפסד
(31)	40	152	סך כל הרווח (ההפסד) הכולל האחר לשנה שלאחר ההכרה לראשונה במסגרת הרווח הכולל הועבר או יועבר לרווח והפסד, נטו ממש
554	563	100	סך כל הרווח הכולל לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים		הון מניות אלפי ש"ח	
		למכירה אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח		
11,320	3,073	147	8,100	*-	יתרה ליום 1 בינואר 2017
(52)	(52)	-	-	-	הפסד לשנה
264	-	264	-	-	רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה: שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(36)	-	(36)	-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(76)	-	(76)	-	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
152	-	152	-	-	סה"כ רווח כולל אחר לשנה, נטו ממס
11,420	3,021	299	8,100	*-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2017

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

סך הכל הון אלפי ש"ח	יתרת עודפים אלפי ש"ח	קרן הון בגין נכסים זמינים		הון מניות אלפי ש"ח	פרמיה על מניות אלפי ש"ח	
		למכירה אלפי ש"ח	למכירה אלפי ש"ח			
10,203	1,965	138		8,100	*-	יתרה ליום 1 בינואר 2015
585	585	-		-	-	רווח לשנה
(5)	-	(5)		-	-	רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה: שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(47)	-	(47)		-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
21	-	21		-	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
(31)	-	(31)		-	-	סה"כ הפסד כולל אחר לשנה, נטו ממס
10,757	2,550	107		8,100	*-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2015
523	523	-		-	-	רווח לשנה
60	-	60		-	-	רכיבים של רווח (הפסד) כולל אחר לשנה: שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה
(4)	-	(4)		-	-	שינוי נטו בשווי ההוגן של נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהועבר לדוח רווח והפסד
(16)	-	(16)		-	-	מסים על הכנסה המתייחסים לרכיבים של רווח כולל אחר
40	-	40		-	-	סה"כ רווח כולל אחר לשנה, נטו ממס
11,320	3,073	147		8,100	*-	יתרה ליום 31 בדצמבר 2016

* פחות מ-1 אלפי ש"ח.

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

2015	2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
585	523	(52)	תזרימי מזומנים מפעילות שוטפת רווח (הפסד) לשנה
			פריטים שאינם כרוכים בתזרימי מזומנים :
(35)	(38)	(177)	רווחים נטו מהשקעות פיננסיות :
-	(1)	-	נכסי חוב סחירים
367	272	(1)	הכנסות מריבית והפרשי הצמדה
332	233	(178)	הוצאות (הכנסות) מיסים על הכנסה
			שינויים בסעיפים מאזניים אחרים :
(29)	16	(95)	שינוי בחייבים ויתרות חובה
28	231	1,267	שינוי בזכאים ויתרות זכות
(1)	247	1,172	
			מזומנים ששולמו והתקבלו במהלך התקופה :
(655)	(416)	(380)	מסים ששולמו
1	46	-	מסים שהתקבלו
(654)	(370)	(380)	
262	633	562	מזומנים נטו שנבעו מפעילות שוטפת
			תזרימי מזומנים מפעילות השקעה
315	233	287	ריבית שהתקבלה
(1,453)	1,195	(653)	תמורה ממכירות (רכישות), נטו של השקעות פיננסיות
(1,138)	1,428	(366)	מזומנים נטו שנבעו מפעילות (ששימשו לפעילות) השקעה
(876)	2,061	196	עלייה (ירידה) נטו במזומנים ושווי מזומנים
3,199	2,323	4,384	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לתחילת השנה
2,323	4,384	4,580	יתרת מזומנים ושווי מזומנים לסוף השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. היישות המדווחת

(1) קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן - "החברה") הינה חברה תושבת ישראל אשר התאגדה ביום 11 ביולי 1984, כחברה פרטית בישראל, בהתאם לפקודת החברות (נוסח חדש), התשמ"ג - 1983, בשם קרן החיסכון לצבא הקבע בע"מ ואשר פעלה כ"קופת גמל תאגידי". ביום 31 במרס 2008, במסגרת רה ארגון שנדרש בהתאם להוראות הדין, הפכה החברה לחברה מנהלת של קרן ההשתלמות - קרן החיסכון לצבא קבע (להלן: "הקרן" או "הקופה"), ושינתה את שמה לשמה הנוכחי. כתובתה הרשמית היא אבא הלל סילבר 3, רמת גן.

ביום 28 ביולי 2008 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח"), מחבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ את מלוא הון המניות בחברה.

החל ממועד זה, החברה הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ (להלן - "הראל השקעות" או "החברה האם הסופית"), בהיותה מוחזקת ב- 100% בידי הראל ביטוח, שהינה בבעלות מלאה של הראל השקעות.

ביום 25 באפריל 2013, נחתמה תוספת להסכם מיום 28 ביולי 2008, לפיה הוארכה, ללא תמורה, תקופת הזמן שלאחריה תהא חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ רשאית להורות להראל ביטוח להעביר לצד ג' ללא תמורה את מלוא הון המניות המונפק של החברה מחמש שנים לעשר שנים. בנוסף סוכם בין הצדדים במסגרת התוספת להסכם כי תקנון הקרן יתוקן, בכפוף לאישור הממונה, באופן שבני זוג של עמיתי חבר יהיו רשאים להיות עמיתים בקרן ויהיו זכאים לדמי ניהול שנתיים בשיעור של 0.55% מיתרתם הצבורה בקרן. בהתאם לתוספת להסכם האמורה לעיל התקבל ביום 15 באוקטובר 2013 אישור הממונה לתיקון התקנון והתאמתו להוראות התוספת להסכם.

(2) החברה מנהלת את הקרן, במסגרתה שלושת המסלולים הבאים:

- קרן החיסכון לצבא הקבע כללי (להלן - "מסלול כללי").
- קרן החיסכון לצבא הקבע מסלול אג"ח ללא מניות (להלן - "מסלול אג"ח ללא מניות").
- קרן החיסכון לצבא הקבע מניות (להלן - "מסלול מניות").

(3) לנכסי קופת הגמל (להלן - "הנכסים") ולהכנסות מאותם נכסים לא ניתן ביטוי בדוחות הכספיים של החברה מאחר ולחברה אין חלק בנכסים, בהכנסות ובהוצאות של קופת הגמל.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

- (1) החברה או החברה המנהלת - קרן החיסכון לצבא הקבע - חברה לניהול קופות גמל בע"מ.
- (2) החברה האם - הראל חברה לביטוח בע"מ.
- (3) החברה האם הסופית - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.
- (4) קבוצת הראל או הקבוצה - הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ והחברות המוחזקות על ידה.
- (5) צד קשור - כמשמעותו בתקן חשבונאות בינלאומי (2009) 24 בדבר צדדים קשורים.
- (6) בעלי עניין - כמשמעותם בפסקה (1) להגדרת "בעל עניין" בתאגיד בסעיף 1 לחוק ניירות ערך, התשכ"ח - 1968.
- (7) תקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - IFRS) - תקנים ופרשנויות שאומצו על ידי הועדה לתקני חשבונאות בינלאומיים (IASB) והם כוללים תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) ותקני חשבונאות בינלאומיים (IAS) לרבות פרשנויות לתקנים אלה שנקבעו על ידי הועדה לפרשנויות של דיווח כספי בינלאומי (IFRIC) או פרשנויות שנקבעו על ידי הועדה המתמדת לפרשנויות (SIC), בהתאמה.
- (8) רשות שוק ההון - רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (9) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- (10) מדד - מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - בסיס עריכת הדוחות הכספיים

א. הצהרה על עמידה בתקני דיווח כספי בינלאומיים

הדוחות הכספיים הוכנו על ידי החברה בהתאם להנחיות הממונה ובהתאם לתקני דיווח כספי בינלאומיים (להלן - "IFRS").
הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי דירקטוריון החברה ביום 19 במרס 2018.

ב. מטבע פעילות ומטבע הצגה

הדוחות הכספיים מוצגים בש"ח, שהינו מטבע הפעילות של החברה, ומעוגלים לאלף הקרוב. השקל הינו המטבע המייצג את הסביבה הכלכלית העיקרית בה פועלת החברה.

ג. בסיס המדידה

הדוחות הוכנו על בסיס העלות ההיסטורית למעט הנכסים וההתחייבויות הבאים:

- מכשירים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה;
- נכסי והתחייבויות מסים נדחים;
- הפרשות;

למידע נוסף בדבר אופן המדידה של נכסים והתחייבויות אלו ראה ביאור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ד. שימוש באומדנים ושיקול דעת

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם ל-IFRS, נדרשת הנהלת החברה להשתמש בשיקול דעת בהערכות, אומדנים והנחות אשר משפיעים על יישום המדיניות ועל הסכומים של נכסים והתחייבויות, הכנסות והוצאות. יובהר שהתוצאות בפועל עלולות להיות שונות מאומדנים אלה.

בעת גיבושם של אומדנים חשבונאיים המשמשים בהכנת הדוחות הכספיים של החברה, נדרשה הנהלת החברה להניח הנחות באשר לנסיבות ואירועים הכרוכים באי וודאות משמעותית. בשיקול דעתה בקביעת האומדנים, מתבססת הנהלת החברה על ניסיון העבר, עובדות שונות, גורמים חיצוניים ועל הנחות סבירות בהתאם לנסיבות המתאימות לכל אומדן. האומדנים וההנחות שבבסיסם נסקרים באופן שוטף. שינויים באומדנים חשבונאיים מוכרים בתקופה שבה תוקנו האומדנים ובכל תקופה עתידית מושפעת.

ה. ניהול הון - מטרות, נהלים ותהליכים

מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להניב תשואה לבעלי מניותיה, עמידה בכל התחייבויותיה לגורמים אחרים, כגון: נותני אשראי ועובדי החברה, וכן על מנת לתמוך בהתפתחות עסקית עתידית. הדירקטוריון מפקח על קיום הון עצמי מזערי הנדרש על פי הנחיות הממונה (ראה ביאור 9 בדבר דרישות ההון של החברה), הנדרש לפעילותה השוטפת של החברה, לרבות רווחיות החברה. לצורך כך, קבע הדירקטוריון כללים לאופן השקעת הנכסים הנזילים של ההון העצמי של החברה ומפקח על פעילותה השוטפת של ההנהלה.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית

כללי המדיניות החשבונאית המופרטים להלן יושמו בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות אלה.

א. מכשירים פיננסיים

(1) נכסים פיננסיים שאינם נגזרים

הכרה לראשונה בנכסים פיננסיים

החברה מכירה לראשונה בחיבים במועד היווצרותם. יתר הנכסים הפיננסיים הנרכשים בדרך הרגילה (regular way purchase), מוכרים לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר, משמע, המועד בו התחייבה החברה לקנות או למכור את הנכס. נכסים פיננסיים שאינם נגזרים כוללים השקעות במכשירי חוב, חיבים אחרים ומזומנים ושווי מזומנים.

גריעת נכסים פיננסיים

נכסים פיננסיים נגרעים כאשר הזכויות החוזיות של החברה לתזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי פוקעות, או כאשר החברה מעבירה את הזכויות לקבל את תזרימי המזומנים הנובעים מהנכס הפיננסי בעסקה בה כל הסיכונים וההטבות מהבעלות על הנכס הפיננסי עוברים למעשה.

כל זכות בנכסים פיננסיים שהועברו אשר נוצרה או נשמרה על ידי החברה מוכרת בנפרד כנכס או התחייבות. מכירות נכסים פיננסיים הנעשות בדרך הרגילה (regular way sale), מוכרות במועד קשירת העסקה (date trade), משמע, במועד בו התחייבה החברה למכור את הנכס.

לעניין קיזוז נכסים פיננסיים והתחייבויות פיננסיות ראה סעיף 3 להלן.

החברה מסווגת נכסים פיננסיים בקבוצות כלהלן:

הלוואות וחיבים

הלוואות וחיבים הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים בעלי תשלומים קבועים או הניתנים לקביעה שאינם נסחרים בשוק פעיל. נכסים אלו מוכרים לראשונה בשווי הוגן בתוספת עלויות עסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, נמדדים בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית, בניכוי הפסדים לירידת ערך.

הלוואות וחיבים כוללים מזומנים ושווי מזומנים וחיבים אחרים. מזומנים ושווי מזומנים כוללים יתרות מזומנים הניתנים לשימוש מיידי ופיקדונות לפי דרישה. שווי מזומנים כוללים השקעות לזמן קצר אשר משך הזמן ממועד ההפקדה המקורי ועד למועד הפדיון הינו עד 3 חודשים, ברמת נזילות גבוהה אשר ניתנות להמרה בנקל לסכומים ידועים של מזומנים ואשר חשופות לסיכון בלתי משמעותי של שינויים בשווי.

נכסים פיננסיים זמינים למכירה

נכסים פיננסיים זמינים למכירה הינם נכסים פיננסיים שאינם נגזרים אשר יועדו כנכסים פיננסיים זמינים למכירה או אשר לא סווגו לאף אחת מהקטגוריות האחרות. השקעות החברה במכשירי חוב, מסווגות כנכסים פיננסיים זמינים למכירה. במועד ההכרה לראשונה נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. בתקופות עוקבות נמדדות השקעות אלה בשווי הוגן, כאשר השינויים בהן, פרט להפסדים מירידת ערך, לרווחים או הפסדים משינויים בשער החליפין ולצבירת הריבית האפקטיבית של מכשירי חוב המסווגים כזמינים למכירה, נזקפים ישירות לרווח כולל אחר ומוצגים בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה. כאשר ההשקעה נגרעת, הרווחים או הפסדים שנצברו בקרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מועברים לרווח והפסד.

(2) התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים

התחייבויות פיננסיות שאינן נגזרים כוללות זכאים אחרים. התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה במועד קשירת העסקה (trade date) בו החברה הופכת לצד לתנאים החוזיים של המכשיר.

התחייבויות פיננסיות מוכרות לראשונה בשווי הוגן בתוספת כל עלויות העסקה הניתנות לייחוס. לאחר ההכרה לראשונה, התחייבויות פיננסיות נמדדות בעלות מופחתת בהתאם לשיטת הריבית האפקטיבית.

התחייבויות פיננסיות נגרעות כאשר מחויבות החברה, כמפורט בהסכם, פוקעת, או כאשר היא סולקה או בוטלה.

(3) קיזוז מכשירים פיננסיים

נכס פיננסי והתחייבות פיננסית מקוזזים והסכומים מוצגים בנטו בדוח על המצב הכספי כאשר לחברה קיימת באופן מיידי (currently) זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקזז את הסכומים שהוכרו וכן כוונה לסלק את הנכס וההתחייבות על בסיס נטו או לממש את הנכס ולסלק את ההתחייבות בו-זמנית.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ב. הון מניות

מניות רגילות מסווגות כהון. עלויות תוספתיות המתייחסות ישירות להנפקת מניות רגילות מוצגות כהפחתה מההון.

ג. ירידת ערך

ראיות לירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסד מירידת ערך של נכס פיננסי המסווג כזמין למכירה מחושב בהתבסס על השווי ההוגן הנוכחי שלו. ירידה משמעותית או מתמשכת בשווי ההוגן מתחת לעלות המקורית הינה ראיה אובייקטיבית לירידת ערך.

בהתאם למדיניות החברה, ירידת ערך של למעלה מ- 20% מתחת לעלות המקורית של המכשיר, או ירידת ערך מתחת לעלות המקורית הנמשכת למעלה מתשעה חודשים, נחשבת ירידה משמעותית או מתמשכת בהתאמה.

טיפול בהפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים זמינים למכירה

הפסדים מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה מוכרים על ידי העברת ההפסד המצטבר שנזקף לקרן הון בגין נכסים זמינים למכירה, לרווח והפסד. ההפסד המצטבר אשר נגרע מהרווח הכולל האחר והוכר ברווח והפסד הינו ההפרש בין עלות הרכישה בניכוי החזרי קרן והפחתות, לבין השווי ההוגן הנוכחי בניכוי ירידות ערך אשר הוכרו בעבר דרך רווח והפסד. שינויים בהפרשה לירידת ערך כתוצאה מיישום שיטת הריבית האפקטיבית מוצגים כמרכיב של רווחים מהשקעות נטו והכנסות מימון.

ביטול הפסד מירידת ערך

הפסד מירידת ערך מבוטל כאשר ניתן לייחסו באופן אובייקטיבי לאירוע שהתרחש לאחר ההכרה בהפסד מירידת הערך. ביטול הפסד מירידת ערך בגין נכסים פיננסיים הנמדדים לפי עלות מופחתת ובגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, נזקף לרווח והפסד. בנוסף, בגין נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה שהינם מכשירי חוב, במידה ולא קיימת עוד ראיה אובייקטיבית לירידת ערך, ההפסד מירידת ערך מבוטל במלואו ונזקף לרווח והפסד וההפרש המצטבר הנוכחי (ההפרש שבין השווי ההוגן והעלות) מוכר בהון ברווח כולל אחר.

ד. הפרשות

הפרשה מוכרת כאשר יש מחויבות נוכחית, משפטית או משתמעת, כתוצאה מאירוע שהתרחש בעבר, הניתנת לאמידה בצורה מהימנה, וכאשר צפוי כי יידרש תזרים שלילי של הטבות כלכליות לסילוק המחויבות. ההפרשות נקבעות על ידי היוון תזרימי המזומנים העתידיים בשיעור ריבית לפני מס, המשקף את הערכות השוק השוטפות לערך הזמן של הכסף ואת הסיכונים הספציפיים להתחייבות וללא שקלול סיכון האשראי של החברה. הערך בספרים של ההפרשה מותאם בכל תקופה על מנת לשקף את חלוף הזמן ומוכר כהוצאות מימון.

ה. הכנסות

הכנסות מוכרות בדוח רווח והפסד כאשר הן ניתנות למדידה באופן מהימן, צפוי שההטבות הכלכליות הקשורות לעסקה יזרמו לחברה וכן העלויות שהתהוו או שיתהוו בגין העסקה ניתנות למדידה באופן מהימן. הכנסות דמי ניהול מקופות גמל מחושבות בשיעור מערך נכסיהן של הקופות לתום כל חודש, ומוכרות כהכנסה על בסיס צבירה.

ו. רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון

רווחים (הפסדים) מהשקעות נטו והכנסות מימון כוללים הכנסות ריבית בגין סכומים שהושקעו (לרבות נכסים פיננסיים זמינים למכירה), רווחים (הפסדים) ממכירת נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה ורווחים (הפסדים) מהפרשי הצמדה המוכרים ברווח והפסד. הכנסות ריבית מוכרות עם צבירתן, באמצעות שיטת הריבית האפקטיבית.

בדוחות על תזרימי מזומנים, ריבית שהתקבלה מוצגת במסגרת תזרימי מזומנים מפעילות השקעה.

ז. הוצאות מימון

הוצאות מימון כוללות הפסדים ממימוש נכסים פיננסיים המסווגים כזמינים למכירה והפסדים מירידת ערך של נכסים פיננסיים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ח. הוצאת מסים על הכנסה

מסים על הכנסה כוללים מסים שוטפים ונדחים. מיסים שוטפים ונדחים נזקפים לדוח רווח והפסד, אלא אם המס נובע מעסקה או אירוע אשר מוכרים ישירות בהון או ברווח כולל אחר. במקרים אלו, השפעת המס אף היא נזקפת ישירות להון או לרווח הכולל האחר.

מסים שוטפים

המס השוטף הינו סכום המס הצפוי להשתלם (או להתקבל) על ההכנסה החייבת במס לשנה, כשהוא מחושב לפי שיעורי המס החלים לפי החוקים שנחקקו או נחקקו למעשה למועד הדיווח, והכולל שינויים בתשלומי המס המתחייבים לשנים קודמות.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים שוטפים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, וכן קיימת כוונה לסלק נכסי והתחייבויות מסים שוטפים על בסיס נטו או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

מסים נדחים

ההכרה במסים נדחים הינה בהתייחס להפרשים זמניים בין הערך בספרים של נכסים והתחייבויות לצורך דיווח כספי לבין ערכם לצרכי מסים. המדידה של מסים נדחים משקפת את השלכות המס מהאופן בו החברה צופה, בתום תקופת הדיווח, להשיב או לסלק את הערך בספרים של נכסים והתחייבויות.

המסים הנדחים נמדדים לפי שיעורי המס הצפויים לחול על ההפרשים הזמניים במועד בו ימומשו, בהתבסס על חוקים שנחקקו או שנחקקו למעשה למועד הדיווח.

נכס מס נדחה מוכר בספרים בגין הפסדים מועברים, הטבות מס והפרשים זמניים הניתנים לניכוי כאשר צפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה ניתן יהיה לנצל אותם. נכסי המסים הנדחים נבדקים בכל מועד דיווח, ובמידה ולא צפוי כי הטבות המס המתחייבות יתממשו, הם מופחתים.

נכסי מסים נדחים שלא הוכרו מוערכים מחדש בכל מועד דיווח ומוכרים במידה והשתנה הצפי כך שצפוי שבעתיד תהיה הכנסה חייבת, שכנגדה יהיה ניתן לנצל אותם.

החברה מקזזת נכסי והתחייבויות מסים נדחים במידה וקיימת זכות משפטית ניתנת לאכיפה לקיזוז נכסי והתחייבויות מסים שוטפים, והם מיוחסים לאותה הכנסה חייבת במס הממוסה על ידי אותה רשות מס באותה חברה נישומה, או שנכסי והתחייבויות המסים השוטפים מיושבים בו זמנית.

ט. עסקאות עם בעל שליטה

נכסים והתחייבויות שלגביהם בוצעה עסקה עם בעל שליטה נמדדים לפי שווי הוגן במועד העסקה. בשל העובדה כי מדובר בעסקה במישור ההוני, זוקפת החברה את ההפרש בין השווי ההוגן לבין התמורה מהעסקה להון.

י. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו

(1) תקן דיווח כספי בינלאומי (IFRS 9 (2014), מכשירים פיננסיים (להלן - "התקן").

התקן מחליף את ההוראות הקיימות היום ב-IAS39 מכשירים פיננסיים: הכרה ומדידה. התקן כולל הוראות מעודכנות לסיווג ומדידה של מכשירים פיננסיים, מודל חדש להכרה בהפסדי אשראי צפויים ('expected credit loss model') עבור מרבית נכסי החוב הפיננסיים, וכן הוראות ודרישות חדשות בנושא חשבונאות גידור.

התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018.

החברה בחרה לדחות את יישום התקן וזאת בהתאם לתיקון הוראות החוזר המאוחד לענייני מדידה שפורסם על ידי רשות שוק ההון ביום 1 בפברואר 2018 המאפשר לחברות מנהלות לדחות את יישום התקן עד למועד תחילתו של יישום תקן דיווח כספי בינלאומי מספר 17 לעניין חוזי ביטוח בשנת 2021. החברה צופה כי ליישום התקן החדש לא תהיה השפעה מהותית על דוחותיה הכספיים.

ביאור 3 - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

י. תקנים חדשים ופרשנויות שטרם אומצו (המשך)

(2) תקן דיווח כספי בינלאומי IFRS 15, הכנסות מחוזים עם לקוחות (להלן - "התקן").

התקן מחליף את ההנחיות הקיימות כיום לעניין הכרה בהכנסה ומציג מודל חדש להכרה בהכנסה מחוזים עם לקוחות. התקן קובע שתי גישות להכרה בהכנסה: בנקודת זמן אחת או על פני זמן. המודל כולל חמישה שלבים לניתוח עסקאות על מנת לקבוע את עיתוי ההכרה בהכנסה ואת סכומה. כמו כן, התקן קובע דרישות גילוי חדשות ונרחבות יותר מאלו הקיימות כיום.

התקן ייושם לתקופות שנתיות המתחילות ביום 1 בינואר 2018, עם אפשרות לאימוץ מוקדם. התקן כולל חלופות שונות עבור יישום הוראות המעבר, כך שחברות יוכלו לבחור באחת מהחלופות הבאות בעת היישום לראשונה: יישום רטרוספקטיבי מלא, יישום רטרוספקטיבי מלא הכולל הקלות פרקטיות, או יישום התקן החל מיום היישום לראשונה, תוך התאמת יתרת העודפים למועד זה בגין עסקאות שטרם הסתיימו.

החברה מתכוונת ליישם את התקן תוך שימוש בגישת השפעה המצטברת ללא הצגה מחדש של מספרי השוואה. בהתאם, החברה צופה כי ליישום התקן החדש לא תהיה השפעה מהותית על דוחותיה הכספיים למועד המעבר וכן צופה כי לא תהיה השפעה מהותית על מועד ההכרה בהכנסה מדמי הניהול.

החברה מתכננת לבחור ליישם את ההקלה בהוראות המעבר, לפיה גישת השפעה המצטברת מיושמת רק על חוזים אשר טרם הסתיימו למועד המעבר והטיפול החשבונאי בגין חוזים שהסתיימו למועד המעבר לא יתוקן, לרבות עלויות הרכשת הלקוח שהווננו בגין חוזים אלו.

ביאור 4 - קביעת שווי הוגן

לצורך הכנת הדוחות הכספיים, נדרשת החברה לקבוע את השווי ההוגן של נכסים מסוימים. מידע נוסף אודות ההנחות ששימשו בקביעת שווי הוגן נכלל בביאור 7, בדבר פרוט השקעות פיננסיות.

ביאור 5 - מגזרי פעילות

החברה מורכבת ממגזר אחד שהינו מגזר פעילות הגמל. בהתאם לכך המידע על מגזר פעילות האמור זהה למידע המוצג בדוחותיה הכספיים של החברה.

המדיניות החשבונאית של מגזר הפעילות האמור זהה לזו המוצגת בביאור 3, בדבר עיקרי המדיניות החשבונאית.

ביאור 6 - חייבים ויתרות חובה

ליים 31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1	1	ריבית ודיבידנד לקבל
1,255	1,353	קופות גמל
4	1	חייבים - כספים במעבר
1,260	1,355	סה"כ חייבים ויתרות חובה

ראה פירוט חייבים ויתרות חובה בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 17, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 7 - פירוט השקעות פיננסיות

א. נכסי חוב סחירים

הרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
6,860	7,321
2,070	2,380
8,930	9,701

אגרות חוב ממשלתיות

זמינות למכירה

נכסי חוב אחרים:

זמינים למכירה

סך הכל נכסי חוב סחירים

ב. פרטים בדבר ריבית והצמדה בגין נכסי חוב

ריבית אפקטיבית	
ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אחוזים	אחוזים
0.59	0.08
0.68	0.74

נכסי חוב סחירים

צמוד למדד המחירים לצרכן

שקלי

ג. להלן ניתוח מכשירים פיננסיים המוצגים על פי שווים ההוגן. הרמות השונות לשווי הוגן הוגדרו באופן הבא:

- רמה 1 - מחירים מצוטטים (לא מתואמים) בשוק פעיל למכשירים זהים.
- רמה 2 - נתונים נצפים, ישירים או בלתי ישירים, שאינם כלולים ברמה 1 לעיל.
- רמה 3 - נתונים שאינם מבוססים על נתוני שוק נצפים.

היתרה בדוחות הכספיים של מזומנים ושווי מזומנים, נכסי מיסים שוטפים וחייבים ויתרות חובה תואמת או קרובה לשווי ההוגן שלהם.

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
רמה 1	רמה 1
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
8,930	9,701

נכסי חוב סחירים

ביאור 8 - מזומנים ושווי מזומנים

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
4,384	4,580

מזומנים למשיכה מיידיית

המזומנים בתאגידים הבנקאיים ליום 31 בדצמבר 2017 וליום 31 בדצמבר 2016 נושאים ריבית שוטפת המבוססת על שיעורי ריבית בגין הפקדות בנקאיות יומיות בשיעור שנתי של 0.08%.

באשר לתנאי ההצמדה של המזומנים, ראה ביאור 17, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 9 - הון עצמי ודרישות הון

א. הרכב הון מניות

31 בדצמבר 2017 ו-2016	
מונפק ונפרע	רשום
ש"ח	ש"ח
44.283	600

0.001 ש"ח ע.ג. כ"א

ב. התנועה בהון המניות

במהלך השנים 2017 ו-2016, לא חל שינוי בהון המניות של החברה.

ג. זכויות הנלוות למניות

זכויות הצבעה באסיפה הכללית, זכות לדיבידנד, זכויות בפירוק החברה וזכות למינוי הדירקטורים בחברה.

ד. קרנות הון

קרן הון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה

קרן ההון בגין נכסים פיננסיים זמינים למכירה כוללת את השינוי הנצבר נטו בשווי ההון של נכסים פיננסיים זמינים למכירה, עד למועד גריעת ההשקעה או ירידת ערך קבועה של ההשקעה.

ה. ניהול ודרישות הון

- מדיניות ההנהלה היא להחזיק בסיס הון איתן במטרה לשמר את יכולת החברה להמשיך את פעילותה כדי שתוכל להגיב תשואה לבעלי מניותיה וכן על מנת לתמוך בפעילות עסקית עתידית. החברה כפופה לדרישות הון הנקבעות על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- להלן נתונים בדבר ההון הנדרש והקיים של החברה בהתאם לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הון עצמי מזערי הנדרש מחברה מנהלת של קופת גמל או קרן פנסיה) התשע"ב-2012 (להלן - "תקנות ההון") והנחיות הממונה.

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
10,000	10,000
11,320	11,420
1,320	1,420
-	-

הסכום הנדרש למועד הדיווח על פי תקנות ההון

הון עצמי קיים

עודף

מלבד הדרישות הכלליות בחוק החברות, חלוקת דיבידנד מעודפי הון בחברה מנהלת כפופה גם לדרישות נזילות ועמידה בכללי תקנות השקעה.

סכום ההון העצמי הנדרש שאין כנגדו נכסים העומדים בכללי הנזילות וההשקעה

בחודש פברואר 2012 פורסמו תקנות ההון הקובעות כללים לחישוב ההון המזערי הנדרש מחברות מנהלות של קופות גמל וקרנות פנסיה בשל סיכונים תפעוליים.

בתקנות נקבע, כי ההון העצמי ההתחלתי הנדרש מחברה מנהלת יהיה 10 מיליוני ש"ח וההון העצמי המזערי הנדרש מחברה מנהלת בתאריך הדוח (שנתי ורבעוני) לא יפחת מהגובה מבין הסכומים שלהלן: (א) ההון ההתחלתי הנדרש כאמור - 10 מיליוני ש"ח; (ב) הסכום המצטבר של: 0.1% מהנכסים המנוהלים עד לתקרת נכסים מנוהלים של 15 מיליארדי ש"ח, 0.05% מהנכסים המנוהלים מעל לתקרה האמורה ו- 25% מההוצאות השנתיות המנוהלות.

בנוסף לכך, נקבעו במסגרת התקנות כללי השקעה של ההון העצמי המזערי הנדרש. הוראות אלו הורחבו במסגרת תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012 שפורסמו בחודש אפריל 2012.

יחד עם תקנות ההון, פורסם חוזר שעניינו מתן הקלות בדרישות הון של חברות מנהלות, במסגרת החוזר ניתנו הקלות בהון הנדרש בשל ניהול קרן פנסיה ותיקה, קופת גמל המבטיחה תשואה, קופת גמל מרכזית לקצבה וכן בשל עריכת ביטוח בסכום עודף על הנדרש בהוראות הדין.

ליום 31 בדצמבר 2017, החברה עומדת בהוראות התקנות כאמור, לרבות עמידה בכללי השקעת ההון.

ביאור 10 - מסים על הכנסה

א. שיעורי המס החלים על הכנסות החברה

(1) החברה הינה "מוסד כספי" כהגדרתו בחוק מס ערך מוסף, התשל"ו-1975. המס החל על הכנסות של מוסדות כספיים מורכב ממס חברות וממס רווח.

(2) מס חברות

ביום 4 בינואר 2016 אישרה מליאת הכנסת את החוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 216), התשע"ו-2016, אשר קבע, בין היתר, הורדת שיעור מס חברות, החל משנת 2016 ואילך בשיעור של 1.5% כך שיעמוד על 25%.

כמו כן, ביום 22 בדצמבר 2016 אישרה מליאת הכנסת את חוק ההתייעלות הכלכלית (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018) התשע"ז-2016, אשר קבע, בין היתר, את הורדת שיעור מס חברות משיעור של 25% ל-23% בשתי פעימות. הפעימה הראשונה לשיעור של 24%, החל מינואר 2017 והפעימה השנייה לשיעור של 23% החל מינואר 2018 ואילך.

כתוצאה מהורדת שיעור המס ל-23% בשתי פעימות, יתרות המסים הנדחים ליום 31 בדצמבר 2017 ו-2016 חושבו בהתאם לשיעורי המס החדשים כפי שנקבעו בחוק ההתייעלות הכלכלית(תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב לשנות התקציב 2017 ו-2018), לפי שיעור המס הצפוי לחול במועד ההיפוך.

(3) מס שכר ומס רווח

ביום 12 באוקטובר 2015 אישרה מליאת הכנסת את צו מס ערך מוסף (שיעור המס על מלכ"ם ומוסדות כספיים) (התיקון), התשע"ו-2015, הקובע כי שיעור מס הרווח ומס השכר המוטלים על מוסדות כספיים יירד מ-18% ל-17%, וזאת החל מיום 1 באוקטובר 2015.

כתוצאה מהשינוי האמור שיעור המס הסטטוטורי אשר חל על מוסדות כספיים ירד מ-37.71% ל-37.58% בשנת 2015. כמו כן, כתוצאה מהורדת שיעור מס החברות ל-25% בשנת 2016, ל-24% בשנת 2017 ו-23% החל מינואר 2018 ואילך. שיעור המס הסטטורי ירד ל-35.9% בשנת 2016, ל-35.04% בשנת 2017 ול-34.19% משנת 2018 ואילך.

(4) להלן שיעורי המס הסטטוטוריים החלים על מוסדות כספיים ובכללם החברה:

שיעור מס כולל	שיעור מס רווח	שיעור מס חברות	שנה
במוסדות כספיים	%		
37.58(*)	17.75(*)	26.5	2015
35.90	17	25.0	2016
35.04	17	24.0	2017
34.19	17	23.0	2018 ואילך

(*) שיעור משוקלל.

המסים השוטפים לתקופות המדווחות חושבו בהתאם לשיעורי המס המוצגים בטבלה לעיל.

ב. אי החלת תקני IFRS

ביום 12 בינואר 2012, פורסם ברשומות חוק לתיקון פקודת מס הכנסה (מס' 188), התשע"ב-2012, בעניין הארכת הוראת השעה הקיימת בדבר אי תחולת תקני דיווח כספי בינלאומיים (IFRS) בקביעת ההכנסה החייבת של הנישומים גם לגבי שנות המס 2010 ו-2011.

ביום 30 ביולי 2014 פורסם תיקון 202 לפקודה במסגרתו הוארך תוקף הוראת השעה לגבי שנות המס 2012 ו-2013.

ג. שומות מס

שומות מס עצמאיות אשר הוגשו על ידי החברה עד לשנת 2012 נחשבות כסופיות.

ביאור 10 - מסים על הכנסה (המשך)

ד. מסים על הכנסה הכלולים בדוחות רווח והפסד

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
366	325	-
-	(1)	-
366	324	-
2	*(57)	(4)
(1)	*5	3
1	(52)	(1)
367	272	(1)

הוצאות (הכנסות) מסים שוטפים

בגין השנה השוטפת
התאמות בגין שנים קודמות, נטו

הוצאות (הכנסות) מסים נדחים

יצירה והיפוך של הפרשים זמניים, ראה גם ה' להלן
שינוי בשיעורי המס

* מויין מחדש.

ה. מסים נדחים

הרכב:

מכשירים פיננסיים
16
*57
*(20)
(1)
52
4
(78)
(1)
(23)

יתרת נכס מס נדחה ליום 1 בינואר 2016

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
השפעת השינוי בשיעור המס

יתרת נכס מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2016

שינויים אשר נזקפו לרווח והפסד
שינויים אשר נזקפו לרווח כולל אחר
השפעת השינוי בשיעור המס

יתרת התחייבות מס נדחה ליום 31 בדצמבר 2017

* מויין מחדש.

המסים הנדחים מוצגים בדוח על המצב הכספי כדלקמן:

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
52	-
-	(23)

נכסי מסים נדחים

התחייבויות בגין מסים נדחים

ביאור 10 - מסים על הכנסה (המשך)

1. מס תיאורטי

להלן מובאת התאמה בין סכום המס, שהיה חל אילו כל ההכנסות וההוצאות, הרווחים וההפסדים בדוח רווח והפסד היו מתחייבים במס לפי שיעור המס הסטטוטורי, לבין סכום מסים על ההכנסה שנוקף בדוח רווח והפסד:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
952	795	(53)
37.58%	35.90%	35.04%
358	285	-
(1)	*5	3
-	(1)	-
10	*(17)	(4)
367	272	(1)
38.55%	34.21%	1.89%

רווח לפני מסים על ההכנסה
שיעור המס הסטטוטורי הכולל החל על מוסדות כספיים (ראה סעיף א' לעיל)
מס מחושב לפי שיעור המס הסטטוטורי
עלייה (ירידה) במסים על ההכנסה הנובעת מהגורמים הבאים:
עדכון יתרות מסים נדחים בגין שינויים בשיעורי המס
מסים בגין שנים קודמות
הפרשים זמניים בגינם לא נוצרו מסים נדחים
מסים על ההכנסה
שעור מס אפקטיבי ממוצע
* מויין מחדש.

ביאור 11 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר	
2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
198	1,057
3,199	3,607
3,397	4,664

הוצאות לשלם
צדדים קשורים (*)
סך הכל זכאים ויתרות זכות

(*) למידע נוסף בדבר זכאים ויתרות זכות המהווים צדדים קשורים ובעלי עניין, ראה ביאור 16, בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ראה פירוט זכאים ויתרות זכות בחלוקה לבסיסי הצמדה במסגרת ביאור 17, בדבר ניהול סיכונים.

ביאור 12 - הכנסות דמי ניהול מקופת גמל

א. שיעור דמי הניהול

בהתאם לתקנון הקופה החברה המנהלת רשאית לגבות דמי ניהול בשיעור של עד 2% מהנכסים.

ב. הכנסות דמי ניהול מקופת גמל:

שיעור ממוצע של דמי ניהול			דמי ניהול		
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017	2015	2016	2017
אחוזים	אחוזים	אחוזים	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
0.32	0.31	0.32	13,804	13,999	15,051
0.28	0.28	0.28	293	321	311
0.31	0.30	0.30	188	218	337
			<u>14,285</u>	<u>14,538</u>	<u>15,699</u>

דמי ניהול מצבירה

קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי 15,051

מסלול אג"ח ללא מניות 311

מסלול מניות 337

ביאור 13 - נתונים אודות קופת הגמל שבניהול החברה

א. היקף נכסים מנוהלים, תקבולים ותשלומים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017		ליום 31 בדצמבר 2017
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
248,598	481,050	4,999,094
6,729	5,904	108,356
3,117	10,498	142,628
<u>258,444</u>	<u>497,452</u>	<u>5,250,078</u>

קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי 4,999,094

מסלול אג"ח ללא מניות 108,356

מסלול מניות 142,628

סך הכל 5,250,078

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2016
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
262,341	477,041	4,569,140
6,595	6,951	115,856
2,820	7,286	81,104
<u>271,756</u>	<u>491,278</u>	<u>4,766,100</u>

קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי 4,569,140

מסלול אג"ח ללא מניות 115,856

מסלול מניות 81,104

סך הכל 4,766,100

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015		ליום 31 בדצמבר 2015
תשלומים	תקבולים	סך נכסים מנוהלים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
288,265	475,039	4,278,781
8,701	6,888	106,160
1,626	6,662	67,161
<u>298,592</u>	<u>488,589</u>	<u>4,452,102</u>

קרן החיסכון לצבא הקבע - מסלול כללי 4,278,781

מסלול אג"ח ללא מניות 106,160

מסלול מניות 67,161

סך הכל 4,452,102

ביאור 13 - נתונים אודות קופת הגמל שבניהול החברה (המשך)

ב. העברות כספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
60,058	75,063	51,940
154,892	138,757	194,678
(94,834)	(63,694)	(142,738)

העברות לחברה מגופים אחרים
העברות מקופות גמל

העברות מהחברה לגופים אחרים
העברות לקופות גמל

העברות, נטו

ביאור 14 - רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
47	4	35
(10)	38	143
-	1	-
37	43	178

רווחים מהשקעות פיננסיות, למעט ריבית, הפרשי הצמדה, הפרשי שער ודיבידנד בגין:
נכסים זמינים למכירה (*)
הכנסות ריבית והפרשי הצמדה מנכסים פיננסיים שאינם בשווי הוגן דרך רווח והפסד
הכנסות ריבית והצמדה אחרות

סך הכל רווחים מהשקעות, נטו והכנסות מימון

(*) רווחים מהשקעות, נטו בגין נכסים זמינים למכירה.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
47	4	35

רווחים נטו מניירות ערך שמומשו

ביאור 15 - הנהלה וכלליות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
14	-	-
191	307	178
93	-	-
504	510	551
10,774	11,138	12,477
1,850	1,618	1,361
154	257	283
71	137	172
-	-	885
69	(11)	23
13,720	13,956	15,930

ביטוחים
אחזקת משרדים ותקשורת
שיווק ופרסום
דמי ניהול לחברה האם הסופית - ראה ביאור 16
דמי ניהול לחברה בשליטה משותפת - ראה ביאור 16
תשלום לגורם מתפעל (*)
ייעוץ משפטי ומקצועי
שכר דירקטורים
דמי טיפול הקמת הלוואות
אחרות

סה"כ הוצאות הנהלה וכלליות

(*) השירותים המסופקים על ידי הגורם המתפעל כוללים בעיקר, ניהול חשבונות עמיתי הקופות ועריכת המידע הנמסר לעמיתי הקופות.

ביאור 16 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

הרכב:

חברה בשליטה משותפת	חברות בעלות שליטה	בדבר תנאים ראה ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
3,414	193	ב18	ליום 31 בדצמבר, 2017 זכאים ויתרות זכות
3,061	138	ב18	ליום 31 בדצמבר, 2016 זכאים ויתרות זכות

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

בעל עניין וצדדים קשורים אחרים	חברה בשליטה משותפת	בעל שליטה (החברה האם הסופית)	בדבר תנאים ראה ביאור	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
-	12,477	551	ב18	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2017 הוצאות דמי ניהול לצדדים קשורים
172	-	-	ב18	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים
-	11,138	510	ב18	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2016 הוצאות דמי ניהול לצדדים קשורים
137	-	-	ב18	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים
-	10,774	504	ב18	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר, 2015 הוצאות דמי ניהול לצדדים קשורים
71	-	-	ב18	הוצאות הנהלה וכלליות - שכר דירקטורים

ביאור 17 - ניהול סיכונים

א. כללי

החברה פועלת בתחומים שונים של שוקי ההון בארץ ובעולם. פעילויות אלה חושפות אותה לסיכונים פיננסיים שונים, כגון סיכונים שוק (סיכון מניות, סיכון מטבע חוץ, סיכון מדד מחירים לצרכן, סיכון ריבית, וסיכון מרווח אשראי), סיכון אשראי וסיכון נזילות. לסיכונים אלה נלווים סיכונים תפעוליים, סיכונים משפטיים, סיכונים מוניטין וסיכונים עסקיים. שינויים בגורמי סיכון שוק עלולים לגרום להפסדים, באופן ישיר עקב ירידת שווי ההשקעות העצמיות של החברה, ובאופן עקיף לאור מנגנון גביית דמי הניהול. ירידות בשוק ההון גורמות לתשואות נמוכות עבור עמיתי הקרנות ועשויות להביא לעליה במספר הפדיונות והעזיבות. ביאור זה כולל בין היתר תיאור תמציתי של מדיניות ניהול הסיכונים, תהליכי העבודה לזיהוי הסיכונים, למדידתם ולניהולם והבקורות הקיימות בקשר לסיכונים אליהם חשופה החברה.

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים

מדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים מבטיחה קיומם של תהליכים לזיהוי, הערכה, מדידה, ניהול וניטור של הסיכונים באופן יזום ומתוכנן מבעוד מועד על מנת להבטיח חשיפה מבוקרת לסיכונים אלה, תוך עמידה בדרישות הרגולטוריות ושמירה על יעדיה העסקיים של החברה, על המוניטין שלה ועל איתנותה הפיננסית.

מדיניות ניהול הסיכונים בחברה מושתתת על:

- ממשל תאגידי הבנוי על שלושה קווי הגנה המנהלים תקשורת טובה: הנהלות התחומים העסקיים, גורמי ניהול סיכונים וביקורת פנימית.
- הגדרה ברורה של חלוקת אחריות והאצלת סמכויות בנוגע לפעולות הכרוכות בנטילת סיכונים על הגורמים העסקיים בחברה.
- קביעת מגבלות ותקרות חשיפה לסיכונים.
- יישום מסגרת ניהול סיכונים הכוללת פעולות לזיהוי, מדידה, הערכה וניטור סיכונים ומוקדי סיכון חדשים.
- קיום סביבת בקרה פנימית נאותה שתעוגן בנהלים ברורים והסדרת אמצעי פיקוח ובקרה על הסיכונים, המאפשרים פיזור, קיזוז ו/או העברת הסיכונים לגורם אחר והגבלתם לרמה שנקבעה מראש.
- פעולות גילוי ודיווח בנוגע לפרופיל הסיכונים לגורמים הרלוונטיים.

החל מסוף 2012 ניהול הסיכונים נעשה הן בראייה קבוצתית והן ברמת החברה הבודדת ומנוהל על ידי מנהלת הסיכונים הראשית של הקבוצה. מנהלת הסיכונים פועלת באופן עצמאי מהיחידות העסקיות, תוך ראייה אובייקטיבית של הסיכונים, ועובדת בשיתוף עם יחידות תומכות אחרות.

אגף ניהול סיכונים כפוף למנהלת הסיכונים הראשית ומסייע בידה ביישום תפקידיה, הכוללים בין היתר, תהליכי עבודה לזיהוי, הערכה, מדידה ודיווח של סיכונים ומתן סיוע מקצועי בפיתוח מתודולוגיות, כלים ושיטות עבודה לניהול הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

דירקטוריון החברה מפקח על פעולות עסקיות המערבות נטילת סיכונים וכן על תהליכי ניהול הסיכונים באמצעות הגדרת מדיניות ואסטרטגיות בתחום ניהול הסיכונים, כולל, בין היתר, נהלים בעניין ניהול סיכונים ומגבלות חשיפה לסיכונים, וכן אופן הציות לנהלים ולגבולות החשיפה שנקבעו.

בסוף 2012 הוקמה ועדת דירקטוריון לניהול סיכונים, המהווה כלי של הדירקטוריון, המאפשר לייעל את עבודתו באמצעות דיונים מקדימים ומעמיקים בנושאים הקשורים לניהול סיכונים במסגרת מצומצמת יותר של דירקטורים בעלי מומחיות לנושא. במסגרת תפקידיה דנה הועדה בנושאים הקשורים לניהול סיכונים וגיבשה המלצות לדירקטוריון.

מנכ"ל החברה אחראי על פעולות עסקיות הכרוכות בנטילת סיכונים ועל יישום מדיניות ניהול הסיכונים, ומדווח עליהם ישירות לדירקטוריון. פעילות המנכ"ל נתמכת על ידי מנהל הסיכונים וחברי הנהלה בכירים נוספים. גורמים ומנהלים נוספים בחברה אחראים על ניהול הסיכונים ספציפיים, כגון: מנהל הכספים האחראי על ניהול הסיכונים הקשורים לדיווח הכספי, כולל יישום הוראות SOX, אשר הוחלו על גופים מוסדיים (ראה לעיל), היועצת המשפטית הממונה על האכיפה והציות, מנהל אבטחת מידע, מנהל אגף לוגיסטיקה האחראי על ניהול הסיכונים המשכיות עסקית ומבקר הפנים האחראי על ביצוע הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים ושל יעילות מערך ניהול הסיכונים בחברה.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

בחברה בוצעו סקרים לזיהוי והערכת הסיכונים המהותיים והערכת הבקורות והכלים לניהולם. בחברה קיים תהליך דיווח רבעוני מבעלי תפקידים בתחומי הפעילות השונים בדבר שינויים מהותיים בפרופיל הסיכונים של החברה אל מנהלת הסיכונים וממנה להנהלה ולדירקטוריונים.

השיטות ונהלי העבודה בתחום ניהול הסיכונים נבחנים ומתעדכנים באופן שוטף, תוך התחשבות במדיניות ניהול הסיכונים בחברה, בשינויים החלים בסביבה העסקית בארץ ובעולם ובהנחיות ודרישות הממונה והרגולציה.

החברה משקיעה באמצעים לשיפור כלי הבקרה בתחומי הסיכון השונים ותהליכי עבודה רבים בחברה הוסדרו באמצעות נהלים מפורטים. כמו כן, החברה משקיעה משאבים נכבדים בהקצאת והכשרת כוח אדם, במחשוב ובתהליכי עבודה בתחום ניהול הסיכונים, תוך ציות לרגולציה שפורסמה והינה מחייבת ויישום מטרות ומדיניות החברה בתחום ניהול הסיכונים.

להלן יתוארו מדיניות ותהליכי עבודה המתייחסים לזיהוי, מדידה והערכה, בקרה והפחתה, ניטור ודיווח של הסיכונים השונים להם חשופה החברה.

סיכוני שוק

הסיכונים הפיננסיים מנוהלים באמצעות פיזור בין אפיקי השקעה, ענפים, מנפיקים ובין נכסים בארץ לנכסים בחו"ל, בחינה וניתוח של הנכסים טרום קבלת החלטת ההשקעה ובמהלך חיי ההשקעה ועמידה במגבלות חשיפה.

מגבלות שונות לחשיפות לסיכוני שוק, אשר נועדו לצמצם את הנזק שעלול להיגרם כתוצאה משינויים לא צפויים בשווקים, מתייחסות, בין היתר, לתקרות השקעה במניות, לחשיפה מרבית לאגרות חוב קונצרניות בהתאם לדירוג, לחשיפה מרבית להשקעה בודדת, לחשיפה למגזרי הצמדה ולחשיפה לריבית. מדיניות ניהול סיכוני השוק כפופה גם לתקנות ההשקעה.

כימות ובחינת סיכוני שוק נעשים באמצעות מערכת ממוכנת באגף ניהול סיכונים. לאור לקחי המשבר הפיננסי, ניתן משקל כבד יותר לתרחישי קיצון ככלי ניהול סיכונים מרכזי.

הבקרה על ניהול סיכוני שוק מבוצעת באמצעות דיווחים ניהוליים תקופתיים המוצגים בוועדות ההשקעה השונות ובפני ההנהלה והדירקטוריון ומידי שנה נכללים גם בדוח מנהל הסיכונים לדירקטוריון.

יחידת הבקרה בחטיבת ההשקעות אחראית לביצוע בקרה שוטפת של עמידה במגבלות השקעה ובמגבלות הדירקטוריון. ונעזרת, בין היתר, במערכת ממוחשבת ובדוחות המתריעים על חריגות.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני שוק ראה סעיף ד' להלן.

סיכוני אשראי

פעילות האשראי של חטיבת ההשקעות נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לווים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצא"ב. חוזרי הממונה בנושא ניהול סיכוני אשראי מנוהלים באשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר ועדת חודק קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר זה אושרו בוועדות ההשקעה דרישות, תהליכים ונהלי השקעה.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לווים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריון.

הערכה ספציפית של סיכון האשראי לגבי חוב לא סחיר מבוצעת במערכת האשראי בחטיבת ההשקעות באמצעות מודל דירוג שהינו מודל מונחה מומחה המבוסס על פלטפורמה ומתודולוגיה דומה לזאת הנמצאת בשימוש חברות הדירוג. המודל אושר על ידי דירקטוריון החברה ועל ידי רשות שוק ההון והוא מתוקף תקופתית על ידי אגף ניהול סיכונים.

בנוסף, מחושבת החשיפה ללווים גדולים וקבוצות לווים, התפלגות נכסי חוב לפי דירוגים והחשיפה לסיכון ריכוזיות ענפית וגיאוגרפית.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני אשראי (המשך)

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא סחיר בתיקים האמורים והערכת והצגת התפתחות ההפסד הצפוי (EL) וההפסד הלא-צפוי (UL) בגין סיכוני האשראי בנכסי ההשקעה. ברמת עסקה פרטנית- מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

קיימת הפרדה בחטיבת ההשקעות בין יחידת ניהול האשראי הלא סחיר אשר נוטלת את הסיכון ובין יחידה עצמאית המנהלת בקרה על הפעילות. דיווח מפורט על החשיפות לסיכוני אשראי מוצג לוועדות ההשקעה, ההנהלה והדירקטוריון. מתנהלים תהליכי מעקב אחר יכולת הפירעון של לווים ואיכות הבטוחות במסגרת נהלי עבודה למתן אשראי שאושרו בדירקטוריון. לגבי אשראי סחיר, מתנהל מעקב אחר יכולת הפירעון ואחר חובות בעייתיים. לגבי אשראי לא סחיר, מערך אשראי לא סחיר עוקב אחר יכולת הפירעון, איכות הבטוחות וחובות בעייתיים.

לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני אשראי ראה סעיף ו' להלן.

האטה כלכלית בישראל

למצב המשק הישראלי השפעה מהותית על החברה. האטה כלכלית עשויה להקטין את חיסכון העמיתים בקופות שבניהול החברה, הן כתוצאה מהקטנת ההפקדות והן מגידול בפדיונות שינבעו מעליה בשיעור האבטלה וירידה בשכר. כמו כן, כתוצאה מהאטה עלול לגדול הסיכון שבחשיפה להשקעות. בקבוצה אגף כלכלה ומחקר המפרסם סקירות כלכליות שבועיות וחדשיות על מצב המשק המקומי והבינ"ל וכן מבצע מעקב אחר אינדיקטורים כלכליים מרכזיים מתוך מטרה להתריע על התפתחויות כלכליות שליליות בארץ ובעולם.

שינויים רגולטורים

החברה חשופה לשינויים ברגולציה הנוגעים לתחומי פעילותה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר כלל החוזרים, טיטות, ניירות עמדה והכרעות עקרוניות של הממונה וכן מבוצע ניתוח של השלכות השינויים על פעילות החברה והסיכונים אליהם חשופה החברה.

ניוד החיסכון הפנסיוני, כניסת הבנקים ליעוץ בתחום החיסכון ארוך הטווח וביטולים

התקנות בעניין ניוד החיסכון הפנסיוני, אשר נועדו לאפשר לצרכן לנייד את החיסכון הפנסיוני בכל עת בין הגופים המנהלים ולהגביר את התחרות בין הגופים הני"ל מגדילות את חשיפת הקבוצה לגידול בשיעור ביטולים. להתממשות סיכון זה עלולה להיות השלכה על פעילות החברה ותוצאותיה וכן על הערך הגלום שלה.

למודל דירוג קופות הגמל של הבנקים עשויה להיות השפעה מהותית על עסקי החברה. על כן בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר דירוג הקופות בבנקים השונים.

החברה חשופה לרמת תחרות גבוהה הן מצד קופות גמל וקרנות פנסיה מתחרות והן ממוצרי חסכון ארוך טווח אחרים דוגמת פוליסות חסכון ביטוח חיים. העליה בתחרות מושפעת גם מהשינויים ברגולציה. בחברה מתבצע מעקב שוטף אחר רמות המחירים בשוק וכן מתבצעות פעולות לשימור לקוחות קיימים וגיוס לקוחות חדשים.

סיכוני נזילות

קיים סיכון הנובע מאי וודאות לגבי המועד בו תידרש החברה המנהלת לשלם או לנייד צבירות ביחס להיקף הנכסים הסחירים והמזומנים אשר יהיו זמינים לכך באותה עת. בנוסף, היעדר נזילות בשווקים עלול לגרום לקשיים במימוש נכסים ו/או בהקטנת חשיפות. קיימות מגבלות השקעה על שיעור הנכסים הלא נזילים וכמו כן נבחנת תקופתית ההשפעה של תרחישי משבר על מצב הנזילות. לפירוט בדבר החשיפה לסיכוני נזילות ראה סעיף ה' להלן.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכונים תפעוליים

הסיכונים התפעוליים העיקריים בחברה מנוהלים על-ידי המנהלים האחראים על הפעילויות השונות, בתמיכה מקצועית של אגף ניהול סיכונים. מלבד זאת, חלק מהסיכונים התפעוליים מנוהלים על-ידי היועצת המשפטית הממונה על האכיפה והציות, אחראי אבטחת מידע ואחראי היערכות לשעת משבר. בנוסף, מבקר הפנים משלב בתוכנית הביקורת נושאים שהוערכו בסקרי סיכונים כנושאים המחייבים בקרה מקיפה.

רצונה של החברה למנוע סיכונים תפעוליים ובהתאם פועלת ליישום בקרות למזעור החשיפה לסיכונים אלה, תוך התחשבות בשיקולי מהותיות וכדאיות.

בחברה התבצעה הערכה עצמאית ובלתי תלויה של סיכונים תפעוליים, תוך שימת דגש מיוחד על סיכוני מעילות והונאות, סיכוני טכנולוגיות מידע וסייבר וסיכוני המשכיות עסקית.

מסגרת ניהול הסיכון התפעולי מבוססת, בין היתר, על סטנדרטים גבוהים של יושרה ואתיקה, מחויבות לממשל ארגוני יעיל, כולל בין היתר הפרדת תפקידים, מניעת ניגודי עניינים, הגדרת סמכויות ואחריות והגדרת נהלי עבודה לתהליכים השונים.

על מנת להעמיק את המודעות לציות ולתהליכי בקרה נוספים, גיבשה ואימצה החברה קוד אתי, המהווה מצפן לעבודה השוטפת, ונועד להנחות ולכוון את התנהגות העובד במצבים של דילמות ושאלות לגבי ההתנהגות הראויה והנכונה מבחינה ערכית ומקצועית.

מעבר לפעילויות בקרה שוטפות בתהליכי העבודה, פועלת בחברה יחידת בקרה ייעודית, אשר בודקת עמידת הגורמים השונים בנהלים, במגבלות שהוגדרו ובהוראות הדין ומסייעות למנהלי הפעילויות למלא אחריותם בהקשר לסיכונים תפעוליים. קיימות גם בקרות ממוכנות במערכות תפעוליות שמטרתן להגביל חשיפה לסיכון תפעולי.

סיכוני מעילות והונאות

אופי הפעילות, המבנה הארגוני ומדרג הסמכויות המייחדים את החברה וכן היקף הכספים המנוהלים על ידה, חושפים אותה גם לאפשרות של הונאות ומעילות מצד גורמים בתוך החברה וגורמים מחוץ לחברה. בנושא ניהול סיכוני מעילות והונאות פועלת החברה בהתאם להוראות חוזר הממונה בעניין הונאות ומעילות ובהתאם למדיניות, אשר אושרה על ידי הדירקטוריון וכוללת מסגרת עבודה שיטתית למניעה, איתור, דיווח ותגובה מצמצמת נזקים לאירועי מעילות והונאות. עיקרי המדיניות באים לידי ביטוי בנהלי העבודה של החברה, בתהליכי העבודה בפועל ובקוד האתי, שמטרתו להנחות את עובדי החברה בנושאי התנהגות, משמעת ואתיקה בעבודה.

סיכוני סייבר ואבטחת מידע

בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 4-9-2010, "ניהול טכנולוגיות מידע בגופים מוסדיים", בוצע בסוף שנת 2016 סקר להערכת ההשפעה הפוטנציאלית של סיכוני טכנולוגיות המידע על תהליכי הליבה בחברה. כפועל יוצא מהסקר גובשה תכנית פעולה לגבי הצעדים למזעור הסיכונים. הסקר הוצג לוועדת ניהול סיכונים ולדירקטוריון בתחילת שנת 2017.

החברה חשופה בפעילותה לסיכון סייבר אשר עלול לנבוע משימוש לא מורשה בזהות, הפרעה לפעילות על ידי פגיעה בפעילות הרשת או השבתת שירותים, פגיעה במערכות, גניבה של נכסים דיגיטליים, החדרה של קודים או תוכנות זדוניות, חדירה למערכת או חשיפת מידע. תפיסת ההגנה של הראל בניהול סיכוני סייבר ואבטחת מידע בנויה על 3 שכבות: שכבת הגנה טכנולוגית, שכבת טיפול באירועים ושכבת רגולציה, ארגון ושיטות. בנוסף להיערכות תפעולית, החברה רכשה כיסוי ביטוחי כנגד פשעי מחשב, בכללם אירועי סייבר.

ב-31 באוגוסט 2016 פורסם חוזר בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים". החוזר מגדיר עקרונות לניהול סיכוני סייבר בגוף מוסדי ומחייב לנהל סיכונים אלו. ההוראה מתייחסת, בין היתר, לנושאים הבאים: ממשל תאגידי- תפקידים ותחומי אחריות, הערכת סיכונים, הגנת סייבר, ניטור ובקרה, אבטחת מערכות, תקשורת ותפעול, ניהול משתמשים והרשאות, מיקור חוץ, שירותי מחשב בענן, אבטחה פיזית וסיביתית, אבטחת ערוצי קשר עם לקוחות וגורמים חיצוניים.

בהתייחס לסיכוני אבטחת מידע וסייבר, ובהתאמה לחוזר בנושא "ניהול סיכוני סייבר בגופים מוסדיים", הדירקטוריונים של הגופים המוסדיים בקבוצה אימצו ואישרו מדיניות בנושא ניהול סיכוני סייבר. סקר סיכונים מקיף על חשיפות החברה לסיכוני סייבר הוצג לוועדת ניהול סיכונים ולדירקטוריון בתחילת שנת 2017.

החברה מייחסת חשיבות רבה לנושא ניהול סיכוני סייבר ומצויה בתהליך שוטף של ביצוע סקרי סיכונים, הערכת סיכונים ומבדקי חדירה. בנוסף, מתקיימות פגישות תקופתיות של ועדת היגוי לניהול סיכוני סייבר.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ב. תיאור הליכי ושיטות ניהול הסיכונים (המשך)

סיכוני המשכיות עסקית

היערכות החברה להמשך פעילות בעת משבר (DRP) והמשכיות עסקית מתבצעת בשני משוורים: הערכות לנפילת מערכות המחשוב והערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים ברמת-גן.

מערכות המחשוב נמצאות באתר חיצוני ומערכות חלופיות נמצאות באתר נפרד. במקרה של נפילה של מערכות המחשוב תוכל הקבוצה תוך זמן קצר יחסית לחדש את כל שירותי המחשוב הקריטיים דרך המערכות החלופיות באמצעות קווי תקשורת מאובטחים חלופיים.

בהתייחס להערכות לאירוע קטסטרופה במשרדים הראשיים ברמת-גן, הגופים המוסדיים בקבוצה נערכים להתארגנות של עובדים באתרים אחרים של הקבוצה, לגיבוי וביצוע עבודה במשמרות. כל תת-יחידה תיערך להתרחשות אירוע כאמור באמצעות תהליכי גיבוי לוגיסטי וכתיבת נהלי יחידה להסדרת ההתנהלות עם קרות אירוע כאמור.

בחברה קיים ספר נהלים המסדיר אופן ההתנהלות עם קרות כל אחד מן האירועים הנ"ל. בנוסף, מתבצעים תרגולים במסגרת הקבוצה לאירוע משבית (קטסטרופלי), בו מתורגלים תהליכים לוגיסטיים נבחרים ומופעלות תוכנות ומערכות מרכזיות מהאתר החלופי.

תקדימים משפטיים מהותיים ותובענות ייצוגיות

הקבוצה חשופה להחלטות שיפוטיות מהוות תקדים משפטי מחייב ביחס לפעילות החברה ולגרום לעלויות לא צפויות.

לתובענות ייצוגיות ולתביעות משפטיות מהותיות אחרות כנגד החברה, עלולה להיות השפעה מהותית על עסקיה. הליכים כאמור יכול שינבעו גם מפעולות של צדדים שלישיים (כגון סוכנים), מבלי שלחברה תהיה יכולת חזרה מעשית לאותם צדדים שלישיים.

היועץ המשפטי של החברה אחראי לניהול הסיכון המשפטי, מסתייע במידת הצורך ביועץ משפטי חיצוני ומעניק תמיכה ומענה לכלל ההיבטים המשפטיים של פעילות החברה. במסגרת זו, ניהולו השוטף של הסיכון המשפטי מתבטא בעיקר במתן ייעוץ משפטי שוטף לאורגנים המוסמכים בחברה בנושאים השונים הכרוכים בפעילות החברה, בהכנת מסמכי התקשרות, בניהול הידע המשפטי בחברה, ובכלל זה עדכון הגורמים הרלבנטיים בשינוי הוראות דין ורגולציה לסוגיהם, אשר יש להם השלכה על עבודת החברה, בהתאמת מערך ההסכמים והנהלים לשינויים אלה ובעדכונים שוטפים של מערכות ההסכמים והמסמכים שבשימוש החברה, ובריכוז התביעות הייצוגיות נגד החברה והפיקוח על הגורמים המקצועיים המטפלים בהן מטעם החברה.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה, המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. בינואר 2012 החברה אימצה תכנית אכיפה, במסגרת יישום הוראות חוק הגברת האכיפה בשוק ההון, המתקן את חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א - 1981 וחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ופיקוחו על ביצועה.

סיכון ציות

פעילויות מהותיות בחברה כפופות להוראות רגולטוריות שונות. אי עמידה בדרישות רגולטוריות עלולה לגרום סנקציות ועיצומים כספיים כלפי החברה ועשויה להוות בסיס לתביעות נגדה. החברה חותרת לעמידה בכל הדרישות הרגולטוריות המוטלות עליה, מתוך שאיפה שלא להיחשף לסיכונים ציות.

על מנת לקיים את אחריות החברה למלא אחר דרישות החוק, פועלת בחברה ממונה על ציות ואכיפה המסייעת לעובדי החברה לקיים את אחריותם לציית להוראות הרלבנטיות להם. החברה אימצה תכנית אכיפה ומינתה את הגורמים שיהיו אחראים על יישומה ופיקוחו על ביצועה.

סיכון מוניטין

המוניטין של החברה הינו אחד הנכסים היקרים ביותר שלה והגנתו הינה חיונית לפעילות החברה. בשל כך, החברה עושה כל מאמץ לשמר את המוניטין החיובי הקיים. ניהול סיכון המוניטין מסתמך על תרבות אתית חזקה שבה מופעל שיקול דעת בסביבה מובנית ומודעת סיכונים. הערכת סיכון המוניטין מהווה שיקול עיקרי בהערכת כל פעילות עסקית, התקשרות ושיתוף פעולה. כל יחידה עסקית אחראית לביצוע הפעולות הנדרשות על מנת להבטיח מזעור החשיפה לסיכון המוניטין בממשקי עבודה אל מול שותפים עסקיים וצדדים שלישיים.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ג. דרישות חוקיות

- המסגרות הרגולטוריות קובעות הסדרים שונים ומציבות דרישות רבות ביחס לסיכונים הייחודיים להם חשופים גופים מוסדיים וגופים שעיסוקם בשוק ההון והפיננסים. ניהול הסיכונים בחברה מונחה על ידי הסדרי חקיקה רבים אשר פורסמו במהלך השנים האחרונות, הכוללים דרישות שונות, שהעיקריות בהן:
- דרישה למינוי מנהל סיכונים.
 - דרישות, מתוקף החוזר המאוחד פרק 10 - ניהול סיכונים, המתייחסות לתפקידי מנהל הסיכונים ומארגן היחסים שלו עם בעלי תפקידים אחרים.
 - דרישה לקביעת מדיניות חשיפה לסיכונים, תקרות חשיפה, נהלים וכלים למדידה ולבקרת הסיכונים.
 - דרישות, מתוקף החוזר המאוחד פרק 4 - ניהול נכסי השקעה, המתייחס לניהול סיכוני אשראי.
 - הוראות לעניין טיפול בקטגוריות ספציפיות של סיכונים תפעוליים: מעילות והונאות, סייבר, ניהול המשכיות עסקית, סיכוני טכנולוגיות מידע, סיכוני ציות ובקרה על דיווח כספי (SOX).
- החברה מיישמת את דרישות החוקים והחוזרים.

ד. סיכוני שוק

(1) סיכון שוק הוא הסיכון שהשווי ההוגן או תזרימי המזומנים העתידיים של נכסים פיננסיים ושל התחייבויות פיננסיות ישתנו כתוצאה משינויים במחירי שוק. סיכוני שוק כוללים, בין היתר, סיכונים הנובעים משינויים בשערי הריבית, בשערי מניות, במדד מחירים לצרכן ובמטבע חוץ.

(2) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי במשתנים אלה על הרווח לשנה ועל הרווח הכולל (הון עצמי). ניתוח הרגישות הינו ביחס לנכסים הפיננסיים ולהתחייבויות הפיננסיות בגין משתנה הסיכון הרלבנטי נכון לכל מועד דיווח, ובהנחה שכל שאר המשתנים האחרים קבועים. כך, למשל, השינוי בריבית הינו בהנחה, שכל הפרמטרים האחרים לא השתנו. כמו כן, הונח שהשינויים האמורים אינם משקפים ירידת ערך פרמנטית של נכסים המוצגים בעלות מופחתת או של נכסים זמינים למכירה ולפיכך, בנייתוח הרגישות לעיל, לא נכללו בגין נכסים אלו הפסדים מירידת ערך. ניתוח הרגישות, מביא לידי ביטוי השפעות ישירות בלבד ללא השפעות משניות. יצוין גם כי הרגישויות אינן ליניאריות, כך ששינויים גדולים או קטנים יותר ביחס לשינויים שמתוארים להלן אינם בהכרח אקסטרפולציה פשוטה של השפעת אותם שינויים.

ליום 31 בדצמבר, 2017

שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)		
+1%	-1%	+1%	-1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
42	(42)	-	-	רווח
42	(42)	308	(289)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)

ליום 31 בדצמבר, 2016

שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)		
+1%	-1%	+1%	-1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
40	(40)	-	-	רווח
40	(40)	217	(204)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)

ליום 31 בדצמבר, 2015

שיעור השינוי במדד המחירים לצרכן		שיעורי הריבית (א)		
+1%	-1%	+1%	-1%	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
43	(43)	1	(1)	רווח
43	(43)	207	(196)	רווח כולל (הון עצמי) (ב)

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

(2) מבחני רגישות הנוגעים לסיכוני שוק (המשך)

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים עם ריבית משתנה החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוחי הרגישות ביחס לרווח הכולל מביאים לידי ביטוי גם את ההשפעה על הרווח (הפסד) לשנה.

(ג) ניתוחי הרגישות מבוססים על הערך בספרים ולא על שווי כלכלי.

(3) פירוט הנכסים וההתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה:

ליום 31 בדצמבר 2017			
לא צמוד	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	פריטים לא פיננסיים ואחרים	סך הכל
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
-	471	-	471
1,355	-	-	1,355
1,355	471	-	1,826
4,706	4,995	-	9,701
4,580	-	-	4,580
10,641	5,466	-	16,107
-	-	11,420	11,420
-	-	23	23
4,664	-	-	4,664
4,664	-	23	4,687
4,664	-	11,443	16,107
5,977	5,466	(11,443)	-

נכסים:

נכסי מיסים שוטפים

חייבים ויתרות חובה

השקעות פיננסיות:

נכסי חוב סחירים

מזומנים ושווי מזומנים

סך הכל נכסים

סך כל הון

התחייבויות:

התחייבויות מסים נדחים

זכאים ויתרות זכות

סך הכל התחייבויות

סך הכל הון והתחייבויות

סך הכל חשיפה

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

ד. סיכוני שוק (המשך)

(3) פירוט הנכסים וההתחייבויות של החברה בחלוקה לבסיסי הצמדה (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2016			
סך הכל	פריטים לא פיננסיים ואחרים	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
52	52	-	-
91	-	91	-
1,260	-	-	1,260
1,403	52	91	1,260
נכסים:			
			נכסי מיסים נדחים
			נכסי מיסים שוטפים
			חייבים ויתרות חובה
השקעות פיננסיות:			
			נכסי חוב סחירים
			מזומנים ושווי מזומנים
14,717	52	6,305	8,360
סך הכל נכסים			
11,320	11,320	-	-
סך כל הון			
התחייבויות:			
			זכאים ויתרות זכות
14,717	11,320	-	3,397
סך הכל הון והתחייבויות			
-	(11,268)	6,305	4,963
סך הכל חשיפה			

ה. סיכוני נזילות

סיכון נזילות הינו הסיכון שהחברה תידרש לממש את נכסיה במחיר נחות על מנת לעמוד בהתחייבויותיה. צורך אפשרי לגיוס מקורות באופן בלתי צפוי ובזמן קצר עשוי לחייב מימוש נכסים משמעותי באופן מהיר ומכירתם במחירים שלא בהכרח ישקפו את שווי השוק שלהם. מתוך יתרת הנכסים של החברה, סך של כ- 14,281 אלפי ש"ח הינם מזומנים ושווי מזומנים ונכסים סחירים הניתנים למימוש מיידי. על פי תקנות דרכי ההשקעה על החברה להחזיק בנכסים נזילים בסכום שלא יפחת מ-50% מההון הנדרש.

ו. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא סיכון להפסד כספי שיגרם לחברה באם לקוח או צד שכנגד למכשיר פיננסי לא יעמוד בהתחייבויותיו החוזיות, והוא נובע בעיקר מחובות של חייבים אחרים וכן מהשקעות בניירות ערך.

מזומנים ושווי מזומנים

החברה מחזיקה במזומנים בבנקים המדורגים AA- עד AA+ בהתבסס על הדירוג של חברות מעלות ומדרוג.

חייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול

הכנסות החברה נובעות מזכאות לקבל דמי ניהול מקופות שבניהולה ועל-כן לחברה חשיפה שולית בגין סיכון אשראי הנובעת מחייבים - הכנסות לקבל מדמי ניהול.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכוני אשראי (המשך)

השקעות פיננסיות

החברה מגבילה את החשיפה לסיכון אשראי על ידי השקעה בעיקר באגרות חוב ממשלתיות סחירות ובאגרות חוב קונצרניות סחירות בדרוג גבוה. נכון ליום 31 בדצמבר 2017, ההנהלה אינה צופה שהצדדים שכנגד לא יעמדו בהחייבויותיהם.

1. חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם:

ליום 31 בדצמבר		
2016	2017	
סחירים	סחירים	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
8,930	9,701	בארץ

נכסי חוב סחירים מסווגים לקטגוריית זמינים למכירה ומוצגים בשווי הוגן. ראה גם ביאור פירוט הנכסים בחלוקה לדירוגים להלן.

2. פירוט נכסים בחלוקה לדירוגים:

(א) נכסי חוב

דירוג מקומי (*)				
ליום 31 בדצמבר				
2016	2017			
AA ומעלה	BBB עד A	סך הכל	AA ומעלה	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
6,860	-	7,321	7,321	נכסי חוב סחירים:
2,070	137	2,380	2,243	אגרות חוב ממשלתיות
8,930	137	9,701	9,564	אגרות חוב קונצרניות
				סך הכל נכסי חוב סחירים בארץ

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(ב) סיכוני אשראי בגין נכסים אחרים (בארץ)

דירוג מקומי (*)						
ליום 31 בדצמבר 2016			ליום 31 בדצמבר 2017			
סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה	סך הכל	לא מדורג	AA ומעלה	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,260	1,260	-	1,355	1,355	-	חייבים ויתרות חובה
52	52	-	-	-	-	נכסי מסים נדחים
4,384	-	4,384	4,580	-	4,580	מזומנים ושווי מזומנים

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה. נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

ביאור 17 - ניהול סיכונים (המשך)

1. סיכוני אשראי (המשך)

3. פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב פיננסיים סחירים:

ליום 31 בדצמבר				
2016		2017		
ליום 31 בדצמבר 2016		ליום 31 בדצמבר 2017		
סיכון אשראי מאזני		סיכון אשראי מאזני		
סכום	%	סכום	%	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	
320	3.58	700	7.2	ענף משק
513	5.74	553	5.7	בינוני ונדל"ן
-	-	492	5.1	חשמל ומים
834	9.3	498	5.1	תקשורת ושרותי מחשב
403	4.5	137	1.4	בנקים
2,070	23.2	2,380	24.5	שירותים עסקיים אחרים
6,860	76.8	7,321	75.5	אג"ח מדינה
8,930	100.0	9,701	100.0	סך הכל

2. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירוועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הונניים (נדל"ן, מניות וכד').

ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. התחייבויות תלויות

(1) קיימת חשיפה כללית, אשר לא ניתן להעריכה ו/או לכמתה, הנובעת, בין היתר, ממורכבותם של השירותים הניתנים על ידי החברה לעמיתיה. מורכבות הסדרים אלו צופנת בחובה, בין היתר, פוטנציאל לטענות, פרשנויות ואחרות, עקב פערי מידע בין החברה לבין עמיתי קופות הגמל, הנוגעות לשורה ארוכה של תנאים מסחריים ורגולטוריים. לא ניתן לצפות מראש את סוגי הטענות שיועלו בתחום זה ואת החשיפה הנובעת מטענות אלו ואחרות בקשר עם מוצרים פנסיוניים ארוכי טווח המועלות, בין היתר, באמצעות המנגנון הדיוני הקבוע בחוק תובענות ייצוגיות. פרשנות חדשה לאמור במוצרים פנסיוניים ארוכי טווח עלולה לעיתים להשפיע על הרווחיות העתידית של החברה בגין המוצרים הקיימים, זאת בנוסף לחשיפה הגלומה בדרישות לפיצוי ללקוחות בגין פעילות העבר. כמו כן, קיימת חשיפה בשל שינויים רגולטוריים והנחיות של הממונה, בחוזרים שהינם בתוקף ובטיוטות חוזרים שעדיין מתקיימים דיונים לגביהם, וכן ב"עמדות ממונה" ו"הכרעות עקרוניות" בנושאים שונים שחלקם בעלי השלכות תפעוליות ומשפטיות נרחבות. חשיפה זו מוגברת בתחומי החסכון הפנסיוני בו פועלת החברה. בתחום זה התקשרויות עם העמיתים הינן לאורך שנים רבות במהלכן עשויים להתרחש שינויים במדיניות, ברגולציה ובמגמות הדין, לרבות בפסיקת בתי המשפט. זכויות אלו מנוהלות באמצעות מערכות מיכוניות מורכבות, אשר לאור השינויים כאמור, יש צורך להתאימן באופן שוטף. כל אלו יוצרים חשיפה תפעולית ומיכונית מוגברת בתחומים אלו.

ביאור 18 - התחייבויות תלויות והתקשרויות (המשך)

א. התחייבויות תלויות (המשך)

(2) ביום 18 באוקטובר 2016 התקבלה בחברה תובענה ובקשה להכיר בה כתובענה ייצוגית שהוגשה לבית הדין האזורי לעבודה בירושלים נגד החברה. עניינה של התובענה בטענה, כי קחצ"ק גובה, כביכול, מהעמיתים בקרן, הוצאות ניהול השקעות אשר גבייתן מותרת על פי דין, ללא הסכמה חוזית בתקנון הקרן המתירה לה לגבות. בכך, פועלת קחצ"ק לטענת התובע, בניגוד להוראות הדין ולחובות הנאמנות המיוחדת החלה עליה.

ביום 9 בנובמבר 2017 הוגשה תגובה (התנגדות) מטעם החברה. ביום 11 בינואר 2018 התקיים דיון קדם משפט במסגרתו ניתנה החלטה לאחד את הדיון עם בקשות נוספות לאישור תובענה ייצוגית תלויות ועומדות שעניינן הוצאות ישירות בקופות גמל וקרן השתלמות. דיוני הוכחות קבועים לימים 12 ביוני, 2018 ו- 15 ביולי, 2018. ביום 12 בפברואר, 2018 ניתנה החלטה במסגרתה נקבע, בין השאר, כי תתבצע פנייה לרשות שוק ההון לקבלת עמדתה.

בהתאם להערכת יועציה המשפטיים של החברה, חרף הקושי להעריך את סיכויי התיק דנו, ככל שהעובדות והנסיבות שנמסרו להם על ידי החברה יוכחו בבית המשפט, טענות ההגנה בעלות סיכוי ממשי, כדי להדוף את בקשת האישור והערכתם כי הסיכויים להדיפת בקשת האישור גבוהים מהסיכויים שתתקבל.

(3) חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופות, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופות. קיימת אי וודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחויבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופות האופייניים לסקטור קופות הגמל (כגון: הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת החברה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים.

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת החברה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

(4) משיכות והעברות - במסגרת הנחיות הממונה, החברה המנהלת נדרשת לבצע משיכות והעברות תוך פרקי זמן קצרים כפי שנקבע בתקנות. אי עמידה במועדים כאמור שעלולה לנבוע בתקופות מסוימות מאירועים שלחברה אין שליטה עליהם חושפת את החברה להתחייבות פיננסית בגין פערי תשואה עד למועד העברת הכספים בפועל לחשבון העמית.

ב. התקשרויות

(1) עד ליום 5 באוקטובר 2016 לחברה הסכם עם חברת הראל גמל והשתלמות בע"מ (חברה אחות) (להלן - "הראל גמל") בדבר קבלת שרותי תפעול וניהול לחברה. עם מיזוגה של הראל גמל לתוך חברת הראל פנסיה וגמל בע"מ (להלן - "הראל פנסיה וגמל") ביום 5 אוקטובר 2016, קיבלה על עצמה הראל פנסיה וגמל את כל ההתחייבויות של החברה לפי הסכם זה.

שרותים אלו כוללים בין היתר, שירותי מחשב, ניהול סיכונים ואקטואריה ניהול השקעות וביטוח דירקטורים. מטרתו של ההסכם הינה ליצור שיטת חיוב עבור שרותים שונים אותן מקבלת החברה מחברת הראל פנסיה וגמל, תוך שהיא מנצלת את היתרון לגודל של חברת הראל פנסיה וגמל ובכך חוסכת בעלויות התפעול והניהול.

בהתאם להוראת הסכם זה, משלמת החברה דמי תפעול וניהול בשיעור של 95% מדמי הניהול נטו שמקבלת החברה מקרן השתלמות שבניהולה.

(2) החברה התקשרה בהסכם ניהול ויעוץ עם הראל השקעות, מטרת ההסכם לעגן את הפעולות שמבצעת הראל השקעות עבור החברה, במסגרת תפקידה של הראל השקעות כחברה השולטת, בעקיפין, בחברה ובגופים מוסדיים נוספים בקבוצת הראל ביטוח ופיננסים וכחברה המכווינה את פעילותם של הגופים המוסדיים שבשליטתה, מקדמת את עסקיהם, מסייעת בהרחבת חוג לקוחותיהם, פועלת להרחבת עסקיהם ומתקשרת בשמם בעסקאות שונות.

בהתאם להסכם זה הראל השקעות תעניק לחברה שירותי ניהול ויעוץ בכל הקשור לפעילותה השוטפת של החברה.

בתמורה למתן שירותי הניהול, תהיה הראל השקעות זכאית לדמי ניהול בשיעור של 3% מדמי הניהול השנתיים שיתקבלו אצל החברה מקופת הגמל שבניהולה.

תקופת ההסכם היא מיום 1 בינואר 2009 והינה לתקופה בלתי מוגבלת בכפוף לאפשרות ביטולו, בתום כל שנה קלנדרית, על ידי כל אחד מהצדדים, בהודעה שתימסר 60 יום לפני תום השנה הקלנדרית.

ביאור 19 - אירועים לאחר מועד הדיווח

החל מיום 31 בדצמבר 2017, הסתיימה וטרם הוסדרה הוראת השעה בקשר לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות), לפיהן ניתן לזקוף הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות בשיעור שלא עולה על 0.25% משווי נכסי העמיתים. למיטב ידיעת החברה, הנושא נמצא בהליכי תקינה ומטופל על ידי הממונה, כאשר בכוונת הממונה להביא לאישור ועדת הכספים תקנות בנוסח דומה לנוסח שהיה קיים טרם סיומה של הוראת השעה, אשר תהיה לו תחולה רטרואקטיבית מיום 1 בינואר 2018. בשלב זה לא ניתן להעריך את ההשלכות של היעדר אישור התקנות כאמור מיום 1 בינואר 2018 על תוצאות הרבעון הראשון לשנת 2018.

קרן החיסכון לצבא הקבע-

קרן השתלמות

בניהול

קרן החיסכון לצבא הקבע

חברה לניהול קופות גמל בע"מ

**סקירת הנהלה
לשנה שהסתיימה ביום
31 בדצמבר 2017**

תוכן עניינים

3	מאפיינים כלליים של קופת הגמל	1
3	א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה	
3	ב. מועד הקמת קופת הגמל	
3	ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם	
3	ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות	
4	ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן	
4	ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו	
4	2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל	
4	א. יחס נזילות	
4	ב. משך חיים ממוצע של החיסכון	
4	ג. שינוי במספר העמיתים	
5	3. מידע אודות דמי ניהול	
5	א. שיעור דמי הניהול	
6	ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה*	
7	4. ניתוח מדיניות השקעה	
7	א. מדיניות ההשקעה	
7	ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת	
9	5. ניהול סיכונים	
9	א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת	
9	ב. סיכוני נזילות	
10	ג. סיכוני שוק	
14	ד. סיכוני אשראי	
19	ה. סיכונים גיאוגרפיים	
22	ו. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה	
22	ז. גורמי סיכון על פי טיבם	
23	6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו	
23	7. בקורות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי	

1. מאפיינים כלליים של קופת הגמל

א. תיאור כללי של קופת הגמל ושל החברה המנהלת אותה

קופת הגמל:

- שם קופת הגמל: קרן החיסכון לצבא הקבע (להלן "הקופה" או "הקרן").
- סוג קופת הגמל: קרן השתלמות.
- קוד הקופה: 511033060-00000000000438-0000-000
- סוג העמיתים: עצמאיים ושכירים המפקידים כספי השתלמות.

הקופה מנוהלת בנאמנות בידי חברה מנהלת שהינה משקיע מוסדי. הקופה נועדה לחיסכון לטווח בינוני וקצר. פעילות הקופה כפופה לרישוי המתקבל מרשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לדינים הרלוונטיים החלים על פעילותה המפוקחת על ידי הממונה על רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן- "הממונה על שוק ההון, או "הממונה").

החברה המנהלת:

- שם החברה המנהלת: קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ בע"מ (להלן - "החברה המנהלת" או "החברה").
- החברה המנהלת הינה חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ, בהיותה מוחזקת ב-100% בידי הראל חברה לביטוח בע"מ, חברה בבעלות מלאה של הראל השקעות.
- בשנת הדיווח לא חלו שינויים במבנה האחזקות של החברה המנהלת. לפרוט מבנה האחזקות של החברה המנהלת, ראה סעיף 1.1.2 בדוח תאור עסקי החברה של החברה המנהלת.

ב. מועד הקמת קופת הגמל

הקופה הוקמה בשנת 1984.

בחודש מרס 2009 הפכה הקופה לקופה מסלולית עקב הוספת שני מסלולי השקעה, מסלול אג"ח ללא מניות אשר החל לפעול בחודש מרס 2009 ומסלול מניות אשר החל לפעול בחודש אפריל 2009.

ג. רשימת מסלולי השקעה, הקודים שלהם ומועד תחילת פעילותם

להלן מספרי המסלולים הכלולים באישור:

שם המסלול	קוד המסלול	מועד תחילת פעילות
מסלול כללי	511033060-00000000000438-0438-000	1984
מסלול אג"ח ללא מניות	511033060-00000000000438-1410-000	2009
מסלול מניות	511033060-00000000000438-1411-000	2009

ד. שינויים מהותיים בשנת הדיווח הנובעים ממיזוגים, מכירות או רכישות

אין שינוי.

ה. שיעורי ההפרשות המרביים שרשאית קופת הגמל לקבל ומטרתן

בקרן השתלמות לעובדים - בשיעורים מהמשכורת, (כהגדרתה בסעיף 3 לפקודה):
הפרשות מעביד : עד 7.5%.

הפרשות עובד : עד 2.5%.

ובלבד שהשיעורים לא יעלו על השיעורים הנקובים בהסכם הקיבוצי כמשמעותו בחוק הסכמים קיבוציים תשי"ז - 1957, והפרשות העובד לא יפחתו משליש מהפרשות המעביד.

בקרן השתלמות לעצמאים - הפקדות עצמאי עד לתקרה שנתית של 7% מהכנסתו הקובעת, מזה יותר ניכוי בגין הפקדות בשיעור של עד 4.5% מהכנסתו הקובעת.

ו. שינוי מסמכי יסוד במהלך תקופת הדוח ועד ליום פרסומו

אין שינוי.

2. ניתוח זכויות עמיתי קופת הגמל**א. יחס נזילות**

שיעור הסכומים שהעמיתים בקופת הגמל רשאים למשוך ממנה מתוך כלל נכסי קופת הגמל, לתאריך הדוח:

2017	
%	
79.16	מסלול כללי
90.41	מסלול אג"ח ללא מניות
76.54	מסלול מניות

ב. משך חיים ממוצע של החיסכון

משך החיים הממוצע של זכויות העמיתים, עבור אותם עמיתים שחשכוונותיהם טרם הבשילו:

2017	
שנים	
1.82	מסלול כללי
1.72	מסלול אג"ח ללא מניות
1.91	מסלול מניות

ג. שינוי במספר העמיתים

המידע על מספר העמיתים בקרן חסוי.

ד. ניתוח זכויות העמיתים בקרן

2016		2017		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
2,438,537	-	2,592,962	-	חשבונות פעילים
2,327,563	-	2,657,116	-	חשבונות לא פעילים (*)
4,766,100	-	5,250,078	-	סה"כ
40,266	-	39,632	-	(*) מתוכם חשבונות לא פעילים ביתרה של עד 8,000 ש"ח

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

3. מידע אודות דמי ניהול

א. שיעור דמי הניהול

ליום 31 בדצמבר 2017				מסלול כללי
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	דמי ניהול מנכסים:
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
2,030,982	-	2,466,194	-	0%-0.5%
453,073	-	5,472	-	0.5%-1%
39,713	-	2,092	-	1%-1.5%
1,038	-	530	-	1.5%-2%

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 6,373 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

מסלול אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2017				דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים		
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח		
62,918	-	41,695	-	0%-0.5%
3,576	-	143	-	0.5%-1%
24	-	-	-	1%-1.5%

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 89 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

ליום 31 בדצמבר 2017				מסלול מניות	דמי ניהול מנכסים:
עמיתים לא פעילים		עמיתים פעילים			
סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*	סך נכסים, נטו	מספר חשבונות*		
באלפי ש"ח		באלפי ש"ח			
54,360	-	76,602	-		0%-0.5%
11,039	-	255	-		0.5%-1%
346	-	12	-		1%-1.5%
4	-	10	-		1.5%-2%

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

סך ההוצאות הישירות הנגבות מהעמיתים במסלול, נוסף לדמי הניהול, הינו 106 אלפי ש"ח. לפירוט הרכב ההוצאות, ראה ביאור 11 בדבר הוצאות ישירות בדוח הכספי.

ב. מידע אודות חמשת המעסיקים הגדולים בקופה*

לשנה שהסתיימה	ביום 31 בדצמבר	2017	
0.26			שיעור דמי ניהול מנכסים ממוצע עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באחוזים)
5,068,582			סך היקף נכסים מנוהל עבור חמשת המעסיקים הגדולים (באלפי ש"ח)
96.54			שיעור הנכסים המנוהלים עבור חמשת המעסיקים הגדולים מתוך סך הנכסים נטו (באחוזים)

* המידע על מספר חשבונות העמיתים בקרן חסוי.

4. ניתוח מדיניות השקעה

א. מדיניות ההשקעה

מידע בדבר מדיניות ההשקעה של מסלולי ההשקעה לשנת הדוח, פורט באתר האינטרנט של החברה המנהלת בכתובת:

<https://www.harel-group.co.il/about/harel-group/gemel-and-study-funds/Pages/investment-policy.aspx?isfromsearch=1#2016>

ב. ניתוח והסבר שינויים מהותיים בסעיפי ההשקעות לעומת שנה קודמת

להלן תמצית השינויים בשוק ההון והתייחסות חטיבת ההשקעות של החברה אליהם:

נושא	תיאור פעולות החברה
השינוי במדד המחירים לצרכן, התפתחויות האינפלציה והגורמים להשפעה על עליית המדד	לאחר 3 שנים של אינפלציה שנתית שלילית, בסוף שנת 2017 נרשמה אינפלציה חיובית מתונה של 0.3% (מדד ידוע נובמבר 2017), אך עדיין נמוכה מתחום יעד בנק ישראל. סעיף הדיור היה גם השנה התורם העיקרי לעלייה במחירים לצד עלייה במחירי הנפט. מנגד, הגורמים שהעיקריים שתמכו בירידה במחירים, היו המשך הייסוף בשקל (שהוזיל את מחירי היבוא, הרכבים ההלבשה וההנעלה והנסיעות לחו"ל), המשך התחרותיות הגבוהה (בעיקר בענפי התקשורת, המזון וטיסות-החסד) והמשך התערבות ממשלתית (כגון הוזלת מחירי המים). בסיכום שנת 2017 הציפיות לאינפלציה ירדו בטווח של מעל ל-10 שנים, אך עלו בטווחים שמתחת ל-10 שנים. חטיבת ההשקעות ניצלה את ציפיות האינפלציה הנמוכות להקטנת מרכיב צמודי המדד.
שער החליפין של השקל	במהלך שנת 2017 השקל השלים ייסוף של 4.2% מול סל המטבעות, וזאת לאחר ייסוף של 4.8% במהלך שנת 2016. במהלך השנה התחזק השקל בשיעור ניכר של 9.8% מול הדולר, ב-6.3% מול היין היפני וב-0.9% מול הפאונד הבריטי, אך נחלש ב-2.7% מול האירו. התחזקות השקל בשנת 2017 נתמכה מהמשך העודף הגבוה בחשבון השוטף במאזן התשלומים, גידול בהשקעות הזרות הישירות, וזאת למרות עליות הריבית בארה"ב והאצה ברכישות המט"ח של בנק ישראל בהשוואה לתקופה אשתקד. לאור ההערכה כי בטווח הקצר צפויה להימשך מגמת ההתרחבות בפערי הריביות בין השקל לדולר - הוגדלה החשיפה למט"ח נטו בתיקים, עם משקל עודף לדולר ע"פ המטבעות האחרים.
התפתחות שעורי ריבית	ריבית בנק ישראל נותרה על 0.1% גם במהלך שנת 2017 ולמעשה נותרה כך מאז שהופחתה בפברואר 2015. הנימוקים להותרת הריבית ללא שינוי היו האינפלציה - שנותרה נמוכה מתחום יעד בנק ישראל, חוזקו של השקל והפעילות הריאלית החיובית. בפרט, לאור סימני ההתייצבות שניכרים בשוק הדיור. בסיכום שנת 2017, נרשמה ירידה בעקום התשואות הממשלתי השקלי והצמוד לאורך כל אורכו. במהלך השנה שמרה חטיבת ההשקעות על מח"מ כולל קצר-בינוני, כאשר לנוכח הערכה להמשך מגמת העלאות ריבית בחו"ל, בעוד הריבית בישראל צפויה להישאר ללא שינוי בשנה הקרובה, המח"מ על אג"ח זרות קצר יחסית לאג"ח השקליות והצמודות למדד.

תיאור פעולות החברה	נושא
<p>הגירעון התקציבי במהלך 2017 עמד על כ-2.0% תוצר (על פי האומדן הראשוני), נמוך מיעד הגירעון של 2.9%. הגירעון הנמוך יותר השנה הוא תוצאה של הכנסות גבוהות בהרבה מהצפי; רובו נובע מרווחי הון ממכירת חברות ישראליות (מובילאיי ועוד), ובשל מבצע הפחתת שיעור המס על דיבידנדים לבעלי עניין (מבצע ההנחות במס לבעלי "חברות-ארנק"). זאת למרות הגידול בהוצאות משרדי הממשלה בשנת 2017 בהשוואה לאשתקד.</p>	<p>ניתוח הגרעון בתקציב המדינה ומימונו</p>
<p>שווקי המניות העולמיים רשמו עליות יוצאות דופן במהלך שנת 2017, צמיחה טובה מהצפי ומתואמת במרבית מדינות העולם, בשילוב הצפי להפחתת מיסים בארה"ב, מדיניות מוניטרית שנותרה ברובה מרחיבה לצד אינפלציה מתונה - תרמו לכך. בשווקים המתעוררים העלייה הייתה מרשימה עוד יותר, בתמיכת היחלשות הדולר בעולם והעלייה במחירי הסחורות. בסיכום שנת 2017 מדד MSCI העולמי (ברוטו במונחים דולריים) עלה בשיעור מרשים של כ-23% והמדד המקביל של השווקים המתעוררים עלה בשיעור חד של 38%. בישראל, מדד ת"א-125 (שהחליף את מדד ת"א-100 ב-9 בפברואר 2017) עלה ב-6.4%, עם עלייה מתונה בלבד של 2.7% במדד ת"א-35 (בשל חולשה בענף הפארמה) ועלייה מרשימה של 21.2% במדד ת"א-90 (בתמיכת עליות בענפי הבנקים, הנדל"ן והביטוח).</p> <p>במהלך השנה גדלה החשיפה למניות, בעיקר בחו"ל, לאור ההערכה לעדיפות יחסית להשקעה במניות ע"פ אג"ח ממשלתיות וקונצרניות.</p>	<p>שוק המניות</p>
<p>מרווחי האשראי על אגרות החוב הקונצרניות בארץ קטנו במהלך השנה (בדומה למגמה בחו"ל).</p> <p>לאור המשך שחיקת המרווחים - צומצמה החשיפה לאג"ח קונצרני סחיר בארץ ובחו"ל, אך הוגדלה החשיפה לאשראי לא סחיר איכותי, אשר ברובו מגובה בבטחונות ו/או התניות פיננסיות, אשר מקטינים את סיכון ההשקעה באפיק.</p>	<p>אג"ח קונצרני ומוצרי חוב</p>
<p>החברה המשיכה לנצל את הגידול בהיקפי הכספים שעוקבים באופן טכני אחרי המדדים בעיקר לצורך שיפור הרכבי תיק ההשקעות, כאשר ניירות ערך שעלו באופן מוגזם בכניסתם למדדים נמכרו על ידינו וניירות שירדו באופן מוגזם עקב יציאתם מהמדדים נרכשו.</p>	<p>מוצרי מדדים</p>
<p>החברה שמרה על מדיניותה בתחום הנגזרים, לפיה הם משמשים בעיקר אמצעי להתאמה מהירה של הרכבי האפיקים בתיק להחלטות ועדות ההשקעה, לניהול יעיל של החשיפות בחו"ל ללא חשיפת המטבע, ללא פעילות באסטרטגיות או לקיחת פוזיציות על כיווני השוק או סטיות התקן.</p>	<p>נכסים נגזרים לרבות אופציות על מדד מעו"ף, שקל/דולר, חוזים עתידיים</p>
<p>במהלך השנה, לנוכח התשואות הנמוכות בשוקי האג"ח הממשלתי והקונצרני, המשיכה חטיבת ההשקעות במאמצים להשקעה באשראי, תשתיות, השקעות פרטיות ונדל"ן, תוך שמירה על רמת סיכון לא גבוהה ופיזור גבוה.</p>	<p>השקעות בנכסים אלטרנטיביים, לרבות נדל"ן, תשתיות והשקעות פרטיות</p>

5. ניהול סיכונים

החוזר המאוחד, פרק 10 - ניהול סיכונים, אשר פורסם ב-15 בינואר 2014 החליף את חוזר גמל מספר 3-2-2009 בנושא "מערך ניהול ובקרת סיכונים בחברות מנהלות של קופות גמל" אשר פורסם באוגוסט 2009. החוזר נועד להסדיר תשתית להבנה, זיהוי ומדידה של סיכונים שוק, אשראי ונזילות גלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים בקופות גמל, למעקב שוטף אחריהם, לקבלת החלטות ולקביעת מדיניות המבוססות עליהם ולהבטחת מסגרת דיווחים מתאימה. החוזר מחייב מינוי מנהל סיכונים אובייקטיבי ובלתי תלוי במערך ההשקעות והאשראי של החברות המנהלות אשר יספק לדירקטוריון החברה המנהלת, הנהלתה, ועדת ההשקעה וועדת האשראי שלה תמונת מצב אובייקטיבית ומקיפה יותר אודות הסיכונים הגלומים בנכסי ההשקעה המוחזקים כנגד חסכונות העמיתים.

ניהול תיק ההשקעות של הקופה נעשה תוך חתירה לאיזון בין המטרה של השגת תשואה מקסימאלית על הנכסים לבין הסיכון הכרוך בהשקעות ורמת הנזילות הנדרשת כדי לממן פעילות זו ופעילות משיכות והעברות של כספים על ידי העמיתים.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. ועדת ההשקעות דנה בישיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. דיווחי ניהול סיכונים המוצגים לוועדת השקעות מציגים אומדים להפסד פוטנציאלי הצפוי לתיק נכסים בשל התממשות סיכונים השוק. בכל התכנסות של ועדת השקעות ובהתבסס על מערכת BI, מציגה חטיבת השקעות חתכי חשיפה שונים של תיק ההשקעות, בכלל זה חשיפה לענפים, גיאוגרפי, מטבעות.

הוועדה בוחנת ומתאימה את מדיניות ההשקעות וביצועה בשוטף לנוכח ההתפתחויות בנכסיה, במאפייני עמיתיה ובשווקים.

להלן פירוט הסיכונים המרכזיים להם חשופה הקופה ואופן הטיפול בהם:

א. מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת

לעניין פירוט מדיניות ניהול הסיכונים ותיאור השיטות וההערכות בחברה המנהלת של קופת הגמל ראה ביאור 17 בדוחות הכספיים של החברה המנהלת.

ב. סיכוני נזילות

סיכון נזילות ניתן לפיצול על פני שני רבדים: סיכון נזילות ברמת קופת גמל, וסיכון נזילות ברמה מקרו כלכלית.

הסיכון ברובד הראשון נובע מאי ודאות לגבי שינויים אפשריים בהיקף משיכת כספים מהקופה, העשויים להביא למצב בו הקופה תידרש לממש במהירות נכסים בהיקף ניכר על מנת לשלם לעמיתים המושכים או המניידים לקופות אחרות. סיכון זה קשור בהיקף חסכון העמיתים הזכאים למשיכה אל מול אורך החיים הממוצע של נכסי הקופה ונזילותם וכן מגורמים חיצוניים של הגברת תחרות ומעבר בין קופות גמל.

הסיכון ברובד השני נובע מהאפשרות של שינוי טעמי העמיתים בכלל קופות הגמל. מצב זה יכול לגרום למימוש סכומי כספים גדולים בפרק זמן קצר. דרישה כזו עלולה לסכן את יציבות שוק ההון והכספים בארץ. לצורך ניהול סיכון הנזילות קופות הגמל מחזיקות בנכסים נזילים, כגון מזומנים, שווי מזומנים ופיקדונות לתקופה של עד חודש ימים וכן בנכסים בעלי סחירות גבוהה שניתנים למימוש בקלות יחסית.

ניהול הקופות בשיטת סלי השקעה, מקטין חשיפה לסיכון נזילות בכלל ובקופות הקטנות בפרט.

ניתוח נזילות הקופה

ליום 31 בדצמבר 2017			נזילות (בשנים)
נכסים נטו (באלפי ש"ח)			
מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
134,768	75,770	3,270,380	נכסים נזילים וסחירים
-	1,553	68,167	מח"מ של עד שנה
7,257	27,584	1,135,398	מח"מ מעל שנה
603	3,449	525,149	אחרים
142,628	108,356	4,999,094	סה"כ

ועדת ההשקעות אישרה מודל למעקב אחר סיכון הנזילות בפעילות הקופה. מדדי הנזילות מביאים בחשבון מצבי קיצון של משיכות בקופות כולל העברות בין קופות ואת נזילות הנכסים בתיקים במצבי משבר שונים. ועדת ההשקעות בוחנת על בסיס תקופתי את העמידה ברמת הנזילות ביחס למדדי הנזילות שנקבעו ובוחנת באופן שוטף את צרכי הנזילות והתאמתם לנכסי הקופה על מנת להיערך מראש לשינויים ברמת הנזילות הנדרשת.

הקופה אינה נתקלת בקשיי נזילות ובקשיים למימון תשלומים לעמיתים מושכים או המניידים החוצה, והיא שומרת על רמת נזילות מספקת. על פי ניסיון העבר, לאור היקף נכסיה של הקופה, הפיזור הרחב של עמיתיה והעובדה כי מרבית נכסיה הינם סחירים ובני מימוש מהיר ולמרות ששיעור הסכומים שעמיתים רשאים למשוך מהקופה עמד על כ-79.16% במסלול הכללי, כ-90.41% במסלול ללא מניות, כ-76.54% במסלול מנייתי, הקופה אינה צופה בעיות נזילות בשנים הקרובות היות ונכון לסוף שנת 2017 הושקעו בנכסים נזילים וסחירים, כ-65% מנכסי המסלול הכללי, כ-70% מנכסי המסלול ללא מניות וכ-94% מנכסי מסלול מניות.

מבחינת הרכב נכסי הקופה והערכות ההנהלה, הנהלת החברה המנהלת סבורה כי סך הכספים הסחירים והנזילים וצפי ההפקדות מהווים כרית בטחון מספקת לצמצום התממשות סיכון הנזילות כאמור לעיל.

ג. סיכוני שוק

סיכוני שוק בניהול פעילות קופת הגמל נובעים מאפשרות לשחיקת שווי נכסי קופות הגמל כתוצאה משינויים במחירי ניירות ערך, מחירי נדל"ן, שעורי ריבית, שערי חליפין ואינפלציה ומפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.

סיכוני שוק הקשורים בירידה הפוטנציאלית בערכם הכלכלי של נכסי הקופה הינם כדלקמן:

1. סיכוני הצמדה: בשיקולי השקעה נלקחות בחשבון תחזיות אינפלציה ואלטרנטיבות השקעה, גם בהיבט של בסיס הצמדה. הקופה מבצעת את השקעותיה ברכיבים צמודים ולא צמודים בהתאם לסביבת האינפלציה והתחזיות העתידיות שלפניה.
2. סיכון שער חליפין: לקופה חשיפה לנכסים צמודי מט"ח בעיקר כתוצאה מהשקעות בנכסים זרים ולכן בשיקולי ההשקעה נלקחות בחשבון תחזיות לשינויים בשערי חליפין, בעיקר ביחס לדולר.
3. סיכוני ריבית: לשינויים בשערי הריבית השפעה על אגרות החוב המוחזקות על ידי הקופה ועל פקדונות והלוואות ובאמצעותן על שווי נכסי הקופה. בעת קבלת החלטות השקעה וקביעת משך החיים הממוצע של הנכסים נלקחים בחשבון הנחות ותחזיות לגבי שינויי ריבית והשפעתם על תיק ההשקעות של הקופה. הקופה מטפלת בסיכוני ריבית על ידי שינוי באורך החיים הממוצע הכולל של מכשירים נושאי ריבית בכל אפיק, פיזור וחשיפה לסוגי ריביות שונות.
4. סיכון מניות: ההפסד שעלול להגרם לקופה כתוצאה מירידה במחירי המניות הנסחרות בארץ ובחו"ל.
5. סיכון מרווח אשראי: הפסד הנובע מפתיחת מרווחי האשראי מול ריבית חסרת סיכון.
6. סיכון נדל"ן: ההפסד שעלול להיגרם מירידת ערכן של ההשקעות בנדל"ן.

החברה המנהלת מתמודדת עם מכלול הגורמים המרכיבים את סעיף סיכוני השוק באמצעות קביעת תמהיל השקעות מפורז המכיל, בין היתר, מניות, אגרות חוב צמודות ולא צמודות, הלוואות, נדל"ן, חשיפה למט"ח, קרנות השקעה ותעודות סל. נכסי הקופות מפורזים גם בהשקעות בשווקים הבין לאומיים. שימוש בנגזרים נעשה למטרות הגנה ולמטרות יצירת חשיפה ונכלל בדוחות הבקרה.

דירקטוריון החברה קבע מדיניות השקעות אשר מגבילה את רמות החשיפה אליהן ניתן להגיע בכל אחד מאפיקי ההשקעה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות את ועדת ההשקעות ומגבילות את רמת הסיכון של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה. מגבלות הדירקטוריון מחייבות ביצוע פיזור בין אפיקי ההשקעה השונים ומונעות חשיפה גבוהה לאפיק השקעה אחד.

ועדת ההשקעות דנה בשיבותיה בתמהיל ההשקעות של קופות הגמל המנוהלות על ידי החברה ומקבלת החלטות לגבי הקצאת הנכסים בין האפיקים השונים בהתאם להערכות סיכונים המבוססות על נתונים מאקרו כלכליים ותחזיות לגבי שוקי ההון וגורמי הסיכון. מדדי סיכונים המוצגים לוועדת השקעות כוללים VAR היסטורי ותרחישי קיצון עבור כל הקרנות. מדד ה-VAR אומד את ההפסד הפוטנציאלי הצפוי לתיק הנכסים בשל התממשות סיכוני שוק לאופק של חודש בהסתברויות שונות קבועות מראש. תרחישי הקיצון ומדד VAR לכל הקופות מחושבים אחת לרבעון. ועדת השקעות מקבלת מדי ועדה דיווח בדבר חשיפה ענפית, חשיפה גיאוגרפית וחשיפה מטבעית.

(1) סיכון מדד וסיכון מטבע

מסלול כללי

ליום 31 בדצמבר 2017			
לא צמוד	הצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
2,138,754	1,319,774	1,540,566	4,999,094
635,450	15	(635,465)	-
2,774,204	1,319,789	905,101	4,999,094

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

מסלול אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2017			
לא צמוד	הצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
49,993	38,787	19,576	108,356
12,923	-	(12,923)	-
62,916	38,787	6,653	108,356

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2017			
לא צמוד	הצמדה למדד	במטבע חוץ או	סך הכל
אלפי ש"ח	המחירים לצרכן	ההצמדה אליו	אלפי ש"ח
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
91,776	51	50,801	142,628
15,573	-	(15,573)	-
107,349	51	35,228	142,628

סך נכסי קופת הגמל, נטו
חשיפה לנכסי בסיס באמצעות מכשירים נגזרים
במונחי דלתא
סך הכל

(2) סיכון ריבית

להלן ניתוח רגישות ביחס להשפעת השינוי בשיעור הריבית על התשואה של קופת הגמל:

ניתוח רגישות לשינוי בשיעור הריבית (א) (ב)	
-1%	+1%
אחוזים	
2.32	(2.11)
3.38	(3.08)
0.18	(0.17)

ליום 31 בדצמבר 2017

מסלול כללי
מסלול אג"ח ללא מניות
מסלול מניות

(א) ניתוח הרגישות ביחס לשינוי בריבית הינו גם ביחס למכשירים בריבית קבועה וגם ביחס למכשירים בריבית משתנה. ביחס למכשירים בריבית קבועה, החשיפה הינה ביחס לערך הפנקסני של המכשיר וביחס למכשירים בריבית משתנה, החשיפה הינה ביחס לתזרים המזומנים מהמכשיר הפיננסי. לצורך חישוב ניתוח הרגישות נלקח בחשבון שינוי בריבית מתחילת השנה גם לגבי נכסים שנרכשו במהלך השנה.

(ב) ניתוח הרגישות כולל אך ורק סעיפים אשר ערכם מושפע באופן ישיר כתוצאה משינוי בשיעור הריבית. בהתאם לכך, לא מובאות בחשבון השפעות עקיפות כגון השפעה של קרנות נאמנות שמשקיעות בנכסי חוב.

(3) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות במכשירים הוניים

להלן פירוט החשיפה לענפי משק בגין השקעה במניות:

מסלול כללי	ליום 31 בדצמבר 2017				
	נסחרות במדד ת"א 125	נסחרות במדד מניות היתר	לא סחיר אלפי ש"ח	בחו"ל	סך הכל
	%				מסה"כ
ענף משק					
בנקים	16.50	106,752	962	18,656	126,370
ביטוח	2.51	19,194	-	-	19,194
ביומד	2.57	13,993	588	5,097	19,678
טכנולוגיה	6.67	25,178	1,235	24,664	51,077
מסחר ושרותים	16.50	103,857	7,141	6,867	126,475
נדל"ן ובינוי	31.38	93,881	15,079	119,079	240,417
תעשייה	13.60	69,322	7,936	26,884	104,142
השקעה ואחזקות	6.60	43,016	7,524	-	50,540
נפט וגז	3.67	20,365	1,861	5,884	28,110
סך הכל	100.00	495,558	42,326	207,131	766,003

מסלול אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר			
%	סך הכל	בחור"ל	לא סחיר
מסה"כ		אלפי ש"ח	
0.35	5	-	5
99.65	1,415	1,415	-
100.00	1,420	1,415	5

ענף משק

מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי

סך הכלמסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2017				
%	סך הכל	בחור"ל	נסחרות במדד מניות היתר	נסחרות במדד ת"א 125
מסה"כ		אלפי ש"ח		
19.85	11,130	1,389	87	9,654
3.09	1,736	-	-	1,736
3.17	1,779	461	53	1,265
8.09	4,539	2,150	112	2,277
18.83	10,560	522	646	9,392
17.70	9,928	581	857	8,490
16.76	9,402	2,415	718	6,269
8.15	4,570	-	680	3,890
4.36	2,447	438	168	1,841
100.00	56,091	7,956	3,321	44,814

ענף משק

בנקים
ביטוח
ביומד
טכנולוגיה
מסחר ושרותים
נדל"ן ובינוי
תעשייה
השקעה ואחזקות
נפט וגז

סך הכל

ד. סיכוני אשראי

סיכון אשראי הוא הסיכון לאי עמידת צד שלישי בהתחייבויותיו. סיכוני אשראי יכולים לנבוע, בין היתר, מאי עמידה במועדי החזר, היעדר יכולת פירעון, מימוש ביטחונות בערך פחות מהמוערך או מירידת ערך כתוצאה משינוי בדירוג אשראי.

פעילות האשראי נעשית בכפוף לתקנות ההשקעה ולחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי ובהתאם למדיניות שנקבעה על ידי הדירקטוריון ולהחלטות פרטניות של ועדות ההשקעה השונות. תקנות ההשקעה קובעות מגבלות חשיפה ללווה בודד ולקבוצת לווים וכן מגבלות על מתן אשראי בהתאם לסוגי בטחונות וכיוצא"ב. חוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מתווים תשתית לתמיכה ניהולית, מקצועית ותפעולית ומטרתם להבטיח קיומם של מנגנוני בקרה ופיקוח לניהול סיכוני אשראי להם חשופה הקופה. בהתאם לחוזרי המפקח בנושא ניהול סיכוני אשראי מינו הגופים המוסדיים בקבוצה מנהל מערך אשראי לא סחיר, ונקבעו נהלים העוסקים בניהול סיכוני אשראי. חוזר ועדת חודק קובע הוראות לקביעת פרמטרים להתייחסות גופים מוסדיים המעמידים אשראי באמצעות רכישת אגרות חוב לא ממשלתיות, ובין היתר, באמצעות הרחבת תהליך האנליזה המתקיים בחטיבת ההשקעות טרם רכישת איגרת חוב וקביעת מדיניות ביחס לרכישת איגרות חוב, הכוללת, בין היתר, הכללת תניות חוזיות שונות ואמות מידה פיננסיות. בעקבות חוזר המפקח בנושא טיפול בחובות בעייתיים ופעולות לגביית חוב, הוקם פורום חוב ומונה מנהל לפורום אשר תפקידו להעריך מצב חובות בעייתיים ולהבטיח כי מתקיימים תהליכי מעקב ובקרה שוטפים.

מדיניות החשיפה לאשראי, אשר אושרה על-ידי הדירקטוריון, מתייחסת למגבלות לחשיפה כוללת לקבוצת לווים ולחמשת הבנקים הגדולים, מגבלות חשיפה לנכסי חוב על פי דירוג והאצלת סמכויות שונות לחטיבת ההשקעות, ועדת אשראי, ועדות השקעה והדירקטוריונים האמורים.

טרם מתן אשראי לא סחיר מתבצע תהליך, באמצעות מודל דירוג פנימי, להערכת איתנות הגופים אליהם נחשפת הקופה ויכולת הפירעון שלהם. כמו כן הקופה עוקבת באופן שוטף אחר יכולת הפירעון ואיכות הבטוחות. בנוסף, מתבצעת הערכת סיכוני אשראי לא סחיר בקופה הן באמצעות מעקב אחר הדירוג הממוצע, והן באמצעות מודל המאפשר לכמת את גובה סיכון האשראי בתוחלת ומקרה קיצון.

ברמת התיק הכולל מתבצע באגף ניהול סיכונים כימות של סיכוני האשראי הגלומים בנכסי ההשקעה, באמצעות בחינת הדירוג הממוצע של החוב הלא ממשלתי בתיקים האמורים והערכת ההפסד הצפוי (Expected Loss) וההפסד הלא-צפוי (Un expected Loss) בגין סיכוני האשראי הלא סחיר. ברמת עסקה פרטנית - מתקבלת חוות דעת בלתי תלויה של אגף ניהול סיכונים לעסקאות משמעותיות ולעסקאות גדולות או מורכבות, בהתאם לפרמטרים שהוגדרו.

(1) חלוקת נכסי חוב על פי מיקומם

ליום 31 בדצמבר 2017									
מסלול מניית			מסלול אג"ח ללא מניות			מסלול כללי			
שאינם	שאינם	שאינם	שאינם	שאינם	שאינם	שאינם	שאינם	שאינם	
סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	סה"כ	
סחירים	סחירים	סחירים	סחירים	סחירים	סחירים	סחירים	סחירים	סחירים	
אלפי ש"ח									
39,210	7,257	31,953	84,695	27,671	57,024	2,691,654	1,149,335	1,542,319	בארץ
-	-	-	10,777	1,466	9,311	336,680	54,230	282,450	בחו"ל
<u>39,210</u>	<u>7,257</u>	<u>31,953</u>	<u>95,472</u>	<u>29,137</u>	<u>66,335</u>	<u>3,028,334</u>	<u>1,203,565</u>	<u>1,824,769</u>	סך הכל נכסי חוב

(2) פירוט נכסי חוב בחלוקה לדירוגים

נכסי חוב בארץ

ליום 31 בדצמבר 2017

דירוג מקומי (*)

מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול כללי
	ללא מניות אלפי ש"ח	
31,410	48,355	1,218,007
194	4,967	174,335
303	3,504	138,350
1	24	1,517
45	174	10,110
<u>31,953</u>	<u>57,024</u>	<u>1,542,319</u>
-	2,056	99,440
-	142	4,168
-	90	4,508
2	2	788
7,255	10,265	490,187
-	812	21,298
-	14,304	528,946
<u>7,257</u>	<u>27,671</u>	<u>1,149,335</u>
<u>39,210</u>	<u>84,695</u>	<u>2,691,654</u>
<u>7,254</u>	<u>14,927</u>	<u>630,141</u>

נכסי חוב סחירים בארץ

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

AA ומעלה

BBB עד A

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בארץנכסי חוב שאינם סחירים בארץ

אגרות חוב קונצרניות ופיקדונות בבנקים ובמוסדות פיננסיים בדירוג:

AA ומעלה

BBB עד A

נמוך מ-BBB

לא מדורג

הלוואות לעמיתים

הלוואות בשיעבוד מניות המקנות שליטה

הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים בארץסך הכל נכסי חוב בארץ

מזה - נכסי חוב בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בישראל הינן חברות הדירוג שאישר הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון (להלן - הממונה). נתוני הדירוג הומרו לסמלי הדירוג של S&P בהתאם למקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל בתוכו A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו-16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

נכסי חוב בחו"ל

ליום 31 בדצמבר 2017	
דירוג בינלאומי (*)	
מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות אלפי ש"ח
45,907	175
34,252	1,335
184,837	7,166
16,597	635
857	-
<u>282,450</u>	<u>9,311</u>
54,230	1,466
<u>336,680</u>	<u>10,777</u>
<u>30,916</u>	<u>853</u>

נכסי חוב סחירים בחו"ל

אגרות חוב ממשלתיות

אגרות חוב קונצרניות ונכסי חוב אחרים בדירוג:

A ומעלה

BBB

נמוך מ-BBB

לא מדורג

סך הכל נכסי חוב סחירים בחו"לנכסי חוב שאינם סחירים בחו"ל

נכסי חוב אחרים

סך הכל נכסי חוב בחו"ל

מזה - נכסים מדורגים בדירוג פנימי (**)

(*) המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על-ידי הממונה *S&P, Mood's* ו- *Fitch*. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד A+.

(**) בהתאם לחוזרי הממונה 15-9-2007 ו- 16-9-2007 קיימת בחברה תשתית ארגונית וניהולית לניהול האשראי, במסגרת זו מבצעת החברה מעקב ובחינה על כל נכסי החוב בהם השקיעה. לנכסי חוב להם לא קיים דירוג חיצוני שניתן על ידי חברה מדרגת, מבוצע דירוג פנימי על ידי החברה. נכסי החוב המוצגים לעיל כנכסים בדירוג פנימי הנם אלו שלהם לא קיים דירוג חיצוני כאמור. ראה בנוסף סעיף 5 להלן.

(3) שיעורי הריבית ששימשו בקביעת השווי ההוגן

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון אינם מתבססים על דירוג האשראי של הנכס אלא על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת מיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. מודל זה מביא לידי ביטוי באופן עדכני יותר שינויים בפרמיית הסיכון של נכסי החוב, כפי שאלו משתקפים בשוק הסחיר בהתאם לשינויים באותו עשירון.

הריביות הממוצעות המשוקללות בגין כל אחת מקבוצות הדירוג המוצגות להלן הינן בהתאם לנכסים הכלולים בכל קבוצת דירוג:

ליום 31 בדצמבר 2017			נכסי חוב שאינם סחירים לפי דירוג (*):
מסלול מניות	מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות באחוזים	
0.08	0.65	0.63	AA ומעלה
-	2.26	2.29	A
-	2.65	2.38	BBB
-	4.22	4.09	נמוך מ-BBB
(0.05)	4.42	4.24	לא מדורג

(*) המקורות לרמת דירוג מקומי הינן חברות הדירוג "מעלות" ו"מדורג". נתוני חברת מדורג הועברו לסמלי הדירוג לפי מקדמי המרה מקובלים. כל דירוג כולל בתוכו את כל הטווחים, לדוגמא: דירוג A כולל A- ועד +A.

המקורות לרמת הדירוג בחו"ל הינם חברות הדירוג אשר אושרו על ידי הממונה *S & P, Mood's* ו- *Fitch*. לעניין דירוג פנימי ראה סעיף 5 להלן.

(4) פירוט החשיפה לענפי משק עבור השקעות בנכסי חוב סחירים ושאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2017						ענף משק
מסלול כללי		מסלול אג"ח ללא מניות		מסלול מניות		
סכום	%	סכום	%	סכום	%	
אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	אלפי ש"ח	מסה"כ	
168,391	5.56	5,328	5.58	83	0.21	בנקים
32,120	1.06	842	0.88	96	0.24	ביטוח
7,064	0.23	270	0.28	-	-	ביומד
27,849	0.92	1,043	1.09	15	0.04	טכנולוגיה
908,749	30.01	22,305	23.37	7,292	18.60	מסחר ושרותים
472,926	15.62	12,390	12.98	153	0.39	נדל"ן ובינוי
42,614	1.41	1,434	1.50	48	0.12	תעשייה
72,645	2.40	2,114	2.21	106	0.27	השקעה ואחזקות
32,062	1.06	1,216	1.27	7	0.02	נפט וגז
1,263,914	41.73	48,530	50.84	31,410	80.11	אג"ח ממשלתי
3,028,334	100.00	95,472	100.00	39,210	100.00	סך הכל

- (5) ביום 7 ביולי 2013, בהמשך לאישור מיום 15 במאי 2011, אישר הממונה על שוק ההון (להלן - הממונה) להראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - הראל ביטוח) שימוש במודל פנימי לדירוג אשראי, שפותח על ידי הראל ביטוח. מודל זה ישמש את הראל ביטוח ואת יתר הגופים המוסדיים בקבוצת הראל. בהתאם לתנאי האישור, הדירוג על פי המודל הפנימי ייחשב כדירוג המקביל של חברה מדרגת, בכפוף לתנאים הבאים:
- א) השימוש במודל יעשה במסגרת המבנה, המתודולוגיה והנהלים שהוצגו בתהליך בחינת המודל.
- ב) המודל יהא תקף להערכת אשראי למעט: בנקים וחברות ביטוח, אשראי מגובה נכס בסיס (ישיר או מכשירים מורכבים), נדל"ן יזמי ומימון פרויקטים.
- ג) כל שינוי מהותי במבנה המודל יהא טעון אישור מראש של הממונה.

ה. סיכונים גיאוגרפיים

סיכון גאוגרפי הינו סיכון להפסד הנובע מחשיפה של תיק ההשקעות בצורה ישירה או עקיפה, דרך השקעה בחברות שיש להן פעילות עסקית במדינה, לאירוע שלילי באותה מדינה או אזור גיאוגרפי. אירוע כזה עשוי להתעורר למשל על רקע עימות בטחוני באזור, משבר כלכלי במדינה עצמה או אצל שותפת סחר מהותית. סיכון גיאוגרפי עשוי לבוא לידי ביטוי בעלייה באירועי חדלות פירעון של ממשלות ועסקים ו/או ירידה בשווי נכסים הוניים (נדל"ן, מניות וכדומה).

להלן החשיפה הגיאוגרפית עבור הנכסים השונים בהתאם למקום הסיכון הסופי, או בהתאם למקום בו הונפק או נסחר הנכס, במקרים בהם לא ניתן היה לזהות את מקום החשיפה הסופית:

מסלול כללי

ליום 31 בדצמבר 2017

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	נדל"ן להשקעה	קרנות נאמנות	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
אלפי ש"ח										
143,650	36,662	106,988	27,764	18,625	5,171	16,040	22,354	17,034	-	בריטניה
53,160	-	53,160	5	-	3,833	36,497	6,165	6,660	-	סין
96,956	6,579	90,377	29,105	-	17,172	9,383	861	33,856	-	צרפת
86,317	6,089	80,228	25,808	-	1,587	8,432	23,755	20,646	-	גרמניה
95,103	65,287	29,816	10,848	-	1,468	15,888	1,612	-	-	יפן
76,485	-	76,485	-	-	76,485	-	-	-	-	לוקסמבורג
1,041,441	346,478	694,963	203,746	-	74,912	93,012	219,917	103,376	-	ארצות הברית
152,549	88,109	64,440	(9,885)	-	16,223	25,539	32,317	246	-	אירופה
3,503,386	31,583	3,471,803	1,314,887	54,126	283	24,676	398,481	418,317	1,261,033	ישראל
106,405	-	106,405	4,159	-	27,393	58,847	15,785	221	-	שווקים מתעוררים
254,336	29,907	224,429	65,513	-	13,886	39,171	44,756	58,222	2,881	אחר
<u>5,609,788</u>	<u>610,694</u>	<u>4,999,094</u>	<u>1,671,950</u>	<u>72,751</u>	<u>238,413</u>	<u>327,485</u>	<u>766,003</u>	<u>658,578</u>	<u>1,263,914</u>	סך הכל

מסלול אג"ח ללא מניות

ליום 31 בדצמבר 2017									
סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות נאמנות אלפי ש"ח	תעודות סל	מניות	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
1,326	-	1,326	671	-	-	14	641	-	בריטניה
1,295	-	1,295	-	-	-	-	1,295	-	צרפת
1,045	-	1,045	-	-	-	298	747	-	גרמניה
2,172	-	2,172	-	2,172	-	-	-	-	לוקסמבורג
7,152	-	7,152	1,188	860	-	1,103	4,001	-	ארצות הברית
1,228	-	1,228	1,221	-	-	-	7	-	אירופה
89,853	-	89,853	30,534	7	63	5	10,824	48,420	ישראל
4,285	-	4,285	659	1,173	-	-	2,343	110	אחר
108,356	-	108,356	34,273	4,212	63	1,420	19,858	48,530	סך הכל

מסלול מניות

ליום 31 בדצמבר 2017

סך הכל	נגזרים במונחי דלתא	סה"כ חשיפה מאזנית	השקעות אחרות	קרנות		תעודות של	אגרות חוב קונצרניות	אגרות חוב ממשלתיות	
				נאמנות	אלפי ש"ח				
5,016	2,730	2,286	582	385	1,194	125	-	-	בריטניה
2,244	1,496	748	151	51	-	546	-	-	קנדה
3,560	-	3,560	-	285	2,717	557	1	-	סין
3,739	490	3,249	2,037	435	699	78	-	-	צרפת
3,943	454	3,489	1,921	118	628	822	-	-	גרמניה
7,107	4,861	2,246	808	109	1,183	146	-	-	יפן
1,726	-	1,726	-	101	1,563	62	-	-	קוריאה
53,293	25,797	27,496	3,950	4,118	6,925	12,463	40	-	ארצות הברית
7,607	6,560	1,047	(4,254)	520	1,902	2,879	-	-	אירופה
87,406	2,437	84,969	16,715	311	2,031	34,002	500	31,410	ישראל
6,268	-	6,268	1	459	4,381	1,427	-	-	שווקים מתעוררים
6,275	731	5,544	1,007	196	1,353	2,984	4	-	אחר
188,184	45,556	142,628	22,918	7,088	24,576	56,091	545	31,410	סך הכל

1. גורמי סיכון נוספים המשפיעים על פעילות הקופה

הפעלת קופת גמל דורשת עמידה בכללי פעילות ודווח שנקבעו בחוקים ובתקנות. חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה 2005 מעניק סמכויות שונות ואמצעי אכיפה מגוונים לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון לרבות סעיפי עונשין במקרה של אי עמידה בכללים והנחיות.

הקופה פועלת בתחום שוק ההון והחסכון ארוך הטווח, בהם מתבצעת פעילות השקעה לצד פעילות מול העמיתים החוסכים בקליטת הפקדות, תשלומים וזיכויים ברווחים. פעילות זו חושפת את הקופה לסיכונים תפעוליים ולסיכונים הנובעים משינויי פסיקה וחקיקה כלליים ובתחום הפעילות הספציפי של הקופה. אי לכך פועלת הקופה בהתאם לנהלים מסודרים שגיבשה להסדרת התהליכים השונים בקופה, לרבות ביצוע בקורות ומעקב שוטף אחר הפעילות. כמו כן מלווה את פעילות הקופה יועץ משפטי ומנהלת סיכונים.

בהתאם לתקנות קופות גמל, החברה המנהלת של הקופה כלולה במסגרת ביטוח אחריות מקצועית בקשר עם פעילות ההשקעה שלה, לכיסוי חבותה בשל מעשה או מחדל רשלני כלפי עמיתה וכן ביטוח לכיסוי הונאות ומעילה באמון של עובדיה כלפי העמיתים בסכום כולל שלא יפחת מהסכומים המפורטים בתקנה 4 לתקנות השקעות משותפות בנאמנות (הון עצמי וביטוח של מנהל קרן ונאמן ותנאי כשירות של דירקטורים וחברי ועדת השקעות), התשנ"ו-1995, ובתנאים הקבועים בתקנה האמורה לרבות השתתפות עצמית.

למידע נוסף, ראה דיון בגורמי סיכון בסעיף 3.11 בדוח תיאור עסקי התאגיד של החברה המנהלת וביאור 15א לדוח הכספי של הקופה.

2. סיכון על פי טיבם

בטבלה להלן מוצגים גורמי הסיכון על פי טיבם - סיכונים מקרו, סיכונים ענפיים, סיכונים גיאוגרפיים ככל שישנם וסיכונים מיוחדים לקופה, אשר דורגו, בהתאם להערכות סובייקטיביות איכותיות של הנהלת החברה המנהלת של הקופה בהתחשב בהיקף ובמאפייני פעילותה נכון לתאריך הדוח, בקטגוריות על פי השפעתם, ככל שניתן לגבי כל גורם סיכון, על קופת הגמל - השפעה גדולה, בינונית וקטנה.

השפעה קטנה	השפעה בינונית	השפעה גדולה	גורמי סיכון	
		√	סיכוני שוק	סיכונים מקרו
		√	האטה כלכלית בישראל	
		√	סיכונים אשראי	
	√		סיכון מחירי נכסים אחרים	סיכונים ענפיים
		√	שינויים רגולטוריים	
		√	סיכון נזילות	
	√		סיכונים תפעוליים	סיכונים מיוחדים לחברה

6. נושאים אליהם הפנה רואה החשבון את תשומת ליבו בחוות דעתו

רואה החשבון לא הפנה את תשומת הלב לעניינים מיוחדים בחוות דעתו.

7. בקרות ונהלים לגבי גילוי ובקרה פנימית על דיווח כספי

א. בקרות ונהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הגוף המוסדי, בשיתוף המנכ"ל וסמנכ"ל הכספים של הגוף המוסדי, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי. על בסיס הערכה זו, מנכ"ל הגוף המוסדי וסמנכ"ל הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות ונהלים לגבי הגילוי של הגוף המוסדי הן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שהגוף המוסדי נדרש לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחיסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

ב. בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר 2017 לא אירע כל שינוי בבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של הגוף המוסדי על דיווח כספי.

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך: 19 במרס 2018

הצהרה (certification)

אני, דודי לייזנר מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות (להלן: "קרן השתלמות") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
 2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
 3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן השתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
 4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי¹ ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן השתלמות; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן השתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי של קרן השתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן השתלמות; וכן-
 5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן השתלמות:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן השתלמות; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן השתלמות.
- אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

19 במרס 2018

דודי לייזנר, מנכ"ל

¹ כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

הצהרה (certification)

אני, רם גבל מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות (להלן: "קרן ההשתלמות") לשנת 2017 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן ההשתלמות וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן ההשתלמות למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקורות ונהלים לגבי הגילוי² ולבקרה הפנימית על דיווח כספי¹ של קרן ההשתלמות; וכן-
 - (א) קבענו בקורות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקורות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן ההשתלמות, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בחברה המנהלת, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
 - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
 - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי של קרן ההשתלמות והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקורות ונהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
 - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
5. אני ואחרים בחברה המנהלת המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לדירקטוריון ולוועדת הביקורת של הדירקטוריון, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות:
 - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של החברה המנהלת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן ההשתלמות; וכן-
 - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של החברה המנהלת על דיווח כספי הנוגע לקרן ההשתלמות.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

19 במרס 2018

רם גבל, סמנכ"ל כספים

² כהגדרתם בהוראות חוזר גופים מוסדיים לעניין בקרה פנימית על דיווח כספי- הצהרות, דוחות וגילויים.

דוח הדירקטוריון וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה, בפיקוח הדירקטוריון, של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות (להלן: "קרן השתלמות") אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קופת הגמל תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון לדירקטוריון ולהנהלה של החברה המנהלת לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי החשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון. ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה בפיקוח הדירקטוריון נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת החברה המנהלת בפיקוח הדירקטוריון העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרן השתלמות על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO). בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה (believes) כי ליום 31 בדצמבר 2017, הבקרה הפנימית של קרן השתלמות על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

יו"ר הדירקטוריון: מישל סיבוני

מנכ"ל: דודי לידנר

סמנכ"ל כספים: רם גבל

תאריך אישור הדוח: 19 במרס 2018

קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות

דוחות כספיים ליום

31 בדצמבר 2017

תוכן העניינים

עמוד

2 דוח רואי החשבון המבקרים

3 דוח רואי החשבון המבקרים בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

דוחות כספיים

4 דוח על המצב הכספי

7 דוח הכנסות והוצאות

11 דוח על השינויים בזכויות העמיתים

15 ביאורים לדוחות הכספיים

סומך חייקין
מגדל המילניום KPMG
רחוב הארבעה 17, תא דואר 609
תל אביב 6100601
03 684 8000

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות

ביקרנו את הדוחות על המצב הכספי המצורפים של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות (מסלול כללי, מסלול אג"ח ללא מניות ומסלול מניות) (להלן- "הקופה") לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת דוחות ההכנסות וההוצאות ואת הדוחות על השינויים בזכויות העמיתים לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017. דוחות כספיים אלה הינם באחריות הדירקטוריון וההנהלה של קרן החיסכון לצבא הקבע- חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן- "החברה המנהלת"). אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון), התשל"ג-1973. על פי תקנים אלה, נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי הדירקטוריון וההנהלה של החברה המנהלת וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את מצבה הכספי של הקופה לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ואת תוצאות פעולותיה והשינויים בזכויות העמיתים שלה לכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ה-PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 19 במרס 2018 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקופה.

סומך חייקין
רואי חשבון

19 במרס 2018

דוח רואי החשבון המבקרים לעמיתים של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן החיסכון לצבא הקבע קרן השתלמות (מסלול כללי, מסלול אג"ח ללא מניות מסלול מניות) (להלן "הקופה") ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן "COSO"). הדירקטוריון והנהלה של קרן החיסכון לצבא הקבע-חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן "החברה המנהלת") אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי, הנכללת בדוח הדירקטוריון והנהלה בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותו היא לחוות דעה על בקרה פנימית על דיווח כספי של הקופה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה-PCAOB (Public Company Accounting Oversight Board) בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קוימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים כאלה שחשבנו כנחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו. בקרה פנימית על דיווח כספי של קופת גמל כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקופה (לרבות הוצאתם מרשותה); (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם להוראות הדיווח והגילוי שנקבעו על ידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון ובהתאם לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו, ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקופה נעשים רק בהתאם להרשאות הדירקטוריון והנהלה של החברה המנהלת; ו- (3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקופה, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, החברה המנהלת קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקופה ליום 31 בדצמבר 2017, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקופה לימים 31 בדצמבר 2017 ו-2016 ולכל אחת משלוש השנים שהאחרונה שבהן הסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017 והדוח שלנו, מיום 19 במרס 2018, כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים.

סומך חייקין
רואי חשבון

19 במרס 2018

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2016	2017		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
182,775	250,503		רכוש שוטף
23,984	22,881	3	מזומנים ושווי מזומנים חייבים ויתרות חובה
<u>206,759</u>	<u>273,384</u>		
			השקעות פיננסיות
1,909,967	1,923,057	4	נכסי חוב סחירים
982,698	1,239,959	5	נכסי חוב שאינם סחירים
790,888	823,514	6	מניות
828,128	937,026	7	השקעות אחרות
<u>4,511,681</u>	<u>4,923,556</u>		סך כל השקעות פיננסיות
65,283	72,751	8	נדל"ן להשקעה
<u>4,783,723</u>	<u>5,269,691</u>		סך כל הנכסים
17,623	19,613	9	זכאים ויתרות זכות
<u>4,766,100</u>	<u>5,250,078</u>		זכויות העמיתים
<u>4,783,723</u>	<u>5,269,691</u>		סך כל ההתחייבויות

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי לייזנר
מנכ"ל

מישל סיבוגי
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 19 במרס 2018

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
250,503	13,372	5,169	231,962	רכוש שוטף
22,881	1,523	29	21,329	מזומנים ושווי מזומנים
273,384	14,895	5,198	253,291	חייבים ויתרות חובה
1,923,057	31,953	66,335	1,824,769	השקעות פיננסיות
1,239,959	7,257	29,137	1,203,565	נכסי חוב סחירים
823,514	56,091	1,420	766,003	נכסי חוב שאינם סחירים
937,026	32,794	6,476	897,756	מניות
4,923,556	128,095	103,368	4,692,093	השקעות אחרות
72,751	-	-	72,751	סך כל השקעות פיננסיות
5,269,691	142,990	108,566	5,018,135	נדל"ן להשקעה
19,613	362	210	19,041	סך כל הנכסים
5,250,078	142,628	108,356	4,999,094	זכאים ויתרות זכות
5,269,691	142,990	108,566	5,018,135	זכויות העמיתים
				סך כל ההתחייבויות

רם גבל
סמנכ"ל כספים

דודי ליידנר
מנכ"ל

מישל סיבוני
יו"ר הדירקטוריון

תאריך אישור הדוחות הכספיים : 19 במרס 2018

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר 2016				
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
182,775	8,859	8,083	165,833	רכוש שוטף
23,984	830	566	22,588	מזומנים ושווי מזומנים
206,759	9,689	8,649	188,421	חייבים ויתרות חובה
1,909,967	13,205	71,932	1,824,830	השקעות פיננסיות
982,698	2,652	28,216	951,830	נכסי חוב סחירים
790,888	38,323	1,504	751,061	נכסי חוב שאינם סחירים
828,128	17,526	5,787	804,815	מניות
4,511,681	71,706	107,439	4,332,536	השקעות אחרות
				סך כל השקעות פיננסיות
65,283	-	-	65,283	נדל"ן להשקעה
4,783,723	81,395	116,088	4,586,240	סך כל הנכסים
17,623	291	232	17,100	זכאים ויתרות זכות
4,766,100	81,104	115,856	4,569,140	זכויות העמיתים
4,783,723	81,395	116,088	4,586,240	סך כל ההתחייבויות

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			ביאור	
2015	2016	2017		
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
(835)	(3,311)	(3,137)		הכנסות (הפסדים)
				ממזומנים ושווי מזומנים
				מהשקעות:
(11,596)	17,404	66,005		מנכסי חוב סחירים
37,710	27,391	49,727		מנכסי חוב שאינם סחירים
59,511	34,809	79,325		ממניות
35,530	102,483	212,804		מהשקעות אחרות
4,882	1,312	6,161		מנדל"ן להשקעה
126,037	183,399	414,022		סך כל ההכנסות מהשקעות
125,202	180,088	410,885		סך כל ההכנסות
				הוצאות
14,292	14,548	15,710	10	דמי ניהול
5,636	6,319	6,568	11	הוצאות ישירות
145	984	899	14	מסים
131	67	-		אחרות
20,204	21,918	23,177		סך כל ההוצאות
104,998	158,170	387,708		עודף הכנסות על הוצאות לשנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017

סה"כ אלפי ש"ח	מסלול מניות אלפי ש"ח	מסלול אג"ח	
		ללא מניות אלפי ש"ח	מסלול כללי אלפי ש"ח
(3,137)	(166)	3	(2,974)
66,005	79	2,105	63,821
49,727	124	1,304	48,299
79,325	4,817	127	74,381
212,804	9,358	882	202,564
6,161	-	-	6,161
414,022	14,378	4,418	395,226
410,885	14,212	4,421	392,252
15,710	337	311	15,062
6,568	106	89	6,373
899	48	-	851
23,177	491	400	22,286
387,708	13,721	4,021	369,966

הכנסות (הפסדים)**ממזומנים ושווי מזומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדל"ן להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות**סך כל ההכנסות****הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016			
מסלול כללי	מסלול מניית ללא מניית	מסלול מניית	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(1,821)	38	(1,528)	(3,311)
33,980	(671)	(15,905)	17,404
27,418	25	(52)	27,391
50,838	1,683	(17,712)	34,809
62,464	2,391	37,628	102,483
1,312	-	-	1,312
176,012	3,428	3,959	183,399
174,191	3,466	2,431	180,088
14,009	218	321	14,548
6,182	74	63	6,319
948	36	-	984
66	-	1	67
21,205	328	385	21,918
152,986	3,138	2,046	158,170

הכנסות (הפסדים)**ממזומנים ושווי מזומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדל"ן להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות**סך כל ההכנסות****הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

אחרות

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015			
מסלול כללי	מסלול מניית ללא מניית	מסלול מניית	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
(775)	(41)	(19)	(835)
(11,529)	(20)	(47)	(11,596)
37,137	17	556	37,710
58,235	1,175	101	59,511
35,701	(155)	(16)	35,530
4,882	-	-	4,882
124,426	1,017	594	126,037
123,651	976	575	125,202
13,811	188	293	14,292
5,523	69	44	5,636
147	(2)	-	145
131	-	-	131
19,612	255	337	20,204
104,039	721	238	104,998

הכנסות (הפסדים)**ממזומנים ושווי מזומנים****מהשקעות:**

מנכסי חוב סחירים

מנכסי חוב שאינם סחירים

ממניות

מהשקעות אחרות

מנדל"ן להשקעה

סך כל ההכנסות מהשקעות**סך כל ההכנסות****הוצאות**

דמי ניהול

הוצאות ישירות

מסים

אחרות

סך כל ההוצאות**עודף הכנסות על הוצאות לשנה**

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,251,941	4,452,102	4,766,100	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
488,589	491,278	497,452	תקבולים מדמי גמולים
298,592	271,756	258,444	תשלומים לעמיתים
60,058	75,063	51,940	העברות צבירה לקופה
71,133	62,279	96,269	העברות מקופות גמל העברות בין מסלולים
154,892	138,757	194,678	העברות צבירה מהקופה
71,133	62,279	96,269	העברות לקופות גמל העברות בין מסלולים
(94,834)	(63,694)	(142,738)	העברות צבירה, נטו
104,998	158,170	387,708	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
4,452,102	4,766,100	5,250,078	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017				
מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מניות	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,569,140	115,856	81,104	4,766,100	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
481,050	5,904	10,498	497,452	תקבולים מדמי גמולים
248,598	6,729	3,117	258,444	תשלומים לעמיתים
46,805	2,115	3,020	51,940	העברות צבירה לקופה
23,484	10,963	61,822	96,269	העברות מקופות גמל
				העברות בין מסלולים
180,880	4,056	9,742	194,678	העברות צבירה מהקופה
61,873	19,718	14,678	96,269	העברות לקופות גמל
				העברות בין מסלולים
(172,464)	(10,696)	40,422	(142,738)	העברות צבירה, נטו
369,966	4,021	13,721	387,708	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
4,999,094	108,356	142,628	5,250,078	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2016				
מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מניות	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,278,781	106,160	67,161	4,452,102	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
477,041	6,951	7,286	491,278	תקבולים מדמי גמולים
262,341	6,595	2,820	271,756	תשלומים לעמיתים
68,942	2,908	3,213	75,063	העברות צבירה לקופה
17,632	22,421	22,226	62,279	העברות מקופות גמל
				העברות בין מסלולים
130,864	3,582	4,311	138,757	העברות צבירה מהקופה
33,037	14,453	14,789	62,279	העברות לקופות גמל
				העברות בין מסלולים
(77,327)	7,294	6,339	(63,694)	העברות צבירה, נטו
152,986	2,046	3,138	158,170	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
4,569,140	115,856	81,104	4,766,100	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2015				
מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מניות	סה"כ	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
4,094,957	112,051	44,933	4,251,941	זכויות עמיתים ליום 1 בינואר של השנה
475,039	6,888	6,662	488,589	תקבולים מדמי גמולים
288,265	8,701	1,626	298,592	תשלומים לעמיתים
54,837	2,444	2,777	60,058	העברות צבירה לקופה
21,948	21,283	27,902	71,133	העברות מקופות גמל
				העברות בין מסלולים
145,674	5,927	3,291	154,892	העברות צבירה מהקופה
38,100	22,116	10,917	71,133	העברות לקופות גמל
				העברות בין מסלולים
(106,989)	(4,316)	16,471	(94,834)	העברות צבירה, נטו
104,039	238	721	104,998	עודף הכנסות על הוצאות לשנה מועבר מדוח הכנסות והוצאות
4,278,781	106,160	67,161	4,452,102	סך הנכסים בניכוי התחייבויות שוטפות ליום 31 בדצמבר של השנה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1 - כללי

א. קרן החיסכון לצבא הקבע-קרן השתלמות (להלן - הקופה או הקרן) הינה קרן השתלמות מסלולית המאושרת על פי חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה - 2005, אשר הוקמה בשנת 1984.

הקרן הכוללת שלושה מסלולי השקעה פעילים:

(1) קרן החיסכון לצבא הקבע כללי (להלן - מסלול כללי).

(2) קרן החיסכון לצבא הקבע מסלול אג"ח ללא מניות (להלן - מסלול אג"ח ללא מניות).

(3) קרן החיסכון לצבא הקבע מניות (להלן - מסלול מניות).

ב. ביום 28 ביולי 2008 הושלמה עסקה במסגרתה רכשה הראל חברה לביטוח בע"מ (להלן - "הראל ביטוח") מחבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ את מלוא הון המניות בחברה המנהלת.

ביום 25 באפריל 2013, נחתמה תוספת להסכם מיום 28 ביולי 2008, לפיה הוארכה, ללא תמורה, תקופת הזמן שלאחריה תהא חבר משרתי הקבע והגמלאים בע"מ רשאית להורות להראל ביטוח להעביר לצד ג' ללא תמורה את מלוא הון המניות המונפק של החברה מחמש שנים לעשר שנים. בנוסף סוכם בין הצדדים במסגרת התוספת להסכם כי תקנון הקרן יתוקן, בכפוף לאישור הממונה, באופן שבני זוג של עמיתי חבר יהיו רשאים להיות עמיתים בקרן ויהיו זכאים לדמי ניהול שנתיים בשיעור של 0.55% מיתרתם הצבורה בקרן. בהתאם לתוספת להסכם האמורה לעיל התקבל ביום 15 באוקטובר 2013 אישור הממונה לתיקון התקנון והתאמתו להוראות התוספת להסכם.

ג. הקופה מנוהלת על ידי קרן החיסכון לצבא הקבע חברה לניהול קופות גמל בע"מ (להלן - "החברה המנהלת"), חברה בבעלות מלאה, בעקיפין, של הראל השקעות בביטוח ושירותים פיננסיים בע"מ.

ד. קיימת הפרדה מלאה בין החברה המנהלת ונכסיה לבין הקופה ונכסיה. נתוני החברה המנהלת מוצגים בדוחות כספיים נפרדים בהתאם להוראות אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.

ה. מדיניות ההשקעה

השקעות הקופה מבוצעות על-פי מדיניות ההשקעות הכוללת שנקבעת על-ידי הדירקטוריון, וועדת ההשקעות בחברה המנהלת ובהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ו. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

(1) הקופה או הקרן - קרן החיסכון לצבא הקבע - קרן השתלמות.

(2) החברה המנהלת - קרן החיסכון לצבא הקבע חברה לניהול קופות גמל בע"מ.

(3) רשות שוק ההון- רשות שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

(4) הממונה - הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

(5) חוק הפיקוח - חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 והתקנות שהותקנו מכוחו.

(6) צדדים קשורים ובעלי עניין - כהגדרתם בתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

(7) מדד - מדד המחירים לצרכן שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית

הדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים, בהתאם לחוק הפיקוח, בהתאם להוראות הגילוי והדיווח שנקבעו על ידי הממונה ובהתאם לחוזר 2016-9-3 "הנחיות בדבר מבנה הגילוי הנדרש בדוח התקופתי והשנתי של קופות גמל וקרנות פנסיה חדשות".

המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בעקביות לכל התקופות המוצגות בדוחות כספיים אלה על ידי הקופה.

הדוחות הכספיים אושרו לפרסום על ידי הדירקטוריון החברה המנהלת ביום 19 במרס, 2018.

א. בסיס הערכת נכסים

הנכסים בדוח על המצב הכספי מוצגים כלהלן:

- (1) מזומנים ושווי מזומנים - יתרות ופקדונות בבנקים ובמוסדות כספיים שהופקדו לתקופה מקורית שאינה עולה על שלושה חודשים, ואשר לא חל עליהם כל שעבוד או מגבלה אחרת. מזומנים ושווי מזומנים כוללים ריבית שנצברה למועד הדיווח.
- (2) ניירות ערך סחירים בארץ - השער הידוע שפורסם בבורסה למועד הדיווח.
- (3) ניירות ערך סחירים בחו"ל - לפי השער הידוע הקובע שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בשנת הדיווח שנתקיים בבורסה בחו"ל או בשוק מוסדר בו הוא נסחר ולפי שערי החליפין היציגים למועד הדיווח.
- (4) השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים (אגרות חוב קונצרניות בלתי סחירות, שטרי הון בלתי סחירים, פקדונות והלוואות) חלקם משוערכים לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על תזרימי מזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על ידי החברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים (להלן: "החברה המצטטת") וחלקם משוערכים על פי ציטוטי שערים על ידי החברה המצטטת. המודל של החברה המצטטת מתבסס על חלוקת השוק הסחיר לעשירונים בהתאם לתשואה לפדיון של נכסי החוב וקביעת המיקום של הנכס הלא סחיר באותם עשירונים וזאת בהתאם לפרמיית הסיכון הנגזרת ממחירי עסקאות/הנפקות בשוק הלא סחיר. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברת מרווח הוגן, חברה המספקת ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים לשערוך נכסי חוב לא סחירים.
- (5) השקעות בלתי סחירות בקרנות הון סיכון ובקרנות השקעה - לפי שווי הוגן של ההשקעות על בסיס הדיווח שהתקבל לאחרונה לפני מועד הדיווח, בהתאם לדיווחים של הקרן או של מוסד פיננסי מוכר, שמתקבלים אחת לשנה לפחות.
- (6) חוזים עתידיים ועסקאות החלפה לא סחירים - ההשקעה מוצגת ע"פ שוויה ההוגן כהפרש בין השווי המהוון של הנכס העתידי בקיזוז ההתחייבות העתידית בגין העסקה. יתרת זכות הנובעת מעודף ההתחייבויות העתידיות על הנכסים העתידיים מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות. בטחונות בגין חוזים עתידיים לא סחירים מסווגים לסעיף חייבים/זכאים.
- (7) יחידות בקרן להשקעה משותפת בנאמנות - לפי השער הקובע שפורסם שנקבע לנייר הערך ביום המסחר האחרון בבורסה או בשוק מוסדר בו הוא נסחר.
- (8) אופציות וכתבי אופציות בלתי סחירים - לפי תחשיב כלכלי המבוסס על מודל Black&Scholes. יתרת זכות הנובעת מהתייבויות בגין אופציות מוצגת בסעיף זכאים ויתרות זכות.
- (9) אגרות חוב להמרה ופקדונות מובנים אשר משובצים בהם נגזרים פיננסיים נוספים, ואשר התשואה בגינם תלויה בתשואות תיקי נכסים, במדדי מניות, שערי ריבית וכד' והינן בלתי סחירות מוצגות בהתאם לציטוט המתקבל מחברת מרווח הוגן, או מגורם אחר, לפי העניין.
- (10) מניה לא סחירה - בהתאם להערכת מומחה שתתקבל אחת לשנה לפחות.
- (11) נדל"ן להשקעה - לפי שווי הוגן על בסיס הערכת שמאי נדל"ן להשקעה המבוצע לכל הפחות אחת לשנה, למעט לגבי נכסים שנרכשו בשנת הדוח המוצגים לפי מחיר העסקה.
- (12) דיבידנד לקבל - דיבידנד שהוכרז וטרם התקבל עד למועד הדיווח.
- (13) ריבית לקבל - ריבית והפרשי הצמדה של אגרות חוב סחירות לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח.
- (14) פדיון לקבל - קרן החוב המיועדת לפדיון לאחר יום ה-EX וטרם עבר יום התשלום עד למועד הדיווח מוצג יחד עם הנכס.

ביאור 2 - מדיניות חשבונאית (המשך)

א. בסיס הערכת נכסים (המשך)

(15) יתרות הנקובות במטבע חוץ או הצמודות לשער מטבע חוץ - לפי השער היציג למועד הדיווח. להלן נתונים לגבי מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
%	%	%

שיעור עליית (ירידת) מדדים נבחרים:

<u>(0.90)</u>	<u>(0.30)</u>	<u>0.30</u>
<u>0.33</u>	<u>(1.46)</u>	<u>(9.83)</u>

שיעור שינוי מדד המחירים לצרכן (לפי המדד הידוע במועד הדיווח)

שיעור שינוי שער החליפין של הדולר של ארה"ב

ב. הכרה בהכנסות והוצאות

ההכנסות וההוצאות נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מצטבר.

ג. זכויות העמיתים

הפקדות לקופה ומשיכות מהקופה נכללות בדוחות הכספיים על בסיס מזומן, על פי מועד התקבול/התשלום בפועל.

ד. שימוש באומדנים

בעריכת הדוחות הכספיים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ובהתאם לכללים שנקבעו על ידי הממונה, נדרשת ההנהלה להשתמש באומדנים והערכות לגבי עסקאות או עניינים אשר השפעתם הסופית על הדוחות הכספיים איננה ניתנת לקביעה מדויקת בעת עריכתם. אף שאומדנים או הערכות נעשים לפי מיטב שיקול הדעת של ההנהלה, השפעתם הסופית של עסקאות או עניינים כאמור עשויה להיות שונה מהאומדנים או מההערכות שנעשו לגביהם.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה

ליום 31 בדצמבר 2017				
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,936	118	13	1,805	ריבית ודיבידנד לקבל (*)
365	18	-	347	מוסדות
920	-	-	920	סכומים לקבל בגין נדל"ן
18,836	1,261	7	17,568	בטחונות בגין פעילות בנגזרים
218	-	6	212	חייבים בגין משכנתאות
606	126	3	477	חייבים בגין השקעות (*)
<u>22,881</u>	<u>1,523</u>	<u>29</u>	<u>21,329</u>	סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה באור 13 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 3 - חייבים ויתרות חובה (המשך)

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ אלפי ש"ח	מסלול מניות אלפי ש"ח	מסלול אג"ח ללא מניות		מסלול כללי אלפי ש"ח	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
2,963	72	37		2,854	ריבית ודיבידנד לקבל (*)
293	13	-		280	מוסדות
985	-	-		985	סכומים לקבל בגין נדל"ן
16,363	724	226		15,413	בטחונות בגין פעילות בנגזרים
3,033	-	301		2,732	חייבים בגין משכנתאות
347	21	2		324	חייבים בגין השקעות (*)
23,984	830	566		22,588	סך הכל חייבים ויתרות חובה

(*) ליתרה בגין צדדים קשורים ראה באור 13 בדבר יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים.

ביאור 4 - נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2017

סה"כ אלפי ש"ח	מסלול מניות אלפי ש"ח	מסלול אג"ח ללא מניות		מסלול כללי אלפי ש"ח	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,343,854	31,410	48,530		1,263,914	אגרות חוב ממשלתיות
576,453	516	17,803		558,134	אגרות חוב קונצרניות:
2,750	27	2		2,721	שאינן ניתנות להמרה
579,203	543	17,805		560,855	שניתנות להמרה
1,923,057	31,953	66,335		1,824,769	סך הכל נכסי חוב סחירים

ליום 31 בדצמבר 2016

סה"כ אלפי ש"ח	מסלול מניות אלפי ש"ח	מסלול אג"ח ללא מניות		מסלול כללי אלפי ש"ח	
		אלפי ש"ח	אלפי ש"ח		
1,183,988	13,083	48,498		1,122,407	אגרות חוב ממשלתיות
723,372	104	23,432		699,836	אגרות חוב קונצרניות:
2,607	18	2		2,587	שאינן ניתנות להמרה
725,979	122	23,434		702,423	שניתנות להמרה
1,909,967	13,205	71,932		1,824,830	סך הכל נכסי חוב סחירים

ביאור 5 - נכסי חוב שאינם סחירים

ליום 31 בדצמבר 2017

מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
97,723	2,053	2	99,778
11,181	238	-	11,419
490,187	10,265	7,255	507,707
604,474	16,581	-	621,055
1,203,565	29,137	7,257	1,239,959
1,203,565	29,137	7,257	1,239,959

אגרות חוב קונצרניות :
 שאינן ניתנות להמרה
 פקדונות בבנקים
 הלוואות לעמיתים
 הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2017

שווי הוגן	ערך בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
7,994	7,994

הלוואות

ליום 31 בדצמבר 2016

מסלול כללי	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול מניות	סה"כ
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
104,182	3,007	3	107,192
12,295	358	-	12,653
359,130	9,712	2,649	371,491
476,223	15,139	-	491,362
951,830	28,216	2,652	982,698

אגרות חוב קונצרניות :
 שאינן ניתנות להמרה
 פקדונות בבנקים
 הלוואות לעמיתים
 הלוואות לאחרים

סך הכל נכסי חוב שאינם סחירים (*)

(*) השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים שהוצגו בעלות מתואמת :

ליום 31 בדצמבר 2016

שווי הוגן	ערך בספרים
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
9,097	9,090

הלוואות

ביאור 6 - מניות

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
687,532	56,091	-	631,441
135,982	-	1,420	134,562
823,514	56,091	1,420	766,003

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
646,503	38,323	-	608,180
144,385	-	1,504	142,881
790,888	38,323	1,504	751,061

מניות סחירות
מניות לא סחירות
סך הכל מניות

השקעות החברה בנדל"ן מחוץ לישראל מתבצעות באמצעות חברות ושותפויות מחוץ לישראל ולפיכך השקעות אלה מסווגות בסעיף מניות לא סחירות.

ביאור 7 - השקעות אחרות

א. ההרכב:

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
352,124	24,576	63	327,485
249,713	7,088	4,212	238,413
4,251	296	2	3,953
792	-	23	769
166	14	-	152
115	9	-	106
607,161	31,983	4,300	570,878

השקעות אחרות סחירות
תעודות סל
קרנות נאמנות
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אופציות
אחרות

301,039	401	1,838	298,800
17,775	409	181	17,185
11,036	-	157	10,879
15	1	-	14
329,865	811	2,176	326,878
937,026	32,794	6,476	897,756

השקעות אחרות שאינן סחירות
קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
מכשירים נגזרים
מוצרים מובנים
אחרות
סך הכל השקעות אחרות

ביאור 7 - השקעות אחרות (המשך)

א. ההרכב (המשך):

ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
266,582	11,821	48	254,713
233,923	4,970	3,857	225,096
2,894	124	-	2,770
1,230	-	30	1,200
399	25	-	374
310	19	-	291
505,338	16,959	3,935	484,444
השקעות אחרות סחירות			
			תעודות סל
			קרנות נאמנות
			מכשירים נגזרים
			מוצרים מובנים
			אופציות
			אחרות
השקעות אחרות שאינן סחירות			
			קרנות השקעה וקרנות הון סיכון
			מכשירים נגזרים
			מוצרים מובנים
			אחרות
293,703	356	1,472	291,875
19,207	189	166	18,852
9,875	22	214	9,639
5	-	-	5
322,790	567	1,852	320,371
828,128	17,526	5,787	804,815
סך הכל השקעות אחרות			

ב. מכשירים נגזרים:

להלן סכום החשיפה, נטו לנכס הבסיס, המוצג במונחי דלתא של העסקאות הפיננסיות שנעשו לתאריך הדוח הכספי:

ליום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
658,727	45,735	-	612,992
(45)	-	(2)	(43)
(665,233)	(15,728)	(12,926)	(636,579)
(4,784)	-	(75)	(4,709)
מניות			
מדד			
מטבע זר			
ריבית			
ליום 31 בדצמבר 2016			
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח	מסלול כללי
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
514,434	22,195	-	492,239
30,016	-	843	29,173
(751,731)	(12,642)	(16,946)	(722,143)
(5,497)	-	(57)	(5,440)
מניות			
מדד			
מטבע זר			
ריבית			

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה

א. הרכב ותנועה:

ליום 31 בדצמבר 2016	ליום 31 בדצמבר 2017	
מסלול כללי	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
62,940	65,283	יתרה ליום 1 בינואר
4,086	3,997	רכישות ותוספות
(1,743)	3,471	התאמת שווי הוגן
65,283	72,751	יתרה ליום 31 בדצמבר

ב. נדל"ן להשקעה מוצג על בסיס השווי ההוגן כפי שנקבע בהערכת שווי שבוצעה על ידי מעריכי שווי חיצוניים בלתי תלויים שהינם בעלי כישורים מקצועיים מוכרים וניסיון רב בנוגע למיקום וסוג הנדל"ן שהוערך. הערכות שווי חיצוניות מבוצעות לפחות אחת לשנה, במועדים שונים עבור נכסים שונים בתיק הנדל"ן להשקעה. בשאר תקופות הדיווח מתבצעת בחינה פנימית, במטרה לוודא שלא חל שינוי מהותי בשווי הנכס בהתאם לפרמטרים שעל בסיסם הערכה הערכת השווי.

הערכת שווי הנדל"ן מתבססת על תזרימי המזומנים השנתיים נטו, המהווים בשיעור היוון המשקף את הסיכונים הספציפיים הגלומים בהם. כאשר קיימים בפועל הסכמי שכירות, אשר התשלומים בגינם שונים מדמי שכירות ראויים, מבוצעות התאמות בכדי לשקף את תשלומי השכירות בפועל בתקופת החוזה.

הערכות השווי מתחשבות בסוג הדיירים הנמצאים בפועל בנכס המושכר או האחראיים למילוי התחייבויות השכירות או אלה העשויים להיות במושכר לאחר השכרת מושכר פנוי, לרבות הערכה כללית לגבי מהימנות האשראי שלהם; חלוקת האחריות בין הקבוצה והשוכר לגבי אחזקת וביטוח הנכס; ויתרת אורך החיים הכלכלי של הנכס, באותם מקומות שבהם פרמטרים אלו רלוונטיים.

השווי ההוגן נקבע בהתאם למספר מתודולוגיות שיערוך, לרבות, גישת ההשוואה, נכסים דומים והיוון תזרימי המזומנים העתידיים הנובעים מהנכס. שווים של מרבית הנכסים נקבע בהתאם לאמידת תזרימי המזומנים ולגביהם מובאים בחשבון הסיכון המובנה שלהם. מרבית נכסי הנדל"ן המסחרי ונדל"ן המשרדים מהווים בשיעור היוון 4.59% לנדל"ן חו"ל ושיעורי היוון שבין 6.5% ל-8.75% לנדל"ן בישראל וזאת בהתאם לרמת הסיכון המתאימה בנכס.

הערכת השווי לנדל"ן להשקעה בהקמה מבוססת על אמידת השווי ההוגן של הנדל"ן להשקעה לאחר הקמתו, בניכוי הערך הנוכחי של אומדן עלויות ההקמה הצפויות לנבוע לצורך השלמתו ובניכוי רווח יזמי סביר כאשר רלוונטי, תוך התחשבות בשיעור ההיוון אשר מותאם בגין הסיכונים הרלוונטיים והמאפיינים של הנכס.

אומדן השווי ההוגן יגדל באם שיעור ההיוון של תזרים המזומנים יקטן, ויקטן באם שיעור התפוסה יקטן. הנדל"ן להשקעה מורכב בעיקר מבנייני משרד ונדל"ן מסחרי.

לא קיימים יחסי גומלין פנימיים בין הנתונים המשמעותיים שאינם ניתנים לצפייה.

ג. לעניין התקשרויות לרכישת נדל"ן להשקעה ולחכירה של נדל"ן להשקעה ראה ביאור 15 ב(1).

ביאור 8 - נדל"ן להשקעה (המשך)

ד. להלן פרטים בדבר זכויות במקרקעין המשמשות את הקופה כנדל"ן להשקעה:

ליום 31 בדצמבר		מועדי סיום	תקופת החכירה בשנים
2016	2017	תקופת החכירה	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	בשנים	
27,761	29,030		בבעלות
37,522	43,721	2037 ואילך	בחכירה מהוונת(*)

(*) מקרקעין ברחוב יגאל אלון תל אביב, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2017 וליום 31 דצמבר 2016 הנו בסך של 23,776 אלפי ש"ח ובסך של 17,576 אלפי ש"ח, בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל ומעיריית תל-אביב עד שנת 2060 ועד שנת 2059, בהתאמה.

מקרקעין ברחוב קריית נורדאו נתניה, שערכם בספרים, לרבות המבנה, ליום 31 דצמבר 2017 וליום 31 דצמבר 2016 הנו בסך של 19,945 אלפי ש"ח ובסך של 19,946 אלפי ש"ח, בהתאמה, חכורה בחכירה מהוונת ממנהל מקרקעי ישראל עד שנת 2037.

ה. חלק מהקרקעות בבעלות או בחכירה בישראל טרם נרשם בלשכת רישום המקרקעין לרוב בשל הסדרי רישום או בעיות טכניות.

ביאור 9 - זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2017				חברה מנהלת מוסדות התחייבויות בגין נגזרים בטוחות בגין חוזים עתידיים לא סחירים זכאים בגין משכנתאות זכאים בגין השקעות הכנסות מראש בגין נדל"ן
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,352	35	25	1,292	
182	3	4	175	
10,981	319	147	10,515	
6,323	-	14	6,309	
446	-	20	426	
174	5	-	169	
155	-	-	155	
19,613	362	210	19,041	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ליום 31 בדצמבר 2016				חברה מנהלת מוסדות התחייבויות בגין נגזרים זכאים בגין השקעות
סה"כ	מסלול מניות	מסלול אג"ח ללא מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
1,255	20	27	1,208	
273	3	5	265	
15,967	268	193	15,506	
128	-	7	121	
17,623	291	232	17,100	סך הכל זכאים ויתרות זכות

ביאור 10 - דמי ניהול

א. פירוט דמי הניהול לפי מסלולי השקעה:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח
13,811	14,009	15,062
293	321	311
188	218	337
14,292	14,548	15,710

דמי ניהול שנגבו מתוך סך הנכסים:
 מסלול כללי
 מסלול אג"ח ללא מניות
 מסלול מניות

סך הכל הוצאות דמי ניהול

ב. שיעור דמי ניהול מעמיתים:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2015	2016	2017
%	%	%
2.00	2.00	2.00
0.32	0.32	0.32
0.28	0.28	0.28
0.31	0.31	0.30

דמי ניהול מסך נכסים:

שיעור דמי ניהול שהחברה המנהלת רשאית לגבות על פי הוראות הדין

שיעור דמי ניהול הממוצע שגבתה החברה המנהלת בפועל:

מסלול כללי

מסלול אג"ח ללא מניות

מסלול מניות

ביאור 11 - הוצאות ישירות

כל המסלולים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר					
2015	2016	2017	2015	2016	2017
שיעור מתוך סך נכסים לתום שנה קודמת (%)			אלפי ש"ח		
0.015	0.013	0.012	657	563	568
0.005	0.004	0.004	231	164	180
0.002	0.001	0.002	76	40	91
0.057	0.074	0.073	2,461	3,330	3,507
0.051	0.049	0.044	2,197	2,170	2,119
-	0.001	0.001	10	23	32
-	0.001	0.001	4	29	71
0.131	0.141	0.137	5,636	6,319	6,568

עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
 עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
 הוצאות בגין השקעות לא סחירות
 עמלות ניהול חיצוני:

בגין השקעה בקרנות השקעה

בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל

בגין השקעה בנכסים בישראל

באמצעות תעודת סל

עמלות אחרות**

סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בעד ניהול תביעה ו/או עמלות תפעול משכנתאות לבנקים.

ביאור 11 - הוצאות ישירות (המשך)

מסלול כללי

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			אלפי ש"ח			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
שיעור מתוך סך נכסים לתום שנה קודמת (%)						
0.015	0.012	0.012	628	537	537	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.005	0.004	0.004	221	156	172	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
0.002	0.001	0.002	76	39	87	הוצאות בגין השקעות לא סחירות עמלות ניהול חיצוני:
0.058	0.077	0.075	2,450	3,305	3,457	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.051	0.049	0.044	2,134	2,095	2,023	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
-	0.001	0.001	10	22	30	בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות תעודת סל
-	0.001	0.001	4	28	67	עמלות אחרות**
0.131	0.144	0.139	<u>5,523</u>	<u>6,182</u>	<u>6,373</u>	סך הכל הוצאות ישירות

מסלול אג"ח ללא מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			אלפי ש"ח			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
שיעור מתוך סך נכסים לתום שנה קודמת (%)						
0.009	0.008	0.006	10	9	7	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.005	0.005	0.003	6	5	3	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
-	0.001	0.003	-	1	4	הוצאות בגין השקעות לא סחירות עמלות ניהול חיצוני:
0.010	0.023	0.040	11	24	46	בגין השקעה בקרנות השקעה
0.015	0.022	0.022	17	23	25	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
-	0.001	0.003	-	1	4	עמלות אחרות**
0.039	0.059	0.077	<u>44</u>	<u>63</u>	<u>89</u>	סך הכל הוצאות ישירות

מסלול מניות

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			אלפי ש"ח			
2015	2016	2017	2015	2016	2017	
שיעור מתוך סך נכסים לתום שנה קודמת (%)						
0.042	0.025	0.029	19	17	24	עמלות קניה ומכירה של ניירות ערך
0.009	0.004	0.006	4	3	5	עמלות דמי שמירה של ניירות ערך
-	0.001	0.005	-	1	4	עמלות ניהול חיצוני:
0.101	0.077	0.087	46	52	71	בגין השקעה בקרנות השקעה
-	0.001	0.002	-	1	2	בגין השקעה בנכסים מחוץ לישראל
-	0.001	0.002	-	1	2	בגין השקעה בנכסים בישראל באמצעות תעודת סל
0.151	0.110	0.130	<u>69</u>	<u>74</u>	<u>106</u>	סך הכל הוצאות ישירות

* פחות מ-1 אלפי ש"ח ומ-0.001%.

** עמלות אחרות כוללות הוצאות בעד ניהול תביעה ו/או עמלות תפעול משכנתאות לבנקים.

ביאור 12 - תשואות מסלולי השקעה

תשואה ממוצעת נומינלית ברוטו ל- 5 שנים	תשואה שנתית נומינלית ברוטו					
	2013	2014	2015	2016	2017	
	באחוזים					
6.15	10.53	5.34	2.86	3.86	8.36	מסלול כללי
2.39	3.57	2.02	0.40	2.10	3.92	מסלול אג"ח ללא מניות
9.68	20.71	6.55	3.46	4.83	13.80	מסלול מניות

ביאור 13 - יתרות ועסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

א. יתרות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

31 בדצמבר		
2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
(1,255)	(1,352)	החברה המנהלת
		צדדים קשורים אחרים:
624	551	חייבים בגין השקעות מניות
155,994	134,910	אגרות חוב סחירות
1,129	568	אגרות חוב בלתי סחירות
-	1,357	הלוואות
18,592	16,725	קרנות השקעה
78,519	88,847	
253,603	241,606	

יתרת נכסי חוב וחובות שוטפים הגבוהה ביותר במשך השנה של בעל עניין או צד קשור עמדה על 20,438 אלפי ש"ח.

ב. עסקאות עם בעלי עניין וצדדים קשורים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר			
2015	2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
14,292	14,548	15,710	דמי ניהול לחברה המנהלת

ביאור 14 - מסים

להלן פרוט תשלומי המסים שנגבו מהקופה בשנת הדוח:

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2017			
סה"כ	מסלול מניות	מסלול כללי	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
899	48	851	בגין השקעות בניירות ערך זרים

ביאור 15 - התחייבויות תלויות והתקשרויות

א. חובות מעבידים

חוק הגנת השכר, התשי"ח - 1958 והתקנות שהותקנו על פיו, מטילים התחייבות על הקופה, בנסיבות שפורטו בחוק, בגין חובות של מעבידים לעובדיהם אשר לא סולקו במועדם על ידי העברת כספים לקופה. קיימת אי וודאות בכל הקשור לגובה הסכומים שבפיגור, כמו גם לעצם מחוייבות המעבידים בנושא, וזאת בין היתר, בשל סיבות שונות לאי העברת כספים לקופה האופייניים לסקטור קופות הגמל (כגון הפסקת יחסי עובד-מעביד, העברת כספים לקופה אחרת וכיוצ"ב). להערכת הנהלת הקופה הסכומים הינם בהיקפים שאינם מהותיים.

על מנת לגבות את החובות, כאמור, שולחת הנהלת הקופה מכתבי התראה למעבידים ולעמיתים ובמידת הצורך מגישה תביעות כנגד המעבידים החייבים.

ב. התקשרויות

(1) הקופה התקשרה להשקעה בנכסי נדל"ן. יתרת הסכומים שנותרו להשקעה הינם:

31 בדצמבר		שם המסלול
2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
2,367	1,295	מסלול כללי

(2) הקופה התקשרה להשקעה בקרנות הון סיכון. יתרת הסכומים שנותרו להשקעה הינם:

31 בדצמבר		שם המסלול
2016	2017	
אלפי ש"ח	אלפי ש"ח	
127,469	137,730	מסלול כללי
1,080	1,188	מסלול אג"ח ללא מניות

ג. שעבודים

קיימים שעבודים על חלק מנכסיה הסחירים של הקופה, לצורך פעילותה השוטפת בנגזרים בסך של כ-71.4 מיליון ש"ח.